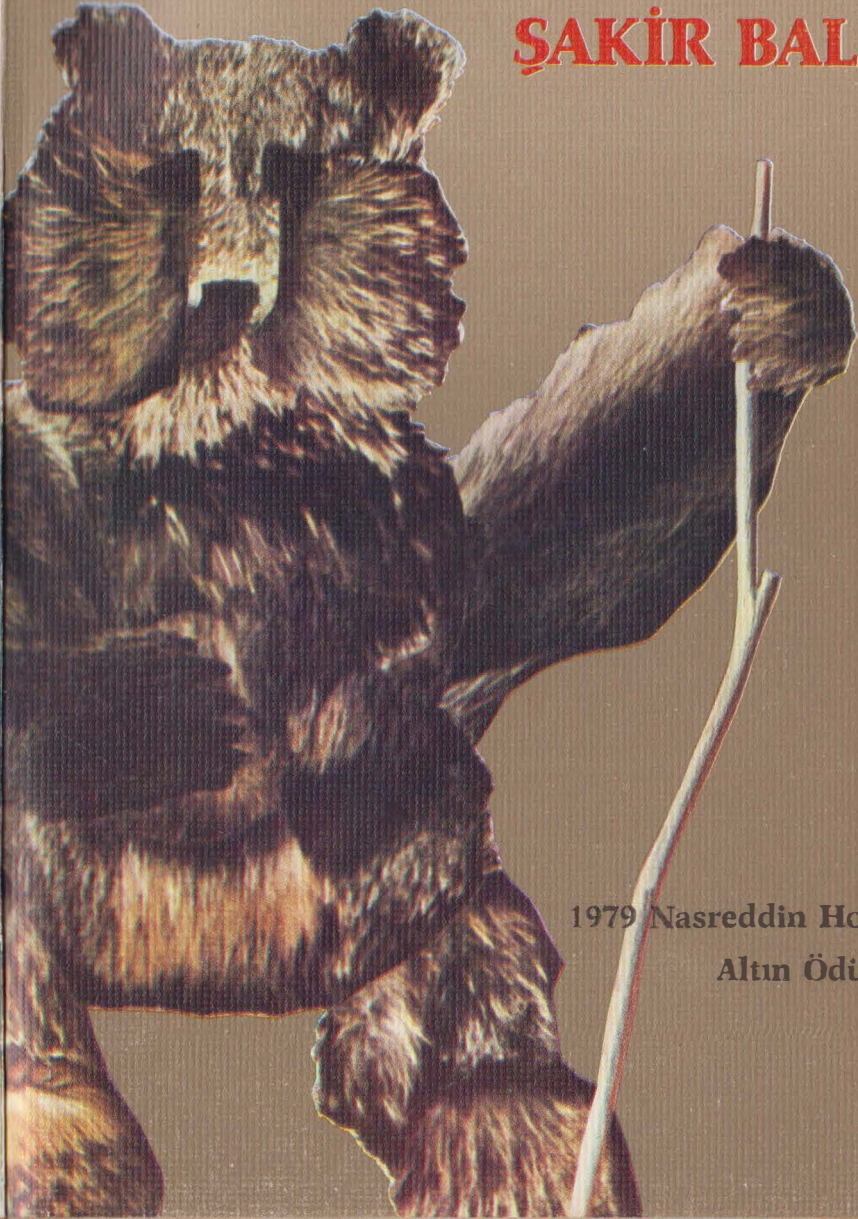

aç ayı oynamaz

ŞAKİR BALKI

1979 Nasreddin Hoca

Altın Ödülü

ŞAKİR BALKI

aç ayı oynamaz

AÇ AYI OYNAMAZ

Aç Ayı Oynamaz, Şakir Balkı / Aralık 1980 / Kapak, TAN ORAL / Kapak Baskısı, Yılmaz Matbaacılık / Dizgi-Baskı, Yaylacık Matbaası / Cilt, Deniz Mücellithanesi / Kitabı Hazırlayan, Metin Aldemir / Kitabı Yayımlayan, Kemal Karatekin, Tekin Yayınevi, Ankara Cad. No. 51 İst. Tel. 27 69 69

ŞAKİR BALKI

AÇ AYI OYNAMAZ

Gülmece Öyküleri

TEKİN YAYINEVİ

İÇİNDEKİLER

Odun Kafalı	7
Abuş Bey Hizmet Yarışında	12
Bulunmaz Koca	17
Hükümet Geliyor	25
Asansörde	31
Böyle Başlara Böyle Taşlar	36
Kavanoz Dipli Dünya	42
Aç Ayı Oynamaz	48
Ne Şehit Ue de Gazi	53
Öküzlük Üstüne Nutuk	57
Dikkat, Köpek Var!	62
Ayılar Dayılar	71
Salak Kutusu Televizyon	88
Argo Kalemı	94
Seçim Dayağı	100
Hiç Kimse Duymasın	105
Büyük Burunlar	109
Haydi Bana Eyvallah	112
Kısmet Paşa'nın Çizmeleri	117
Roman Yazmak	123
İlk Dayak NNasıl Oldu	128
Kafamı Nasıl Üşüttüm	134
Ayvayı Yedik!	138

ODUN KAFALI

Sağlığında babamın tepesi attı mı, beni hemen aneme göstererek, «Ah şu odun kafalı oğlun yok mu senin, vallahi adam olmaz; kendini boş yere harap etme, hanım...» diye bağıyordu.

Babamın da kendisine göre bir görüşü ve yorumu vardı ki, benim için sık sık böyle bağırip çağırıyordu!

Huyum kurusun, 70 sent etmem... Odun kafalı mıyım, kafasız mıyım., ne söylesem yalan dolandı. Maaş dediler mi koşarım da, çalışmaya gelince kovalar dolusu su koyuveririm. Bu yüzden saç sakala karınşaya dek iş miş tutamadım gitti. Nice salaklar iş güç sahibi oldular, ben olamadım. Hele nice palavracılar zengin olup çıktılar da, ben bir baltaya sap olamadım. Talih mi, yoksa Kör Salih mi, benimkisi?.. Nerede bir iş bulup girsem, bir hafta yada iki hafta sonra sepetleniyordum.

Bir baba dostumuzun sayesinde, resmî bir kurumda iş bulmuştum. O günün sabahı annem ardımdan «Güle güle oğlum, artık bu işde dikiş tutturursun, gayrı kovulmazsın...» diyerek beni uğurlamıştı. Bu iş yerinde iki ay beni eğitime tabi tuttular. Ben daha ne eğitimi gördüğümü anlayamadan, ilgliilerden biri sırtımı sıvazladı :

— Haydi hayırlısı, dedi, sen başarılı sınavlardan geçtin, sapına kadar bir Trafik Polisi oldun... Al sana bir düdükl!..

Bana ne öğretmişlerdi, bana ne yaptılar?.. Emir, emir dir ya, düdüğü alıp yürüdüm görev başına. Benim en büyük özelliğim, düzgün giden işleri karıştırmaktır. Zaten

hep bu yüzden kovuluyordum girdiğim yerlerden. Gazeteciler Cemiyeti binasının önündeki dört yol ağzına dikildim, habire düdüğ öttürüyordum!.. On dakika içinde ortalığı karmakarışık ettim. Arabaların yürümeleleri bir yana, halk adım atacak yer bulamıyordu.. Arabaların üzerine çıkıp yürümeye başladılar.. Divanyolu, Sirkeci, Eminönü kilitleyip kalmıştı. Tam düdüğü yere çalıp kaçıyordum ki, bir telsiz aldım «Aferin Şaban Bey, durumu çok güzel idare ediyorsunuz!.. Biz kaç yıl uğraştık da böylesini yapamadık...»

Kalın kafalı oluşumdan mı ne, yerli küçük arabalara ceza kesmiyorum da, hep büyük kalantor araba sahiplerine ceza kesiyordum. Bir hafta sonra mı, iki hafta sonra mı, beni müdürlüğe çağırdılar. Ben baltayı taşa çalmışım.. Amirim «Sana, dedi, başka bir görev gözüktü, aman sakın beni mahçup etme, Şaban Bey...»

Yeni görevim de tam bana göreydi. Ahlâk Zabıtası olmuşum. Ne yalan olsun ki, tüm evleri biliyordum! Zaten Ahlâk Zabıtası Amiri beni görür görmez bana not vermişti: «Senin gibi daha on kişi olsa, demişti, ülkede bir tane dahi randevu evi kalmaz...»

Aradan bir iki gün geçti geçmedi, ben karakolu kötü kadınlarla eni konu doldurmuşum. Yaşlı Amirim durumu görünce küplere bindi :

— Odun kafalılık bu denli olur, dedi, yahu sen ne yapıyorsun?. Sen ne haltlar karıştırdın böyle? Senin haberin var mı, ben yeni döndüm sürgünden!..

Benim apar topar posta etmiş olduğum kadınların arasında bir «İmparatoriçe» varmış ki, dumanı üstünde. Bu meslekte de dikiş tutturamadım, görevimi kötüye kullandığımdan ötürü kovuldum.

Kaldırım mühendisliği yapıyordum. Sonra esnaf olmaya karar verdim. Benim böyle boş gezdiğimi gören konukomşu, hep snaf olmamı istiyorlardı. Benim sıfır numara esnaf olacağımı söylüyorlardı. Eh, tabi hangi esnafın sırtı yere gelmiştir?.. Manav olmaya karar verdim, zaten manavlığı seviyordum. Büyük bir manavın yanına gir-

dim, adam göz kaş arasında batmaz mı? Onu ber, mi batırdım, o mu battı?.. Kahvecilik hoşuma gidiyordu. Ünlü bir kahvecinin yanında iş buldum, piyasadan kahve çekildi ertesi gün, biz usta çırağ sinek avlamaya başladık!. Ustam, her gün sızlanıyordu: «Haydi kahve yok, yahu çay içenler bile azaldı.. Ne oluyordu böyle?..» Yarım yüz-yıllık kahvehane kapanır mı, sayemde kapandı! Bir berberle ortak oldum, bir iki gün sonra millet saç sakal modasına uymaz mı ki?.. Biz usta çırağ işsizlikten birbirimizi perdahlamaya başladık. Dükkânın önüne ayak ayak üstüne atıp oturmuştuk, ustam bana yan yan baktı :

— Bu kesatlık hep senin yüzünden, dedi, sabunsuz tıraş yaparsan işte böyle müşteriler bir daha dükkâna uğramazlar...

Bu sözler bana çok koydu ama ses etmedim. Marangoz olmaya karar verdim. Bir apartmanın zemin katını kira ile tuttum. Dükkânın önü de çok işlek bir caddeydi. Önce bir masa yaptım, vitrin filân olmayınca, ben o masayı dükkânın önüne çıkarıp koydum. Gelen geçen masaya bakıyordu ama, alan yoktu.. Sonra memlekette bir koltuk kavgası başlayınca işi koltukçuluğa döktüm. Koltuk iki gün içinde müşteri buldu. Özel sektör olarak ilk kazandığım para buydu! Dükkân sahibine gittim: «Kiracın» dedim, «kira paranı getirdim...» Dükkân sahibi nerede ise boynuma sarılacaktı :

— Sağol, dedi, ilk kez böyle günü gününe kira parası almış oldum!. Eksik olmayın...

İşler yine duraladı. Koltuk kavgası biraz azalınca, benim koltuk satışlarım da durdu. Tüm umudum ülkede kopacak yeni bir koltuk fırtınasına kalmıştı. Marangozluk bana kötü biçimde sarmıştı. Yaptığım masa elimde kaldığı gibi, koltuklar da kaldı. Boş durmakta yarar yoktu benim için, en iyisi ibir Tabut Sanayii kurmaktı. İlk imal etmiş olduğum tabut çok gösterişliydi. Tabut gösterişli olunca, bir vitrin sorunu çıktı. Vitriinsizlikten ötürü, tabutumu reklâm edemiyordum.. Baktım olacak gibi değildi, imal etmiş olduğum tabutu dükkânın önüne aiktim. Tabu-

tun soluna da koltukları dizdim. Ben de kapıya dikildim...

Ertesi gün dükkân sahibi damladı. İki aydır kira parası kazanmamıştım ya, para için gelmişti herhalde, yüzüme bakmadan, «Kira parasını uyuttun,» dedi, «hani paralar?..» Durumu dilimin döndüğü kadar anlattım ama oralı olmayınca, güleç bir yüzle, «Sen hiç merak etme», diye konuştum, «hele şu tabut piyasası bir açılsın da kolay...» Vırvır etmeye başlayınca, diklenir gibi oldum: «Vallahi,» dedim, yine sen bilirsin, istersen kira parası yerine sana şu tabutu vereyim!..»

Bir iki gün sonra ne göreyim, üstümde oturan maliye memuru Musta Bey taşınıyordu. Hemen elini kaptım :

— Aman Musta Bey, nereye böyle? dedim, tam bir birimize ısınmıştık, hayır ola?..

Tabuta sırtını dönerek :

— Başka yere atandım, memurluk işte... diye boyununu büktü.

Benim dükkânımın önündeki Huzur apartmanında oturan Dışsatımcı Tafil bey de taşınmaya başlamaz mı ki, hemen yanına vardım :

— Ne o, diye söylendim, nereye böyle? Sizi de mi atadılar yoksa?..

O da yüzüme bakmadan :

— Yazlığa gidiyoruz, dedi, her yıl gideriz biz...

— Güle güle gidin, şu tabutu size yapmıştım ama, eh yine de belki sizin olur...

Dükkân sahibi bir daha kira parası için gelmedi. Ben bu arada iki tabut daha imal ettim.

Posta memuru «Mahalle taşınıyor galiba» dedi, «nereye gidiyor bunlar böyle?.. Bu sırada yaşlı bir hanım teyze geldi, bana :

— Ah evlâdım, diye soludu, bizim Furya apartmanında kimsecikler mi kalmadı, tövbe canım.. Hayırdır inşallah...

Hemen davrandım :

— Elbette böyle olur, dedim, her gün sular kesilirse millet çekip gider, teyze!..

Tam bu sırada dükkân sahibi damlamaz mı? Kem küm etti, «Ben,» diye kekeledi, «Kira parasından vazgeçtim; en kısa zamanda çıkın...»

Ben ona söz yetiştirmeye çalışırken, Akar apartmanının sahibi Hacı Süleyman dibimde bitti: «Şaştım kaldım,» dedi «apartmanı satmaya kalktım, kimse bir para vermedi... Oysa üç ay önce iki milyon vermişlerdi...»

İmal etmiş olduğum tabutu elimle okşuyordum, Hacı'ya döndüm :

— Bu tabutu kaçırmayın, dedim, tam size lâyük...

Aradan bir iki gün geçmişti, dükkân sahibi, Hacı, toptancı Rüştü... Komisyoncu Recep, kırk dairesi «Sakin» apartmanının sahibi Şevket yanıma gelip oturdular. Ben yeni bir tabut yapıyordum. «Bakalım bu tabut hanginize kısmet olacak» demeğe kalmadan önüme bir tomar para koydular.. Ne söyleyeceğimi şaşırdım. Hava parası, hava ticareti, ha?..

Dükkânı bu sefer başka mahalleye taşıdım. Kimmiş odun kafalı?..

;

ABUŞ BEY HİZMET YARIŞINDA

Tüm yöre halkı, kaç günden beri Abuş Beyi bekliyordu. Abuş Bey ilçeye niçin geliyordu, yurttaşlar tek onu bilmiyorlardı. Çünkü Abuş Bey büyük adam olduktan sonra, ilçeye bir kez uğramıştı. O da şöyle bir gelip geçmişti, yel gibi... Bayramlar olmuştu, seyranlar gelip geçmişti, ara ki bulasın Abuş Beyi? «Bu adam gayrı bizi defterinden sildi,» diye konuşulduğunda, onun yağcıbaşılıarı hemen söze giriyorlardı, «Adamın memleket işlerinden başını kaşıyacak hali mi var ki?..» Ama ilçede genel kanı şuydu: «Abuş Bey hayırlı bir iş için geliyordu!»

İl yolu boyunca, Delidereye yakın, Pilav tepeye bakan, Kurtuluş Savaşı firarilerinden Hödük Mıstık Ağa'nın o ot bitmez arazisinde; üçbeş kişinin çalışmalarıyla bir çukur açılıyordu. Ertesi günü gelip çatınca işler hızlandı, direkler dikilmeye başlandı. Bir kamyon çakıl, demir ve çimento... Bir kürsü, yarım minare boyu; ustalar habire çakıyorlardı.

İlçe halkı pazar günü sabahı davul ve zurna sesleriyle uyandı. Davulcu o çingen Bayram davulunu öyle tokmaklıyordu ki, nerede ise patlatacaktı. Zurnacı Haydar da bir hava tutturmuştu, yanık.. Öte yandan İlin Belediye Bاندosu da kendisinden geçip, iç kıyırıcı bir marş çalılıyordu. Kalabalık. Kasap Şito başını kaşdı :

— Belediye Bاندosu çok iyi çalışıyor, dedi, içli bir hava...

Basık burunlu, iri dudaklı Rıza güldü :

— İnşallah, dedi, seni de böyle bir hava ile kaldırırız!

Davul ve zurna takımı bandocuların yanına gelince, bandocuların kafaları attı, onlara yan yan bakmaya başladılar. Zurnacı Haydar, zurnasını Bando Şefinin kulağına

doğru üfürüyordu!

Tören alanına gelindiğinde, zaten alan çoktan yükünü almıştı. Otobüsler, kamyonlar ve traktörler habire insan taşıyorlardı..

Köfteciler, şıracılar, simitçiler, ayrıncılar, çekirdekçiler, lahmacuncular, kasetçiler yerlerini almışlardı. Kürsü gelin gibi süslenmişti, kırmızı, sarı ve mavi renkli kordelâlar uçuşuyorlardı. Polisler, bekçiler.. Belediye Çavuşları.. Kürsünün çevresinde tur atıyorlardı, partinin adamları da kürsünün az gerisinde dikliyorlardı.

Hava güzeldi, güneş ikindi sonrasıydı. Dere boyundaki söğüt ağaçlarının yaprakları kıpır kıpırdı, hafif bir yel esiyordu.

Gözler hep il yolundaydı. Ha geldi, ha geliyordu Abuş Bey!. Alan tüm dolmuştu. Yöre halkı bir yana, bölge halkı dahi gelmişti.

— Ne mutlu Abuş Beye, bu günleri de gördü!.

— Bakalım bize ne müjdelere verecek?..

— Su!.. Karpuz çatlatan.. Suuuu!..

Abuş Beyin beylik arabası yolun ucundan gözükünce, bir velvele koptu. Düdük ve korna sesleri birbirine karıştı. Konuşmalar, bağırışmalar başladı, «Hoş geldiniz Abuş Bey!. Seni kalbimize basıyoruz!..»

Arabasından kasıla kasıla indi. Şapkası elinde, göbeği önde yürüdü. Kimseye yüz vermiyordu. Yedi düvele kafa tutmuş eski paşalar gibi kurum satıyordu.

— Bak hele Hüsmen Dayı, hayırlı evlât buna denir işte..

— He ya, doğru bi ilaf..

— Tefeci Rüstem Bey bi sağ olsaydı da, şu oğlunu böyle görseydi, değil mi?..

— Abuş Bey gibi daha üçbeş adam olsa, memleket ona buna avuç açmaktan kurtulurdu..

Kürsünün merdivenlerini soluya soluya çıktı. Kürsüden kalabalığa keyifli keyifli baktı. Elini ve kolunu sallamaya başladı. Sesler yükseldi hemen :

— Babamız Abuş Bey...

— Milliyetçi..

— Müjdelerinizi bekliyoruz, haydi konuş!

Dağlar taşlar sanki insan dolmuştu. Şapkasını havaya kaldırarak halkı selâmladı. Bir bardak suyu yuvarladıktan sonra nutkuna hemen geçti :

«Çok sevgili yurttaşlarım,

Kaç yıldır sizleri sıcak bağırma basamadığım için çok üzüntülüymüm.. Şükür Allaha ki, sizlere burada kavuşmuş oldum. Sizlere çok iyi haberlerle gelmiş bulunuyorum. Sizlere ne söylesem, ne yapsam azdır.. Sizlerin nelere lâayık olduğunuzu çok iyi biliyorum ve sizler büyük şeylere lâayıksınız...»

— Yaşaaa!..

— Sen varken asla bizim sırtımız yere gelmez, Abuş Bey...

— Çimento pavlikası istiyoruz...

— Dayıların dayısı...

Kalabalık coşunca o da coştı :

«Hele sizler beni dinleyin, beni.. Sizler neye lâayıksanız burada onlar yapılacaktır. Hükümetimiz gece gündüz sizler için uğraşüyor ve sizler için kalbi çarpıyor.. Kim ünledi az önce, «Biz çimento fabrikası istiyoruz?...» diye. Hele hele?.. Yoo, hayır. Bu asla olmaz.. Biraz akıllarınızı başlarınıza toplayınız, ne demek çimento fabrikası? Olmaz böyle şey, olmaz. Buna benim vicdanım razı gelmez, aziz yurttaşlarım, gelmez.. Fabrika demek, grev demektir... Grev de bozgunculuktur. Ne diyordum ben?...»

Bir bardak su daha devirdi. Mikrofonun demirini kendine çekti:

«Olmaz böyle şey, olmaz!.. Çimento fabrikası ha, siz akıllarınızı peynir ekmekle mi yediniz? Bayırlarında ve çayırlarında kırk türlü çiçek açan bu yörede çimento fabrikası kurmak, büyük cinayettir. Bir yöreye böyle bir fabrika kuruldu mu, tozdan ve dumandan göz açmak mümkün değildir. Evlerin damları, ağaçlar, çayırlar bütün beyaza kesilir; gökten kireç yağmış gibi olur.. Sizler böyle bir fabrikaya asla ve asla lâayık değilsiniz! Sevgili yurttaşlarım, ben sizlere nasıl kıyarım, ben sizlerin sağlığını nasıl ayaklar altına alırım?. Benim de vicdanım var..

Ne demek çimento fabrikası, ne demek?.. Ben sizlere daha iyi şeyler müjdelemek için buraya geldim ve sizleri bağırma bastım...»

«Ne söylüyordum, ne diyordum? Haaa, baraj istiyorsunuz öyle mi? Baraj.. Sizlerin benden daha esaslı şeyler isteyeceğini, akla daha yakın bazı isteklerde bulunacağını tahmin etmişim, ama yanılmışım! Siz tuttunuz baraj istediniz... Siz gelin de bu baraj işini bir yana itin, siz kendinize de mi acımiyorsunuz? Vallahi azizim, bu baraj denilen şey bir taşı mı, yandı gitti. Sel sularına kapılır gidersiniz, ne eviniz kalır, ne de bağınız bahçeniz, davarınız ve malınız mülkünüz.. Gelin siz şu baraj işini bir yana itin, yukarıda da söyledim bu sözleri, gelin vaz geçin bu mendebur işten. Benden baraj isteyeceğinize garaj isteseydiniz ya!.. Baraj tehlikelidir, tehlikelidir çok, uyumayın..»

«Aziz vatan daşlarım, ben buraya niçin geldim? İmkânı yok bilemezsiniz, nereden bileceksiniz? Durun hele, az önce kim bağırdı: «Uçak Fabrikası istiyoruz?» diye. Uçak fabrikası ha, size hemen bir büyük bir uçak fabrikası kurayım, bir emir vereyim kurulsun.. Sonra? Fabrikayı kurduk, ona bir meydan lâzım.. Meydanı da açtınız mı, her yanınız gürültü patırtı kesilecek. Vallahi bu uçak gürültüsü, siz aziz kardeşlerimde şeye sürülecek akıl bırakmaz. Ya bir de ilçemizin üzerine uçak düşerse, cayır cayır yanarız ha, Antep kebabı oluruz ve olursunuz!. Yooo, ben size kıyamam, olmaz böyle dalga.. Diyeceksiniz a uçak fabrikası olmazsa, top fabrikası kurun. Benim buna da aklım bir türlü yatmıyor, top da patlar. Top da patladı mı insanlarda ne kulak bırakır, ne de göz. Ben askerken bizim bataryada bir top patlamıştı, tallahi inanmazsınız ama, yedi dağı delip geçmişti! Tank fabrikası?. Haydi kurduk tank fabrikası, bu kadar çok tankı ne yapacağız? Zaten, Sam Amcamız bize gereği kadar tank veriyor, bir de biz tank yapmaya başladık mı, Sam Amcamızı kırmış oluruz! Canım sonra tank denilen o demir yığını gürültüden başka ne ki, biliyorsunuz ki gürültü baş ağrısı yapar, sizin başlarınıza yazık değil mi? Muhterem

yurttaşlarım, tankmış ve topmuş bunlar boş şeyler. Sizler daha kıyak şeylere lâyıksınız!..»

«Petrol rafinerisi ha, bu isteğinize şaştım kaldım doğrusu!. Kimin aklına geldi böyle bir istek? Petrol rafinerisi demek ateş ve cehennem demektir. Sizlere hiç yazık değil mi, sizler kendinize de mi acımıyorsunuz? Sizler cehenneme değil, cennete lâyük kimselersiniz.. Olmaz böyle şey, ben yaşadıkça böyle bir şeye izin vermem. Ben istesem şimdi burada on rafineri kurarım ama, ne edeyim ki sizlere acıyorum.. Rafineri kurmak nedir ki, sayın vatandaşlarım?.. İşte ben bu yüzden rafineri işine karşı çıkıyorum, rafineri demek yangın ve patlama demektir, uyumayın... Bana böyle bir şey kurdurup da ateşten ve yangından gömlek mi giymek istiyorsunuz? Olmaz böyle şey, olmaz.. Ha rafineri, ha atom bombası? Sizler atom bombasıyla koyun koyuna mı yatmak istiyorsunuz? Yok, sizler daha iyi ve kıyak şeylere lâyıksınız!. Hele biraz sabırlı olun, sabırlı...»

Abuş Bey konuşmasını birden kesti, şapkasını havaya kaldırıp kalabalığı selâmladı. Kürsüden ağır adımlarla indi, daha önce kazılmış olan çukurun başına gelip dikildi. Küreği eline alıp yanında duran harca daldırdı. Alkışlar arasında konuşmasını şöyle sürdürdü :

«Sevgili vatandaşlarım,

Böyle hayırlı bir günde, mübarek cuma günü, çok değerli huzurlarınızda, dünyanın en büyük ve modern hapishanesinin temelini ilk harcı koymanın sevinci içindeyim; sağolun, varolun... Allah ne muradınız varsa versin.. Hele bu hapishane bir bitsin de, Amerika'daki Sing Sing hapishanesi, bizimkinin yanında oyuncak gibi kalacaktır. Fransızların «Bastil» i de öyle... Bu bizim hapishanenin çevresi sur gibi yüksek duvarlarla çevrilecektir! Gaz odaları, Hitler'vâri olacaktır. Şili usulü zindanlar, General Franko usulü hücreler.. Mussolini usulü işkence odaları... Bu hapishanede iple adam asmaya paydos dedik, daha şimdiden Amerika'ya elektrikli sandalyeler sipariş ettik. Sizleri en halis niyetle ve candan selâmlar, bu hapishanenin milletimize hayırlı olmasını Allah'tan dilerim...»

BULUNMAZ KOCA

Kıyırık Osman Bey beni görür görmez :

— Yahu Ramazan'cığım, dedi, şükür görüştüğümüze!. Eee, ne var ne yok bakalım, nasıl geçiriyorsun?.

Bıyık altından güldüm :

— Emeklilik bu, dedim, nasıl geçer ki, eh işte.. Beni sen boşver de sen nasıl geçiriyorsun, ondan haber ver!

O iri gözlerini üzerime çevirdi, sonra birden koluma girdi :

— Hadi yürü bakalım, dedi, bir kahveye girip birer çay içelim! Biraz da söz üstüne söz koyalım.. Vallahi seni çok değişmiş gördüm.. Sana emeklilik yaramış, yaramış!..

Yokuşa vurmadan sola saptık, Hocapaşa'ya girdik. Kahvenin birine girip cam dibindeki masaya geçip oturduk. Dereden tepeden sözler ettikten sonra, konu geldi dayandı emeklilik günlerimize. «Sen günlerini nasıl geçiriyorsun, ben nasıl geçiriyorum» derken, benim dilim çözüldü, başladım başımdan geçenleri bir bir anlatmaya :

— Sorma Osman'cığım, dedim, hiç sormaa... Ben emekli oldum ya, «Eh,» dedim içimden, «imamın kayığına binmeden gayrı paçayı kurtardık.» Şaka maka kırk yıl emir kulu olmak, ona buna kavuk sallamak, boş yere olur efendim, sepet efendim, çok haklısınız beyefendim demek, bol bol yağ çekmek kolay mıydı ki? Geçti beyim artık o günler geçti; az mı korkulu düşler görmüştük?.. Kötü düşler görmekte haksız mıydık, ha?. Koltuğa delisi

geçiyordu, velisi geçiyordu... Her akşam TV'de «Bu ülkeyi ancak biz kurtarırız.» diye lâf doğrayan adam, deli değil mi? Ne söylüyordum, emekli oldum!..

Ya işte böyle, ben emekli oldum. -O gün bankadan emekli paramı aldım. Hemen evin yolunu tuttum. Bizim eve yaklaştığım zaman ne göreyim, bizim tayfa beni sokak kapısının ağzında karşıladı! Sanki karşılama töreni vardı.. Çocuklar ellerimi öpmeye başladılar, karım boynuma sarıldı. Karım hem boynuma sarılıyordu, hem de çene yapıyordu:

— Ah kocacığım, diyordu, emekli oldun da çok iyi ettin... Çok şükür bu günleri bize gösterene.. Aman ne iyi, ne iyi... Bari bundan sonra geriye kalan günlerimizi şöyle kumrular gibi başbaşa birlikte geçirelim, değil mi kocacığım!..

Aradan bir ay geçti, ya da geçmedi. Öbür odada oturmuş gazetemi okuyordum, karım mutfaktan ünledi :

— Ramazaaan!..

— Buyur karıcığım..

— Sakın ha, ortalığı dağıtma, şilteleri devirme!. Belki gelenler.. Hem sen hemen oturma odasına geç!..

Oturma odasına geçtim, kıcıımı yere koydum koymadım, ortanca kızım yanıma geldi :

— Aşkolsun babacığım, dedi, şimdi men bu odada ütü yapacaktım, siz geldiniz...

Hiç ses etmedim, hemen yatak odasına daldım. Yatağın üzerine yanlamasına oturdum. Elimdeki gazeteyi komidinin üzerine bıraktım, kitap okumaya başladım, «Babaların Babası»nı okuyordum. Tam bu sırada bizimki içeri girmez mi, alttan alırcasına yüzüne baktım. Beni yatak odasında böyle görünce sinirli sinirli :

— Sen avuçlarını yala, dedi, ayol sen ne yüz­süz adam oldun böyle? Şimdi sırası mı?.. Aaaa, çoluk çocuklar evde!.

Orasını burasını düzeltmeye başladı, yine kızgın kızgın :

— Çabuk, dedi, çabuk.. Balkona çık!..

Ben sık sık balkonda oturmaya başladım ya, az kalsın o gün dananın kuyruğu kopuyordu. Biliyorsun ki şimdiki apartmanlar iç içe.. Karşımızda da apartmanlar vardı. Ben balkonda oturmuş zaman öldürüyordum.. Yaşlı bir kadın bana bağırmağa başladı :

— Ayol herif, insan yaşından başından utanır. Sen onun bunun yatak odalarını gözetlemeye, röntgencilik etmeye hiç utanmıyor musun?.. Senden başka balkonda oturup da ev gözetleyen adam var mı, seni rezil herif seni, şimdi kapına dayanırsam, e vallahi seni rezil rüsva ederim!..

Ben hiç ses etmeden oturduğum yerden kalkıp içeri girdim. Karım mutfakdaydı, kulağına :

— Mahalle ayaklandı, dedim, balkona çık da gör!.. Karım balkona çıktı, iki üç dakika sonra geldi. Barut gibiydi, başıma dikildi :

— Röntgencilik ha, röntgencilik!.. Sen Şaziye Hanımın gelininin yatak odasını gözetlemeye hiç utanmıyor musun?..

Bizimki bağırdı çağırdı, ağzımı açacak oldum, sonra vaz geçtim...

Bu olay yatıştı yatışmadı, sokağa çıkıyordum, önümü kesti :

— Nereye böyle, dedi, yooo... Yağma yok!. Al eline şu süpürgeyi bakalım, öyle dışarıya fıymak yok... Önce oturma odasından başlayacaksın anladın mı, haydi bakayım..

Ben süpürge yaparken, bizimkisi kendi işine baksa ya, hayır.. Başımda Temizlik Çavuşu gibi dikiliyordu. Yaptığım süpürge işini de hiç beğenmiyordu, başımda habire söylenip duruyordu. «Süpürgeyl biraz yatır, çöpleri halının altına gizleme.. Faraşı iyice aşağı bastır.. Paspas yapmayı unutma...»

Hiç ses çıkarmadan, ayak parmaklarımın ucuna bası bası tam kahveye kırıyordum, biri ensemden yakaladı, yan gözle baktım karımdı :

— Yooo, dedi.. Böyle kaçmak yok, benim burada

anam ağlasın, sen orada burada laktaka et, yağma mı var, gir içeri!..

Kolumdan tutup çekti beni içeri, deli deli yüzüme baktı :

— Ayol sen ne mıymışık adamsın böyle? dedi. Ora-ya buraya pat pat iki süpürge atmakla sen beni mi kandıracaksın? Ay vallahi, şimdi camdan başımı dışarı çıkarıp «Yangın var..» diye bağıracığım. Hadi yüzüme öyle bakma, şu mutfağa gir de bulaşıkları yıkamaya başla!..

Mutfağa girdim girmesine ama, her Allahın günü iki üç tabağın hakkından geliyordum. Hanım baktı ki olacak gibi değildi, mutfakta tabak mabak bırakmayacaktım, çatal ve bıçaklar gidecekti, yanıma geldi :

— Senin de, dedi, ellerin hiç tekin değilmiş!.. Bundan sonra laktaka etmek yok, laktaka ederken de tabak kırmak da yok.. Sen yalnız tencereleri yıkayacaksın, oldu mu?..

Öbür tenceler değildi ama, o düdüklü tencere yok mu, anamı ağlatıyordu. Kütük gibi ağırdı.. Hele o bakır tava, ta dedemden kalmaydı. Bir pilav tenceremiz var, helvacı kazanı gibiydi.. Düdüklü tencere ve bakır tava, helvacı kazanı.. Ben bunları yıkarken, mahsus elimden kaçırıp yere düşürüyordum! Hele o bakır tavayı yere saldığım zaman ortalığı ayağa kaldırıyordum. Yere onu atmadım da, düdüklüyü attım. Havan topu gibi patladı. Az sonra da kapımız çalındı. Kapıyı ben açtım, ne göreyim, altımızda oturan Memiş Beyin annesiydi. Teyzenin yüz rengi karakol duvarına dönmüştü, beni görünce :

— Ah evlâdım, dedi soluya soluya, geçmiş olsun.. Gaz tüpünüz mü patladı, ay ödüm koptu vallahi...

Teyze oflaya puflaya gitti gitmedi, altımızdakileri savdım savmadım, hoop, üsütümüzde oturan Sait Bey kapımıza dayandı :

— Hayır ola, dedi, kazan tamirciliğine mi başladın? Ne iyi ne iyi.. Bizim banyo kazanı da bozuk, kaçça onarırın?..

Mutfaktan yeni çıkmıştım, karım önüme bir tepsi ispanak koydu. Her yanı oynuyordu :

— Tencere ve tepsiyi baban da yıkar, dedi, maksat ispanağı ayıklamaktı, hadi göreyim seni!..

O gün temizlik günümüzdü. Bir köşeye gizlenip gazetemini okuyordum, yorulmuştum çok.. Bizim hanım tepemde bitti :

— Ben ömrümdede senin gibi uyuşuk adam görmedim, dedi. Aycl, vallahi sen beni çatır çatır çatlatacaksın. Nedir benim senden çektiğim?. Ay, içim kayırıyor, ay!..

Böyle bağıra çağıra konuk odasına girdi. Az sonra yine tepemde bitmez mi; gözlerini irice yaptı :

— Sen hiç soğan doğradın mı?..

Güldüm :

— Doğramadım, karıcığım!.. dedim.

— Askerlikte de mi?.

— Evet, karıcığım...

— Soğan doğramasını bilmeyen erkeğe, adam gözüyle bakmazlar...

Ne belâ şeymiş bu soğan doğramak? Gözlerim yandı, ateş kesti, ırmak ırmak oldu. Ben deli soğana mı çatmıştım ne, göz yaşı dökmekten anam ağladı, göz pınarlarım kurudu. Benim anam ve babam ölmüştü de bu denli göz yaşı dökmemiştim! Avuçlarımın tersiyle hep gözlerimi siliyordum, kapı vurulmaz mı? Gözlerimi biraz kurularak kapıyı araladım, baktım Selma Teyzeydi.. Kapıyı az araladığıma kızdı mı ne, söylendi :

— Aman Ramazan Bey, dedi, şu kapıyı biraz daha aralasan.. Mahpushane kapısı bile sizin kapıdan fazla açılır, tövbe canım!..

İçeri buyur ettim, beni böyle gözlerle iki çeşme görünce, birden şaşırır gibi oldu :

— Hayırdır inşallah, ne oldu ki böyle ağlayıp duruyorsun?. Yüzün gözün şışmış, kötü bir haber mi aldınız yoksa?..

Ne yalan atayım diye düşünmeye başladım. Şimdi ben Selma Teyzeye, «Karım bana ev işi yaptırmaya baş-

ladı, soğan doğruyordum, çok deli bir soğana çattım. Gözlerim onun için pınar kesildi...» desem, rezil rüsva olacağım. Aklıma da hiç bir yalan gelmiyordu. Baktım Selma Teyze ısrarla yüzüme bakıyordu, kafadan hemen attım :

— Hiç sorma, dedim, emekli oldum da sevincimden ağlıyorum.. Emekli olmak ne güzel şeymiş, hayat var, hayat!..

Gözlerinin içi parıldı :

— E, vallahi buna çok sevindim. Hayırlı olsun.. Ah, benim Bey de emekliliğini göremeden ölmüştü; emekli olmak gibi var mı? Yanarım yanarım benim efendiye yanarım; adamcağızın ne hayalleri vardı!.. Ben de senin başka şeye ağladığını sanmıştım, aman aman.. Çok sevindim!..

Selma Teyzeyi uğurladım, pat diye karım ikinci çayından geldi. O suratı bir karıştı. Hemen mutfağa daldı. Soğanları doğranmış ve yıkanmış görünce, kırıtı kırıtı yatak odasına girdi. Ben de sedirin üzerine uzandım. Artık mutfa kişimi bitirmiştım! «Bulunmaz Koca» adlı romanımı okumaya başladım. Beş on sayfa ya okudum ya okumadım, başımda bitmez mi?

— Ne yapıyorsun?.. dedi.

— Hiç, dedim, roman okuyorum ama, gözlerimin yanmasından rahat okuyamıyorum, karıcığım!..

— Sen şimdi roman okuma işini bir yana it, sen iğne tutmasını, o iğne deliğinden iplik geçirmesini biliyor musun?.

— Hayır, bilmiyorum!

— Kalk bakalım, sana iğne tutmasını ve dikiş dikmesini öğreteyim! Erkek dediğin dikiş dikmesini, iğne tutmasını bilmeli...

— Haklısın karıcığım, erkek yalnız tıraş olmaz!.. İş bilmeli, dikiş bilmeli.

Önüme bir kutu düğme, beş on makara bıraktı ve balkona çıktı.

En çok bana çamaşır işi koydu. Hele o ütü işi yok mu? O pileli eteklikler yok mu, anamı ağlatıyordu!.

Ben mutfakta makarna haşlarken, benim hanım da aynanın karşısına geçmiş süslenip püsleniyordu. Besbelli ki bu gün Melâhat Hanımın kabul günüydü. Melâhat Hanımın kabul günü olunca, bizim hanım daha çok süslenip püsleniyordu. Çünkü oraya Süslü Leman geliyordu; benim hanım da Süslü Leman'ı hiç çekemiyordu.. Onun için bir saatten fazla aynanın karşısında sürüp sürüşürüyordu. Aklınca Leman'ı çatlatacak! Kırkından sonra azanı teneşir paklarmış, gelsinler de benim hanımı görsünler!.. Kapıdan çıkarken :

— Sakın ortalığı karıştırma, dedi, makarna da dip tutmasın.. Ben Melâhat'lara gidiyorum, konu komşu sorarsa gittiğim yeri söyleme!..

Melâhat'ın kabul günü de her zaman kadınlar hamamı gibidir. Düdüklü Tencere Safiye, Marsık Nuriye, Poz Leman, Fışırık Nermin, Bayançene Hatice Hanım, Pasaklı Leyla, Muhtar Ferda, İzmir'li Tinga.. Bunlar bir araya geldiler mi, hepsi birer kamyon laf doğrarlardı!. Evde benden başka kimse yoktu, yan gelip yatıyordum. Tam «Erkeklik öldü mü?» kitabını elime almıştım, daha bir sayfasını bitirmiştim ki kapının zili çaldı. Kapıyı açtım, ne göreyim, bizimkinin hey heyleri üstündeydi, durmadan burnundan soluyordu.. Hiç yüzüme bakmadan :

— Bu evin hali ne böyle?.. diye bağırdı.

Barut gibiydi, alttan aldım :

— Aman karıcığım, dedim, evin halinde ne var?. Süpürdüm, paspas yapmaya vakit kalmadı. Biraz tığ işi yaptım, biraz da boncuk oyasına çalıştım

Üstünü başını değiştirmeye başladı. Değiştirirken de açtı ağzını yumdu gözünü..

Banyoya girmesini bekliyordum, o banyoya girer girmez ben de dışarı fırlayacaktım. Kapıyı araladım, papuçlarımı elime aldım, tam toz oluyordum, beni ensemden yakaladı :

— Nereye kaçyorsun, dedi, nereye?.

Beni oturma odasına aldı. Önüme iki çile yün attı, iki de şiş.. Gözlerinin içi çakmak çakmaktı :

— Sen hırka örmesini biliyor musun?..

Bıyık altından güldüm :

— Bilmiyorum, dedim, ama öğrenirilm...

— Şişlerl eline al bakayım, yünü de ensenden geçlr...

Önce haroş atmaya başla... Hah şöyle, vallahi sen iyi hırka öreceksin. Aman Ramazan'cığım, hırka ör de çorap örme!..

Ya işte böyle Osman'cığım? Bir de bana soruyorsun «Emekliliğin nasıl geçiyor?» Böyle geçiyor, beğendin mi?. Hadi bana müsaade, vallahi eve geç kaldım. Bizimkisi şimdi köpürmüştür. Ah hiç sorma, herşey bitti de şimdi bana karım «10 Derste Dedikodu Nasıl Yapılır?» onu öğretiyor! Haydi bana eyvallah, sen nasıl geçiriyorsun?..»

HÜKÜMET GELİYOR

Hödükoğlu Derviş'in en büyük damadı Yavaş Tosun, karakolun önündeki eski peykeye oturmuş, sırtını da güneşe vermiş, derdine yanıyordu. Yüzünün rengi, gözlerinin ferisi her zamanki gibi değildi, üzüntülü bir hali vardı. Oturduğu yerde «Hay anasını sattığımın işi, hay kör iblis..» diye kendi kendine konuşuyordu. Başından geçen olay, hiç aklından çıkmıyordu. Habire de söyleniyordu : «Yok canım, bana çok kötü bir oyun ettiler, onların alacağı olsun.. Benim işim tamam gayrı, her cezaya razıyım...»

Cıgara yaktı, bir iki nefes asıldı, dumanı mı acı geldi ne, savudu cıgarayı yolun ortasına.

Aklından kimler geçmiyordu?. Eşek Cambazı Rıfki, Toptancı Arif, o kaynatası olacak Hödükoğlu Derviş, Muhalefetçi Falih, Politikacı Recep, Komisyoncu Halet... Bunlara uyuz oluyordu, bunlar aklına gelince küplere biniyordu.

Karakolun önünde böyle güneşlenirken, kötü yorumlar yaparken, dizine şaplaklar indirirken, kendi hesabına yorumlarda bulunurken Yavaş Tosun, az ilerisinde İstidacı Zeynel Efendi gözüktü. Onu görünce biraz toparlandı. Toparlanırken de Zeynel Efendi gelmiş oldu, yanına.. Peykeye ilişti ilişmedi :

— Hayır olsun Tosun, dedi, hayır? Ne oldu ki, bir vukuat mı var, hele?.. Karakolun önünde oturmuş pinekliyorsun, ne oldu sana?..

Yavaş Tosun isteksizce :

— Hiç sorma Zeynel Emmi, dedi, büyük kusur ettim...

— De hele, ne kusur ettin ki?..

— Sen bugün ilçede değil miydin?..

— Değildim ya, Altınovaya gitmiştim, bizim Sülük Murtaza'ya...

— Olaydın da göreydin, bu yüzden karakola teslim olmaya geldim. Bir teslim olayım da, gayrısı ne olursa olsun, Zeynel Emmi...

— Tövbe cenim, ne kusur ettin, hele söyle de bir bileyim..

— Ama tüm kabahat benim kaynatada. Sözüm ya bana, benim kaynatam bana öküzlük etti. Beni bozuk para gibi harcadı. Onun yüzünden karakollara düştüm.. Duman etti beni, duman.. Böyle kaynata olacağına hiç olmasın, Zeynel Emmi!..

— Adam mı vurdun ki?..

— Daha kötüsünü ettim, daha...

— Tosun, sen rakı mı içtin a, akşamcılar gibi kelâm ediyorsun da, adam öldürmeden öteye suç var mı?.. Hele de bana, de... Belki bi paralık faydam olur canım, derdini anlatmayan derman bulur mu?..

Yavaş Tosun, sol avucunu alnına götürdü, öyle düşünmeye başladı.

İstidacı Zeynel Efendi'yi her zaman kendisine yakın buluyordu. Ona bir ağabey gözüyle bakıyordu zaten. O böyle üsteleyince, başından geçenleri şöyle anlatmaya başladı Yavaş Tosun :

— «Az önce sana söyledim ya Zeynel Emmi, adam öldürmekten de öteye kötü bir suç işledim. Adam öldürmek ne ki bizim ülkede, en büyük suç benimkisi, yalan değil ha.. Nasıl ettim de ben böyle bir dolmuşa geldim? Ben karakolun önünde pineklemeyeyim de kim pineklesin?. Gayrı ben namusumla teslim olmaya geldim, teslim.. İçeri girdim ama karakolda kimseler yoktu. Hademe Hüsmen'in dediği üzre, benim ardıma düşmüşler, beni arıyorlarmış...

Hele diyeceklerime kulak ver Zeynel Emmi, ben Tavla kahvesinden içeri ayağımı attım, ne göreyim, bizim ilçenin politikacı esnafı köşeye çekilmişler, aralarında fıskos ediyorlardı. İlçenin eşek cambazını bilirsin sen, hep o konuşuyordu. Bizim kaynata Hödükoğlu, toptancı Arif, Politikacı Recep, komisyoncu Halet, aralarında bir iki kişi daha vardı. Tam çayımı içiyordum ki, benim kaynata bana el işareti etti.. Vardım varmasına yanlarına.. Bir eski iskemleye iliştim, bana hemen bir çay söylediler. Benim kaynata Hödükoğlu Derviş, elini omuzuma attı: «Beni iyi dinle» dedi «sana bir vatan görevi var!..» Bu sırada Eşek Cambazı Rıfki cebinden bir gazete çıkarıp önüme attı. Bizim ilçenin o «Besmele» gazetesiydi... Şu iri başlıklara hemen gözüm takıldı :

«İlçemize hükümet geliyor!»

Eh, ben de sevindim bu habere doğrusu! Hoş geldi safalar getirdi, değil mi? Ben bunları kafamdan geçiriyordum ki, toptancı Arif, elimi kaptı birden :

— Bak hele Tosun, dedi, sen vatanını çok seversin değil mi?..

Hemen davrandım :

— Vatanı sevmeyip de kimi seveceğim, dedim, elbette ki seviyorum. Vatan sağ olsun...

Benim kaynata bu sözler üzerine horoz gibi öttü :

— Ülen, damat... dedi. Öyleyse hükümetimiz bu gün sana teslim. Ona göre, oldu mu?..

Benim aklım mı karıştı, onlar mı aklımı allak bullak ettiler, ne kelâm etsem yalan, dolandı. Beni şaşırtdılar gitti... Hükümet aşağı, hükümet yukarı, hep bu sözleri ediyorlardı.

Onlar aralarında böyle konuşurlarken, ben de içimden yorumlarda bulunuyordum. «Bu adamlar akıllarını peynir ekmekle mi yemişler ki, bu hükümeti bana teslim ediyorlardı?»

Eşek Cambazı Rıfki :

— Hele beni dinle, dedi, senin için çok önemli ha, yan basayım deme, bir yan bastın mı, için tamamdır!.

Canım sıkılır gibi oldu :

— Güzel ya, dedim, ne demek oluyor bu yan basmak işi?.

— Benim boz eşeği tanırısın değil mi?.

— Kim tanımaz onu ki, elbette tanırım...

— Haaa, şimdi oldu, bak hele Tosun, o boz eşeği sana vereceğiz, onu alıp doğru hükümetin konuşacağı alana götüreceksin, hepsi bu. Sen boş yere pirelendin, canım... Hani hükümeti sana teslim edeceğiz dedikse, iri söz olsun diye dedik!..

Zeynel Emmi, bu sözler edildi ya, basiretim bağlandı sanki, hiç itiraz etmeden ben «olur» dedim bu işe. Sen de iyi bilirsin a, bu eşeğin huyunu suyunu bilmeyen mi var bölgemizde, hani derler «damgalı eşek,» bu eşek de öyle bir eşektir.

Hükümet çarşı alanında konuşacaktı, hazırlıklar öyle gösteriyordu. Kürsü, bayraklar... Süsleme işleri, harıl harıl yapıyordu. Bu hazırlıklar yapılırken, ben de o damgalı eşeği yularından tutup getirdim.. Canım, bu eşeği bilmeyen mi vardı? Hemen fiskoslar başladı. Bu eşekoğ-lu eşek bir kez anırdı mı, tamamdı. Çünkü huyu kurusun, yalan dolan karşısında hemen anırırdı!.. Kulakları cınlasın, bir Candarma Kumandanı. Neydi adı sahi, haa.. Arnavut Selman Beydi, yalan söyleyen eşkiyanın önüne bu boz eşeği çekerti, eğer adam yalan saptı mı, hemen bu boz eşek anırmaya başlardı.. Bir suçlu, ya da tutuklu eğer doğru ifade verirse, boz eşeğin kulakları aşağı sarkardı.. Yok, için içinde hile ile yalan oldu mu, başıardı hemen anırmaya!.. Şimdi de öyle ya, hayırlısı.. Bilirsin a, bu boz eşek kuyruğunu sağa salladı mı, yağmur yağdı.. Sola salladı mı, fırtına kopardı... Eğer bir bakkal, bir tüccar birine kazık mı attı, götür onu tüccar ve bakkalın önüne, eğer kulaklarını dim dim tutuyorsa, alıcı büyük bir kazık yemiştir, anlamı çıkardı, değil mi Zeynel Emmi? İşte ben böyle bir eşeği alıp hükümetin nutuk atacağı alana gittim...

Elimde boz eŒeğin yuları, Berber Hasip'in dükkânının önünde dikiliyordum. Benim kaynata yanıma sokuldu:

— Burada olmaz, dedi, kürsünün dibine git...

Davul vurunca, düdükler ötünce, hükümet buyur etti. Yahu Zeynel emmi, ben avanaklar gibi hükümeti bekliyordum ya, ne göreyim, hükümet çoktan gelmiş de benim haberim yoktu. Canım biz bu güne dek hükümet mi gördük a, tövbe.. Hükümet başladı nutuk atmaya...

— «Çok sevgili yurttaşlar...»

Biri yanıma sokuldu, eŒeği göstererek :

— EŒek nutuktan ne anlar, dedi, al Œunu götür me-
raya sal... Baksana aklıktan eŒeğin kulakları düşmüş!..

Ben bu adamın sözlerine hiç ses etmedim, belki benimle eŒek Œakası yapıyordu!

Orta boylu ŒiŒman adam kürsüye çıkınca, kalabalık el çırpmaya başladı .Anladım ki hükümet konuşuyordu!.. «Pek yakında bu ilçede, huzurunuzda, yüzbin kişinin çalışacağı bir Çelik fabrikasının temelini atacağız... Allahın izniyle de, sağolun.. Sağolun!.. Hani alkış?.. Ne diyordum, haa.. Bir de uçak fabrikasının temelini kazacağız!..»

Yularını sıkıca tuttuğum boz eŒek, birden gerildi.. Sınırlendi. Dört ayak üzerine çakılıp kaldı.. Kulaklarını dikti...

Hükümet bağıırıp duruyordu :

— «Hele temelini atacağımız uçak fabrikası bir kulsun, Amerikaya bile uçak satacağız!..»

Kürsünün çevresinde sekiz on tane kır beygir vardı. Baktım benim eŒek su koyuverecekti, onu bu hay huyun arasından alıp götürmeye başladım, ama bir türlü yerinden oynamıyordu.

Hükümet yine kendisinden geçti :

— Plantarı elimin altında mohderem vatandaşlarım, en kısa zamanda, yine ilçenize gelip, Avrupanın en büyük keman fabrikasının temelini, çok değerli huzurlarınızda, Allahın izniyle, atacağız... Sağolun...

Bu keman sözünden sonra benim boz eŒek sapıttı! Başladı anırmaya benim boz eŒek... Ortalığı yıkıyordu. O

anırdıkça da hükümet de bağırıyordu, elini kolunu sallıyordu, kürsüyü yumrukluyordu... Canım, insan eşek milletinin anırmasına kulak asar mıydı ki?..

Benim boz eşek anırdıkça, hükümet de mangalda kül bırakmıyordu.. Benim eşek torbayı morbayı attı!..

Zeynel Emmi, ben mi dedim eşeğe bu denli anır?.. Ben mi dedim bu kalabalığa dağılın?..

Benim boz eşeğin eşekliği tuttu ki, hem anırıyordu, hem de kendisini yerden yere çalıyordu. Eşeğin önüne saman attım, arpa verdim.. Kuru üzüm verdim, o anırıyordu habire.. Beri yanda hükümet, öte yanda benim boz eşek, ortalık curcunaya döndü.

Sen çok iyi bilirsin bizim yörenin halkını, sen Allah bir dersin sana inanmazlar da, boz eşek anırdı mı ona inanırlar! Kalabalık dağıldı yavaş yavaş... Hükümetin çevresinde yalancılarla talancılar kaldı. Sen burada bulunsaydın, bu ızaleti gözlerinle görmüş olacaktın! Ne büyük rezâlet, ne büyük kepezelikti.

Ya işte böyle Zeynel Emmi, karakolun önünde ol nedenle pinekliyorum... Hele polisler gelsinler de teslim olayım. Ne diyecektim, beni tahta kaşıkla yediler. Eşek cambazı Rıfki, hele benim o kaynata Hödükoğlu, bana oyun oynadılar, haydi bana olsa, eh der geçerdim ama, hükümete madik attılar!..»

A S A N S Ö R D E

Gazetelere vermiş olduğumuz aşağıdaki doğum ilânı, az kalsın başımıza çorap örüyordu. Konu komşu bize dudak bükmeye başladı, hani nerede ise selâm sabahı ke-seceklerdi. Oysa bu doğum ilânında gıcık olunacak hiç birşey yoktu.

**«Oğlumuz Asansör'ün doğumunu tüm
dostlarımıza mutlulukla duyururuz.»**

Mürşide - Mürşit

Eski muhtar Hüseyin Bey beni görünce «Aman Mürşit Bey gölüm, dedi, senin bu kadar şakacı olduğunu yeni öğrendim!» Emekli tarih hocası Dursun amca: «Eh, diye acı acı güldü, doğum ilânı böyle olmalı, Allah şaşırtmasın!..» Hele mahallemizin yaşlılarından Halis Efendi'nin beni bir sopadan geçirmediği kalmıştı :

— Seni gidi eşek, diye çıkıştı, ben seni adam bellemiştim, odun herif seni.. Oğluna Asansör adını takacağına varıp Apostol adını taksaydın daha iyi olurdu!..

Yüzümüze söylenenler bunlardı, kimbilir ardımızdan neler atıp tutuyorlardı?

Vallahi kim ne söylerse söylesin, bize vız geliyordu. Biz karı koca çok mutluyduk! Bir oğlumuz olmuştu. Hani bize çıkışanlar «İnşallah çocuğunuz büyür adam olur, inşallah politikacı olur!..» diyecekleri yerde, bize kocaman kocaman taşlar atıyorlardı. Ama bu atılan taşlar hep boşunaydı aslında.

Biz karı koca az mı çile çektik, az mı yanıp tutuştuk bir çocuğumuz olsun diye.. Bunları kime anlatırsınız?. Yirmi yıllık evli olduğumuz halde çocuğumuz yoktu, çocuğumuz olmuyordu! Bizimle birlikte evlenenler çoluk çocuk sahibi değil, torun torba sahibi olmuşlardı. Biz hâlâ akıntıya kürek çekiyorduk.

Önce kabahatin bende olduğunu söylediler, sonra karıma döndüler... Biz karı koca şaşırmiştık, ne yaptığımızı bilmiyorduk.

Az mı keçiboynuzu yedim, az mı kuvvet macunu kullandım? Ya zavallı karım? Okunmuş sular mı içmedi, o hamam bu banyo mu demedi?. Cami duvarlarına mı el sürmedik?.. Kurban mı kesmedik? En güzel yıllarımız böyle gelip geçti. Ha çocuğumuz oldu, ha olacak diye...

Bizdeki doktorlara gidip gelmekten artık onlarla da yüz göz olmuştuk. Almanya, Fransa derken, soluğu biz karı koca Amerika'da aldık. Ünlü bir doktor varmış Teksas'ta, bu doktor katırı bile doğurtuyormuş! Kuluçkaya yatırdı karımı, ama bu Teksas'lı da palavracının biri çıkmıştı. Bizdekiler gibi o da bizi koyun tüccarı belleyip, tavuk yolar gibi yolmuştu.

Yurda döner dönmez, derdimize yanmaya başladık.

Sonra Falcı Bacı'ya gittik, karımın bi güzel falına baktı. Bize ne akıllar vermedi, ne usuller öğretmedi? Padişah usulünden, Yüksekaldırım yöntemlerinden sözler etti!. Yedi çocuklu Falcı Bacı biz karı kocaya çocuk doğurmanın inceliklerinden dem vururken, kendisi alta kalıp ikiz doğuramaz mı kart yaşında? Eee, Falcı kendi derdine düşünce, biz de kendi başımız çaresin ebakmaya başladık.

Kırk yılın Ebesi Ayşe teyze bizim halimize mi acıdı ne, bizi karşısına aldı :

— Hele hele, dedi, ben de sizi çocuk sahibi yapmazsam bana da Jet Ebe Ayşe demesinler! Susaklığı bırakın da benim dediklerime kulak verin, oldu mu, huuu!..

Aradan aylar geçti, bekle ki bizim karı doğuracak?.. Baktım ki olacak gibi değildi, vardım Ayşe Ebe'ye :

— Aman Ayşe teyze, dedim, dediklerini bir bir yaptık, yine de olmadı. Daha ne edelim yani?..

Tombul yanakları al al oldu :

— E vallahi pes!.. dedi. Ben de senin karını doğurtmadım ya, tövbe, tövbeee!.. Eh, siz en iyisi bundan böyle yatırlara gidin. Sizin yatırlık işleriniz var demek.. Nice-lerinizin sizin gibi çocukları olmuyordu ama yatırların sayesinde patır patır doğurdular!..

Biz önce en kıdemli yatır Cinci Baba'dan yola çıktık, avuçlarımızı yakalayınca, bu sefer Telli Baba'ya uğradık.. Hava aldık.. Bari dedik, bir de Halvacı Baba'ya varıp niyaz edelim, Helvacı da bizi sallamayınca, bir de Bozacı Baba aramaya koyulduk!. Biz böyle o baba bu baba derken az kalsın karı koca babaların babasını tutuyorduk!

Hani biz bir çocuğumuz olsun diye bu denli yanıp tutuşuyorduk, ağlaşıp sızlaşıyorduk ya, hiç kimsenin umurunda bile değildi. Olanlar hep bize oluyordu.

Artık bizde umut filan kalmadı. O inek muskacıların da ardını bıraktık biz.

Ne yalan olsun ki, askerliğimde uçan karıncayı bile gözünden nallıyordum haa... Bizim dalgaya gelince, atışlarım hep karavanayıdı! Yatarak desteksiz atışlarım da on para etmiyordu. Ah bendeki bu odunoğlu odunluk?.. Bir kez olsun onikiden vuramadım gitt!..

Haaa, ne diyordum?. Şöyle yapayım, böyle edeyim derken ben az kalsın nalları dikiyordum!

Durumumuzun boktanlığını gören Ahlâk Zabıtası emeklisi İbo İbiş Bey :

— Bu dalgalar benim başımdan geçmemiş olsaydı, sizin derdinizi o biçim anlamazdım.. dedi. Yatırlara mı? Yoooo... Siz işe tersinden başlamışsınız!. Hacı hocalara gitmeden yatırlara gidilir mi?. Tabii işiniz bir türlü olmaz!. İmam Yahya Efendiye gittiniz mi? Gitmediniz... Şimdi doğru ona, bu işlerin tam erbabıdır ha, hele canım...

Hemen biz ertesi sabah imamın evini bulduk. Derdimizi bir bir anlattık.. Nedense, biz ona anlattıkça o da «Destuuurr!..» çekmeye başladı birden.. Bir ara aylır gibi oldu, gözlerini karıma dikti :

— Demek böyle haa?. dedi. Artık siz bu işi oldu bilin!..

İmamın ağzından «Artık siz bu işi oldu bilin..» sözleri çıktı ya, ben de sevincimden az kalsın imamın boynuna sarılıyordum ki, ay bir de ne göreyim, onun kolları benim boynumda değil miydi? Kulağıma üfürdü :

— Bak hele aslanım, dedi, beni iyi dinle!.. Ööhh... Şey canım, karınızın üzerinde çok esaslı bir tecrübatta bulunacağım, ööh!.. Ol sebep, karınız bu gece benim misafirim olacak, öh.. Tanrı misafiri yani, öh.. Efendim, öksürük bu...

İmam efendinin bu önerisi bize biraz aynasız geldi.

Gayrı işimiz Allah kaldı. Ey büyük Allahım, sen bilirsin.. Ocağına düştük, senden umut kesilmez! Gece gündüz dua etmeye başladık... Allah bize çocuk vereceğine, varıp dokuz çocuklu Hürmüz'e vermez mi?. Kadın derdinden tozuttu... Allah her iki yana da madik attı canım, şimdi ne edeceğiz?. Hürmüz'e mi yanalım, bize mi?. Bizde umut filân mı kaldı?..

O gün resmî bir yerde, yani bir bakanlıkta önemli bir işimiz vardı. İşimiz en üst kattaydı. Asansöre bindik, biz ilk kez karı koca asansöre biniyorduk.. İçi kutu gibiydi, kapısını kapattıktan kelli asansörün düğmesine bastım. Bir süre yukarı çıktı, çıktı da sonra pat diye durmaz mı?.. Biz karı koca biraz ürker gibi olduk.. Karım kızdı «Düğmeye iyice bassaydın, dedi, böyle olmazdı!..» Ben düğmenin yerini ararken asansör birden çalışmaz mı? Bu sefer aşağı iniyordu.. Ne kadar aşağı indi, nereye gidiyordu asansör böyle? Hoop yine durmaz mı ki?. Hay be Allah, kör şeytan işte.. Ben hâlâ düğmenin yerini aramakla meşguldüm, davrandı karım «Nah!.. dedi, düğme şurada, az aşağı bassana!..» Düğme, ne düğmesi canım?. Karımın gönlünü hoş etmek amacıyla «Ne şans değil mi karıcığım, dedim, elektrik kesilmesi bu, şimdi gelir, merak etme sakın...»

Elektrik ha geldi, ha gelecek diye biz beklerken, canımız sıkılmaya başladı asansörün içinde. Ah bu can sı-

kıntısı yok mu, karıma Cılgın Helga'dan sözler açtım. Sonra aşk öykülerine geçtim, aşk meeşk!.. Karım elektriğin gelmesini bekliyordu.

Hangi resmî yerde işler tıklarında gidiyordu?. Hanl muamelelere hız verilecekti? Can sıkıntısından karıma: «On Derste Muamele» kitabından ateşli ve soluk kesici sayfalar okuyordum. Karım kulağıma, «Çok çaylaksın Mürşit,» diye soludu, «bir düşmanın yerini bulamadın..» Oysa ben düşmanın yerini çoktan bulmuştum, ama elektriğin gelmesini bekliyordum! Az sonra elektrik gelmez mi, ah bu resmî kurumlar...

Aradan ne kadar zaman geçmişti, bir gün karım boynuma sarıldı :

— Mürşit'ciğim, dedi, benim karnım kıyırdı bu sabah!..

Tabii böyle olur işte, aylardan sonra, günlerden bir gün çocuğumuz olmaz mı? Hemen adını «Asansör» koyduk. Bunda gıcık olunacak bir şey var mı yani? Ah az kalsın adım sanım karavanacıya çıkıyordu!..

BÖYLE BAŞLARA BÖYLE TAŞLAR

Her mahallede pıtrak gibi milyonerler türerken, sokak başlarında sıra sıra vurguncular ve soyguncular ürerken, bizim böyle göz göre göre batışımıza tanıdık tanımadık şaşıyordu... Hani biz sessiz sadasız batıyorduk, ama namusluca batıyorduk!. Söz ola beri gele, biz batmayıp da kimler batacaktı?. Aslında biz iş yapmıyorduk, iğne ile kuyu kazıyorduk. Alın teri ile dert ve ezgi işliyorduk. Sonra bizim en berbat yanımız, biz usta çırak hileli iş ve göz boyamaktan çok ürküyorduk. En yoksul bir müşteri dahi gelse bizim dükkâna onun çevresinde fır fır dönüyor, çay ısmarlıyor ve halini hatırını soruyorduk.. Müşterinin hem yüzüne gülelim, onu okkalayalım, ardından da yağlıca bir kazık hazırlayalım, işte biz böyle bir iki yüzlülüğü asla yapmıyorduk. Zaten dükkânın girişinde «Müşteri Bizim Veli Nimetimizdir!» yazısı asılı duruyordu.. Hele bir müşteri bizim dükkânımıza gelip de «Sizin işinizi çok madara buldum, üstelik de kaba...» diye konuşacağına, varıp bize bir araba sopa atsa daha iyi etmiş olurdu. Usta çırak bizim anamızı temiz iş ve titiz iş yapma hastalığı belledi. Eeee, mermer işlemek ve taş yontmak kolay mıydı?.. Biz oya işlercesine mermer işliyorduk, mermer!.

Ne diyordum, işlerimiz böyle battı balık yan gidince, ustam Emin Efendi beni yanına çağırdı, sesi titriyordu :

— Bak hele Recep, dedi, nasıl olsa biz battık... İyisi mi, bundan gayrı ben dükkâna gelmeyeyim, nasıl?.. Zaten sen de iyi bir mermer ustası oldun, geliştin... Borç harc için beni soranlara, «ben bilmiyorum, o biliyor her şeyi, ona sorun dersin... Hayırlı müşteriler.. Hoşça kal.. Ben evdeyim!..»

Ustam Emin Efendi çekip gidince, dükkânın tüm işleri bana kalmıştı. İş ama, ne iş kalmıştı?..

Dükkânın içinde hep uzun oturuyordum, bir gün uzun otur iki gün uzun otur, baktım olacak gibi değildi, kendime bir uğraşı aramaya başladım. Dükkânın içinde tonlarca ham mermer vardı. Böyle miskin miskin yan gelip yatacağıma, çalışmayı yeğ buldum. Hani son günlerde, son aylarda ölümler de çoğalmıştı.. Tanrı'nın gücüne gitmesin ama, millet patır patır nalları dikiyordu! Bu nedenle ben mermer oymacılığını bir yana itip, süslü püslü mezar taşları yapmaya başladım...

Elimde keski çekiç hep mermer oyuyordum, hem de ustamı düşünüyordum.. Adamcağızın uçan kuşlara borcu vardı.. Onun borcu harcı vardı da benim yok muydu?.. Biz usta çırak yıllar boyu gırtlığa dek borca batmıştık! Biz bu borçları, müşterilerimize kazık atmamak için yüklenmiştik. Pahalıya mal üretiyorduk, ucuza satıyorduk, günahımız buydu. Benim borçlarım kaynana ile ev sahibine ustamın ise uçan kuşlara vardı. Mezar taşı işlerken, hep bunları düşünüyordum...

Dükkânın kapısına sırtım dönüktü, içeri bir gölge uzandı. İstemiyerek başımı çevirip baktım, ne göreyim, kaynanamdı!.. Hemen elimdeki keskiyi ve çekici yere bırakıp, elini kaptım. Daha elini öptüm öpmedim açtı o baysramlık ağzını :

— Seni gidi martavalcı, dedi, hani borcunu ödeyecektin?.. Ama kabahatin büyüğü sende değil, benim eşek kızımda... Sökül bakalım paraları, ya borcunu verirsin ya da burada «yangın var» diye bağırırım!..

Onun bu sözlerine hiç karşılık vermedim, çünkü durumum bir para etmiyordu. Sonra kaynanama ne söylesem boştu, onun öyle bir dili vardı ki, fırıncı küreği halt etmiş!.. Zaten onun adı sanı «Zilli Zarife» idi, ona laf yetiştirmek sorundu..

Bir süre bağırıp çağırды, ben alttan alınca çekip gitti. Ama yine de aklım kaynanamda kaldı. Elimde avucumda bir kaç kuruş param olsaydı hemen verecektim. Ona

olan borcumu en kısa zamanda ödemek istiyordum.. İçimden «En temizi» dedim, «bu borç karşılığında kaynanama çok oymalı, hoş işlemeli bir mezar taşı yapayım da bu alacak işi de böylece kapansın gitsin!..» Hemen işe koyuldum, taşı büyükçe ve gösterişli tuttum, onun şanına lââyık.. Taşın üstüne bir «Hüvel Baki» kondurdum... Altına da iri harflerle «Kasımpaşa'yı birbirine katan / Burada Zilli Zarife'dir yatan» sözlerini ak mermere kazıdım. Taşın harflerini altın sarısıyla boyadım, bir de cilâ çektim.. Dükkânın başköşesine koydum... Taşı bitireli ne kadar zaman olmuştu? Baktım yine buyur etti kaynanam, eli ayağı titriyordu sanki, tam elini öpmek için kapıyordum, patladı :

— Ne o, dedi, parayı temin ettin mi?..

Boynumu büktüm :

— Ah, dedim, işler de öyle durgun ki, vallahi kaç gündür bir kuruşluk iş yapamadım.. Bir iki gün sonra gelerseniz, belki işler açılır da ben de size olan borcumu ederim...

Ben kaynanama ne diyordum, o bana neler okuyordu?. Bana demediğini komadı, ama ben hep alttan alıyordum. Kaynanam bana kötü kötü sözler ettikçe, ben de kendisine yapmış olduğum mezar taşının üzerini ellerimle koşuyordum... Baktım bağırip çağırması yükseldi, dilimin döndüğünce :

— Bir de benim kıymetimi bilmezsin, dedim, bak sana ne güzel bir mezar taşı işledim. Onu yapıncaya dek anam ağladı, seni sevmeseydim ben bu taşı yapar mıydım?.. Adını da iri harflerle yazdım ve altın yıldızla da boyadım... Ama sen benim kıymetimi yine de bilmezsin...

Taşa şöyle bir baktı, o bakış, o bakış oldu... Yürüdü...

Dert bir değildi ki, ben burada mezar taşı üretmiyordum, sanki büyük dertler üretiyordum! Acaba ustam Emin Efendi ne yapıyordu?. Onu düşlerken, aklıma ev sahibim geldi!.

Benim ev sahibim Tahtakale'nin en kalın enseli tüccarıdır... Para için babasını doğrayacak cinsten adamdır. Şimdi de o bana kancayı taktı.

Biz usta çırak namus belâsına sermayeyi kedinin üzerine yükledik. Eğer biz biraz yan basmasını bilmiş olsaydık, bu durumlara düşmezdik. Ama gayrı olanlar oldu, bereket ki hükümetimiz gibi uçan kuşlara borcumuz yoktu!..

Bir hafta sonra barut gibi bir ihtarname aldım. Ne laflar, ne numaralar?. İhtarname, beni dolandırıcılıktan mahkemeye verdiğini yazıyor ve demediğini de koymuyordu!.. Benim ev sahibimin büyük hünerleri vardı, yedek parça işlerinde dolap döndürürken, beri yanda da han - apartman, gecekondu talancılığı yapıyordu... İhtarnameye kafam takıldı, dükkânın içinde volta atmaya başladım..

Kaç gündür dükkânda boş oturup sinek avlıyordum. Sonra aklıma geldi, böyle sinek avlamaktansa ona da bir mezar taşı işlemeye başladım. Bir gün, on gün uğraştım ama taş da tam taş oldu, üzerindeki yazıları da inci gibi döktürdüm :

«Tahtakale Tüccarı Cemal Rasim Dümenci Ruhuna Fatiha»

Ak mermerin üzerine bu yazıları kazıdıktan sonra iki gün daha uğraştım. Papuç gibi harflerle aşağıdaki ikiliği yazdım :

«Bir fetbaz idi düzenbaz oldu Milleti kaz yolar gibi yoldu»

Elimde yine keski çekiç ben mermerlerle didişiyordum, dükkânın önünde son model bir Mercedes durdu. Mercedes'ten ev sahibim indi. Daldı dükkânın içine, kolay gelsin molay gelsin demeden :

— Senin durumun hiç iyi değil, dedi, seni mahkemeye verdim...

Alttan aldım :

— Siz bilirsiniz, dedim, nasıl isterseniz öyle yapın... Ama ben de sizin için bu dükkânda az alın teri dökmedim!. Kaç gündür anam ağladı, bakın tam size lâyük bir mezar taşı işledim.. Ben size bu taşı vereyim, siz de ben-

den ev kirası borcunu almayın. En ünlü yontucular bile böyle görkemli taş işleyemezler.. Anlaştık mı?..

Gözlüğünü takıp, taşın üzerindeki adını sanını okudu. Hemen pırpırlandı, sinirli sinirli bastonunu yere vurmaya başladı...

Bu sırada dükkâna askerlik arkadaşım Sami girdi, onu gösterdim :

— Bak, dedim, yine şansın yaver gitti, bu işin uzmanı da geldi!..

Boğuk bir sesle :

— Kim bu arkadaş, dedi, kendisini ben tanıyorum!..

Mezar taşına kolumu attım :

— Kim olacak, dedim, mezarıcı... Ayağınıza geldi, şöyle dik durun da bir ölçünüzü alsın!..

Dili mi dolaştı, kem küm etti.. Arabasına binip gitti...

Dükkânın önüne bir iskemle atıp oturdum. Ustamı düşünmeye başladım. Acaba o ne yapıyordu?..

Ertesi sabah dükkânımı açtım açmadım, şık giyinmiş üç kişi selâmsız sabahsız daldıla riçeri. Onların ahıra girer gibi içeri girmelerine kafam bozuldu önce ama, sonra da sevindim. İçimden «Ahaaa» dedim «bizim yağlı ve enseleri kalın müşteriler düşmeye başladılar!..» Elinde çantası olan gözlüklü, ablak yüzlüsü dükkânın içini süzdükten sonra :

— Biz, dedi, Maliye Müfettişleriyiz!.

Hiç bozuntuya vermeden :

— Buyrun efendim, dedim, hoş geldiniz.. Ben de mermerci Recep!..

— Defterlerin nerede, görelim...

— Neyin defterleri?.

— Burası işyeri değil mi?..

— İşyeri!.

— Laf işte, işyeri ha?. Bunca vergiyi nasıl kaçırdınız?..

— Efendim, biz kazanmıyoruz ki vergi verelim.. Hayır işleri yapıyoruz, zaten biz çoktan battık!..

Yazıp çizdiler, bağırip çağıldılar. Ama ben hep alttan güreştim :

— Beyler, dedim, bağırip çağıldınız, hepsine eyvalah.. Sizlere defter filân gösteremedim, bari size başka yönden bir yararım dokunsun.. İsterseniz size de yapayım...

Kanca burunlu olan pırtladı :

— Söyle bakalım, dedi, bize ne yapacaksın?..

Gülümsedim :

— Mezar taşı yapayım, zaten ben hep halk yararına çalışıyorum!..

En fiyakalı olanları diklendil :

— Vergi kaçırmak, dedi, vatana hıyanettir!..

Ben biraz toparlandım :

— Sizlere, dedim, defter yerine birer tane oymalı, işlemeli mezar taşı yapıp versem.. Hazır bizim dükkâna teşrif buyurmuşsunuz, ölçünüzü alayım... Ben ömrümde kimseyi boş elle çevirmedim, isterseniz Maliye Bakanınıza da yapayım.. Başbakana başladım bile... Şu en gösterişlisini Başbakana ayırdım!. En son model mezar taşlarını ben işliyorum...

Tam bu sırada dükkâna arabacı Hamza girdi. Vergicilere döndüm :

— Hah, dedim, işte geldi!..

Cami direği gibi ensesi olanı, kızdı :

— Kim geldi, dedi, kim?

— Kim olacak, dedim, Mezarıcı Mahmut.. Onun gibi mezar yapan az bulunur, sıfır numara mezarıcıdır ha, inanın dediklerime..

Bu sırada içeri ustam Emin Efendi girmez mi, çok sevdim. Hemen onlara ustamı takdim ettim: «Çok şanslısınız» dedim, «işte Kefen uzmanı.. O da ayağınıza geldi!..»

Vergiciler afalladılar. Dükkândan çıkıyorlardı, önlerine geçtim :

— Hiç kusura bakmayın, dedim, yine buyrun.. Size defter filân gösteremedim ama isterseniz başka şey göstereyim!..

KAVANOZ DİPLİ DÜNYA

Zurnacı Bayram ömrü billâh ne yargıç yüzü görmüş-tü ne de mahkeme kapısı. İlk kez kendisini yargıç huzurunda ve mahkeme salonunda görünce, biraz afallar gibi oldu ama hemen toparlanmasını da becerdi. Tüm ilçe sanki burada toplanmıştı. Kalabalığa göz gezdirdi, sonra savunmasını şöyle sürdürdü :

«Çok sayın Yargıç Bey,

Savcı beyin iddianamesinden üzüntü ile öğrenmiş olduğum üzre, bana isnat edilen suç «vatandaşları tırlatmaya» zorlamak ve teşvik eylemektir...»

Kelâm ederken bi kusur edersem önce beni bağışlayın! Hele başımdan ve başımızdan geçenleri dilimin döndüğünce, aklımın erdiğince size tek tek anlatayım da, siz ne karar verirsiniz başımın üstünde yeri vardır...

Berber Ramazan benim en eski arkadaşımdır. Yıllar boyu onunla yediğimiz içtiğimiz ayrı gitmiştir. Benim zurna işlerim kesatlaştığı zaman soluğu hemen onun dükkânında alırdım. Söz üstüne söz koyardık. Son günlerde kız kaçırma olayları artınca, tabii düğün dernek işleri de hep-ten yatmıştı. Haydi benim işler yattı da Berber Ramazan'ın o tıraş işleri hızlandı mı, onun da anasını saç sakal bırakma modası belledi!.

Berber dükkânında konuş konuş ne konuşursun ki, iki saat konuşuyorduk, beş saat de yan gelip uyukluyorduk.. Kör şeytan işte, ben böyle sedirin üzerinde yan gelmiş yatarken, kafama dünyanın ağırlığı takılmaz mı?.. Haddim olmayarak, kusurumu bağışlayın, dünyanın ağır-

liğı mı, tonajı mı kafamın içine gelip karargâh kurmaz mı ki?.. Dünyamızın ağırlığı kafamın içinde bir ağırlık olup çıktı. Ben bu işin altından bir türlü kalkamayınca, bu derdimi Berber Ramazan'a açtım usulen.. «Aman a Ramazancığım» dedim «acaba dünya kurulduğundan bu yana ağırlık mı kazanmıştır, yoksa hafiflik mi?.. Berber Ramazan önce afallar gibi oldu, bana bi bakış attı ki değme gitsin: «Ülen» diye güldü «ben seni kafalı bi arkadaş bilirdim ya, senin kafa da boşmuş demek!.. Tövbe canım, bunu bilmeyecek ne var? Dünyamız ağırlık kazanmıştır elbet.» Bu karşılık yıktı beni sanki, tüm şaşırttı gitti...

Berber olarak o böyle söyleyince, zurnacı olarak da ben aksini ileri sürdüm. Yok böyleydi, yok şöyleydi.. Her gün biz bu işi tartışmaya, bu işi kurcalamaya başladık, Yargıç Bey... Durum o raddeye vardı ki, biz birbirimizi yerden yere çalmaya dek gittik. Baktık ki biz işin altından kalkamayacağız, bir bilene sormaya karar verdik. Hemen aklımıza «Kafalı» Musa amca geldi. Onun bir bilmediği ne zaman öleceğidir.. Vardık onun evine. Bizi görünce şaşırdı gibi oldu. Durumu iyice anlattık...

Kafalı Musa Amca bizi can kulağı ile dinledi :

— Tamam, dedi, anladım.. Siz benden dünyanın ağırlığı konusunda bilgi istiyorsunuz? Dünya kurulduğundan bu yana ağırlığı artmış mıdır, yoksa hafiflemiş midir?.. Bu iş karışık bir iş ama, siz bana üç gün sonra uğrayın, benim üç gün uykuya yatmam lâzım da...

Aradan üç gün geçince biz hemen evine vardık, kapıyı karısı açtı. Bizi görür görmez :

— Ah, diye sızlandı, hiç kusura bakmayın. Musa Amca yemekten içmekten kesildi, son günlerde ne yaptığını bilmiyor.. Bir dünya tutturdu gidiyor, dün gece okuttuk... Gençler bu hastalığa «tırtlama» diyorlarmış, tövbe ya...

Belediye Başkanı Cacık Hüsnü Beye gidelim dedik, zaten ondan yaka silkiyorduk. Sonra nedense vaz geçtik, Candarma Kumandanı Hasip Bey de kafalı adamdı, bir de ona danışsaydık diye biz düşünürken, karşımıza Muh-

tar Ziya çıkmaz mı ki?. Durumu ona açtık «Sen akliyyet adam sayılırsın, şu bizim derdimize bi çare...» diye yalvardık. Bize döndü :

— Siz, dedi, dünyanın dibini bulamazsınız ama, ağırlığını bulursunuz!.. Sonra bu ağırlık işinden kolay ne var?. En iyisi siz bana on gün sonra bi uğrayın...

On gün nasıl geçti, on gün değil de, sanki bize on yıl gibi geldi şaka maka!

Sayın Yargıç Bey,

— «Sözlerim yabana, biz mi varıp dedik muhtara «Aktar Ragıp Efendinin o eski püskü baskülünü al da dünyayı tartmaya kalkış!..» Sonra var git kendini Kaymakam ilân et...»

Biz berber dükkânında yine upuzun oturmuş bilim yaparken, içeri İmam Şükrettin Efendi girdi. Biz onu görünce şaşırдық «İmam Efendi sakalı mı kazımaya geldi, yoksa tıraş mı olacaktı?.. Daha biz ona «İmam Efendi, buyur otur da bir çayımızı iç...» demeğe kalmadan, adam fişek gibi patladı :

— Dünyanın sonu mu geldi ne, birkaç eşek türemiş, dünyamız düz mü yuvarlak mı? sözlerini ortaya atmışlar... Tövbe canım, Allahın dediği olur ya, ama muhtarın durumunu hiç beğenmedim...»

Bu sözler karşısında bizim Berber Ramazan'ın gözleri iri iri oldu. Az kalsın bi kötü söz edip kantarın topuzunu kaçıracaktı, hemen ben davrandım :

— Aman İmam Efendi, dedim, ne olmuş ki?.. Muhtar Ziya'nın akli mi sulanmış ki?..

Hiç ses etmeden dükkândan çıkıp gitti...

Biz yine başbaşa kaldık. Berber Ramazan dünyamızın ağırlığı artmıştır diyor, başka bi şey demiyordu. Bu kadar apartman yapılmış... Bu denli insan doğmuş...

Eh, biz az çok halden anlarız ya, muhtarın ardını bırakıp bu sefer Coğrafyacı Tahsin Bey'in peşine düşdük. Derdimizi ona bir bir anlattık. Bizi ilgiyle dinledi.. Berber Ramazan'ı tanıyordu, beni tanımadığı için adamı sordu «Zurnacı» olduğumu söyledim. Sonra başladı anlatmaya:

«Efendim, dünyamız futbol topu gibi yuvarlaktır..» Newton demiş ki: «Yer Çekimi Yasasına göre, dünyamızın ağırlığı ne artarmış, ne de azalmış!..» Bize nelerden söz ediyordu: «Aristo, Kant... Ömer Hayyam, Bergson.. Paskal.. Yer Fiziği, Elektron ve Proton.. Ağırlık Mekaniği... Atom, Netrön... Dünya ve Çekirdeği... Isı molekülleri, nasıl olmuştu?. Maxwell'in Şeytanı.. Madde.. Kant ve İzafiyet Teorisi.. Materyalizm Felsefesine göre «dünyanın ağırlığı nasıl saptandı?..» Bu Tahsin bey neler söylüyordu böyle, bizde zaten kafa kalmamıştı bu işle uğraşmaktan, sözleriyle bizim kafaları tam gaz tenekesine çevirdi! Yok Albert Einstein, yok Volter... Bunca laftan sonra sözlerini şöyle bağladı: «Çuval ağzı açmayın» dedi «dünyamızın ağırlığı ne artar, ne de azalır, hiç değişmez...» Kafam mı döndü ne, ben söze hemen girdim «İyi ama Tahsin Bey» dedim, yer altından bunca petrol çıktı.. Milyarlarca varil, yanıp kül olmadı mı bunca varil petrol?..» Sözlerimi daha bağlamamıştım, bizim Berber Ramazan fişek gibi patladı: «Hayır, hayır dünyamızın ağırlığı artmıştır, boş verin siz palavraları!.. Bunca apartman yapıldı, bunlar eskiden var mıydı ki?..» Coğrafyacı Tahsin bize alındı mı, kızdı mı, o da bağırıp çağırmaya başladı evin içinde.. Karısı, kızları odaya daldılar: «Aman, babamıza bir şey mi oldu?..» demeye başladılar.

Sayın Yargıç Bey, Coğrafyacı F. Tahsin beye biz mi dedik «Var git, milleti başına topla onlara göbek at...»

Biz iki arkadaş kime derdimizi yanalım, biz bu dalga ya paçamızı o biçim kaptırdık ya, berber dükkânında yatıp kalkmaya başladık. Dükkânın önüne on tonluk bir kantar koyduk, haritalar astık, kitaplar... Çalışmalarımızı dükkânda sürdürüyorduk, karılarımızı bile bir yana ittik, kızanlarımızı bir yana savurduk.. Ama hep ilim uğruna...

Fazla derinliklere mi daldık ne, Berber Ramazan berberliği bıraktı, zurnacılığa başladı. Ben de zurnacılığı bırakıp Berberciliğe geçtim! Yani biz meslekleri değiştirmiş olduk. Hani kırkıktan sonra bizim Ramazan zurna çalacaktı, ben de ellisinden sonra elime ustura alıp tıraş yapacaktım...

Biz dükkânda çalışıyorduk, içeri biri girdi. Adama «buzur otur» dedik, adam «Aman» dedi, oturmam.. Çok telâşımız var, mebus Abbas beyin kardeşi evleniyor, bize hemen bir zurnacı ile bir de güveyi tıraşı için berber lâzım oldu, hemen yürüyün...»

Hani işin içinde mebus olmasaydı, adamı başımızdan savacaktık ama mebus Abbas adı sanı geçince biz adama «Olur molur...» dedik ve savdık adamı başımızdan...

Aradan ne kadar zaman geçmişti, aynı adam pat diye dükkâna dalmaz mı? Biz yine aramızda tartışıyorduk, selâmsız sabahsız sözlerimizi böldü «Yahu» diye ünledi «siz daha hâlâ burada mısınız?. Haydi yürüyün ilçeye.. Düğün dernek başladı, millet sizi bekliyor...»

Dillerimiz mi kenetlendi ne, biz diyemedik adama: «İkimiz de acemiyiz, sen var git başka berber ile zurnacı bul!..»

Sonra düşündük taşındık, bu mebus Abbas bizim partiden olmasaydı ne işimiz olurdu onun düğününde? Söylerler ya, acemi nalbant gâvur eşeğinde öğrenirmiş!.. Bunca yıllık berber iki gün içinde zurna çalmasını ve yılların zurnacısı iki gün içinde berberlik yapmasını hiç öğrenebilir miydi ki, bizimkisi göz boyamak olacaktı. Düştük ilçenin yoluna...

Bizi daha ilçeye girerken karşıladılar. Düğünün yapılabacağı yer çok kalabalıktı.. Ben hemen berber çantamı açıp, takımları elden geçirmeye başladım. Adaşım da zurnasını ayarlıyordu!

Bizim berber zurnasıyla bir hava tutturdu ki, kırk yıldır zurna üfürürüm, böyle gıcık bir hava işitmemiştim! Millet oyun oynarken şaşırıyordu.. Hava ters gelince, oynayanlar bağırip çağırılmaya başladılar!. Ne oluyordu böyle, yaşlı bir adam «Ben» dedi «bunca düğün gördüm ama, ne yalan olsun, bunun gibi oyun görmedim...» Benim berber arkadaşı, zurnada peşref yapıyordu, Yargıç Bey?..

Ne anlatıyordum ha.. O zurnasını çalarken, ben de beri yanda güveyi tıraş ediyordum. Ama nasıl ediyordum, adamın gıki çıkmıyordu.. Güveyinin saçlarını kırpa kırpa

adamin ensesinde bir top saç bıraktım. Benim yaptığım bu tıraşa güveyi tıraşı denmezdi, ahmak tıraşı denirdi!. Ense tıraşı bitince, sakala geçtim. Adamin fırça gibi sakalları vardı. İyice sabunladım sakallarını.. Usturayı da bile dim, hani bilerken de fiyakalica tutuyordum usturayı! Acemi olduğumu anlamasınlar diye böyle yapıyordum. Başladım sakal tıraşına, usturayı suratına sürmekten daha şimdiden güveyinin yüzünü meşin gibi yaptım... Ne biçim sakaldı bu, usturamın ağzını döndürdü.. Hem usturam sakalları kesmiyordu ama, kökünden çıkartıyordu.. Güveyinin gözlerinden yaşlar gelmeye başlayınca, onun gönlünü almak için «Ah» diyordum «ben de evlenirken sevincimden böyle göz yaşları dökmüştüm! Sen aldırma...» Güveyi de bana söz yetiştirmeye çalışıyordu :

— «Çok sağol Berberbaşı!..» diyordu, «ben de böyle perdah çeken ustura görmedim. Yağ gibi kayıyor...»

Bizim bir paralık günahımız yoktu, biz mi ki söyledik ilçenin Ağası Kâzım Ağaya, zurnanın havasına kapılıp kendisini padişah ilân etsin? Biz mi ona söyledik, var git dut ağacına çık, bizim zurnacının üzerine o şeyi yap?.. Onun babası da fi tarihinde pirlamıştı, Yargıç Bey...

Bi kusurumuz olmuşsa, yan bastıysak bizi bağışlayın. Bu yaştan sonra bilim yapmak suç mu ki?.. Ocağınıza düştük...»

AÇ AYI OYNAMAZ

Ayıcı Musa, son günlerde ayısı Tinga ile hiç mi hiç geçinemiyordu. Birbirleriyle çok zıt gidiyorlardı. Acaba niçin böyle zıt gidiyorlardı? Ya da kim kime haksızlık ediyordu? Tinga'nın bir derdi mi vardı, yoksa Musa'nın mı kafası bir şeye bozuluyordu? Musa tef çalmaya başladığı zaman Tinga yan gelip yatıyordu, ama Musa bir yere oturduğu vakit, inat olsun diye kalkıp göbek atıyordu. İşte buna deli oluyordu Ayıcı Musa. Oysa, Tinga çok güzel taklit yapıyordu, göbek atıyordu. Hele onun gerdan kırıp poz vermesine halk çok gülüyordu. Ne var ki son günlerde her şeye boş vermişti Tinga. Bu nedenle Musa'nın geliri azalmıştı, durmadan ona küfür ediyordu. Musa Tinga'yı kör bir sokağa sokup ona güzel bir dayak attı. Tinga'yı patakladı.

Aradan bir hafta ya geçmişti ya da geçmemişti, Deli Veli sokağında sanki bayram vardı. Bu bayram kalabalığını gören Musa Tinga ile birlikte hemen sokağa daldı. Tef çalıp maniler söylemeye başladı.. Tinga'ya sopasıyla işaret ederek oyna, göbek at, gerdan kır dedi ama Tinga hiç oralı olmadı. Musa bağıırıp çağırdıkça, deli deli tef çaldıkça o kendi dalgasındaydı. Uyuz eşekler gibi yere yatıp keyif çatıyordu!.. İşte o gün dananın kuyruğu kopmuştu. Ayıcı Musa, Tinga'ya bir araba dayak atmıştı. Onu elindeki değnekle dövmüştü, değneği vurdukça, Tinga'nın sırtından tozlar yükselmişti.

Bu günkü dayak Tinga'nın ağırına gidince ağlamaya başladı. Hüngür hüngür ağlıyordu.. Onun böyle iki gözü iki çeşme ağlamasını gören halk homurdandı :

— Bizim memlekette insanın dövüldüğünü gördüm ama, ayının pataklandığını ilk kez görüyorum!.

— Çok ayıp Sabri Bey, Hayvanları Koruma Derneği uyuyor mu?..

— Yahu kardeşim, biraz yavaş vur be, babanın oğlunu mu dövüyorsun böyle?..

— Ayol evlâdım, kabasına vursana!.. Ay vallahi bayılacağım...

— Ülen Recep, baksana ayı nasıl ağlıyor?..

— Şu ayıya bak, ayıya!..

— Senin ağzını çart diye yırtarım ulan deyyus, sen bana nasıl ayı dersin? Ayı senin babandır...

— İtişmeyelim...

— Oğlum vurmasana, aç ayı oynamaz!.

Tinga bir araba sopa yemişti. Ayıcı Musa kaldırıma oturmuş terini siliyordu. Çok yorulmuştu. Ayı Tinga da yolun ortasında hem soluyordu, hem de içini çeke çeke ağlıyordu. Bir süre yerde debelenen ve ağlaşan ayı Tinga, birden ayağa kalktı ve kaçmaya başladı. Musa da ardından koştu ama, o çoktan gözden kaybolmuştu.

Ayı Tinga dar bir sokağa daldı, gizlenecek ve dinlenecek bir yer arıyordu sanki. Bu hay huy çinde bir başka sokağa girdi. Burası çarşıydı.. Yavaş yavaş yürüyordu, yürürken de sağına soluna bakınıyordu. Az daha yürüdü, bir berber dükkânının önüne gelip durdu. Kasabın önünde oyalandı. Hâlâ iki gözü iki çeşmeydi. Kemikleri için için sızlıyordu. Fırının önüne gelip, içeri baktı, baktı... Ayı Tinga orada burada oyalandıkça ve sağa sola bakındıkça, ardındaki kalabalık da artıyordu! Çarşının ortasında yürürken de sanki dükkân levhalarını okuyordu. Bir bir levhalara bakıyordu.. Böyle bakına bakına çarşının en kalabalık yerine gelmişti. Çarşı karakolunun önüne gelip iki ayak üstünde dikildi, sanki karakolun levhasını okumuştü. Karakola karşı homurdanmaya başladı. Kıçının üzerine oturdu, karakola doğru başını sallıyordu. Sirtını mı göstermek istiyordu?.. «Gor... Gork...» Çarşı esnafı işlerini güçlerini bırakmışlar Ayı Tinga'ya bakıyor-

lardı. Kalabalık olsun, esnaf olsun kimse sesini çıkarmıyordu.

Komiser Copcu Cebir Bey odasında, Polis Rasim Beyle karşılıklı oturmuşlar konuşuyorlardı. Cebir Bey ona «Ceza Yasası»ndan bazı bölümler okuyordu. Dışarıda olup bitenlerden ikisinin de haberi yoktu. Karakolun önü ana baba günü gibi olmuştu ama, onların haberleri olmamıştı, hâlâ Ceza Yasasının maddelerine bakıyorlardı.

Karakolun önü sanki bayram yerine dönmüştü. Ayı Tinga topallayarak karakolun kapısına gelip dikildi. Hep «Goork... Gooorrk...» yapıyordu. Bu ses Cebir Beyin kulağına gelince, elindeki yasa kitabını masanın üzerine bıraktı, başını biraz sağa çevirince, dışarıdaki kalabalığı gördü. Hemen ayağa kalktı :

— Rasim Bey, dedi, hiç ses etme basıldık!.

Dışarıda biriken kalabalığa bakmaya başladılar. Onlar böyle dışarıya bakarlarken, Ayı Tinga da içeri girmişti. Nezaret odasının önündeydi, «Goooorkk... Gooorrkk..»

Şaşkınlıkları daha gitmemişti, dışarıdan sesler geldi :

— Karakolda ayı var, ayı...

— Herhalde teslim olmaya geldi!.

— Selim, ayı tam yerini buldu...

— İpini koparan ayı yanlışlıkla karakola daldı...

Onlar hâlâ camdan dışarıya bakıyorlardı. Copcu Cebir, «Bizim meslek rezil oldu,» dedi, «Gayrı bu meslek yapılmaz. Baksana kalabalık bizim için neier söylüyor? Bize dayı mı diyorlar yoksa ayı mı?..»

Tam karakolun kapısına çıkmaya hazırlanıyorlardı ki, Ayı Tingayı oda kapısının ağzında görür görmez afalladılar. Neye uğradıklarını iyiden iyiye şaşırdılar! Ayı onlara bakıyordu, onlar ikisi ayıya bakıyorlardı... Ayı Tinga, onlara sırtını göstermek istiyordu, ön ayağının, tabanındaki sopa izlerini de gösterdi ama, derdini anlatamadı gitti..

Copçu Cebir :

— Aman Rasim Bey, dedi, sen göz kaş arasında şu yangın sopasını kap da şu namussuz ayıya bir girişelim!..

Rasim Bey bir iki adım attı. Tam duvarda asılı olan yangın sopasını kapıyordu ki, Ayı Tinga onun üzerine bir yürüdü, Rasim Bey çakılı top gibi olduğu yerde kalakaldı!

Baktı ki olaçak gibi değildi, bu sefer Cebir Bey alttan almaya başladı :

— Hadi bize oranı buranı gösterme, haydi dışarı çık... Haydi yürü, yayan!.. Burası resmi yer, karakol...

Ayı Tinga oralı olmuyordu. Derdini anlatmak istiyordu ama, bir türlü anlatamıyordu. Duvardaki asılı coplari gösteriyordu, başıyla!.. «Gooorrrk... Gooorrrkk...»

Sokaktan sesler gelmeye başladı :

— Oğlum, burada ne var böyle?.. Anarşist mi yakaladılar?..

— Yok baba, yok.. Karakolda ayı var, onun ifadesini alıyorlar!..

— Karakolda ayı oynatıyorlar, ayı...

— Hadi yahu, sen de...

Bu sırada karakoldan içeri Bekçi Rüstem girdi. Merkezden geliyordu. Kolunun altında dosyalar vardı. Komiserin odasında ayıyı görünce afalladı birden, gözlerine inanamadı. Kapının ağzında baktı, baktı da :

— Amanın, dedi, bizim memlekette de ayılar var ama böylesini hiç görmedim, katır gibi be!..

Sonra ekledi :

— Cebir Bey!.. Aman bu ayı milletini kızdırmaya gelmez ha, köprüyü geçinceye kadar ayıya dayı demekte fayda vardır, bunların kafaları atarsa, burasını duman eder... Ses etmeyin...

Ayı Tinga yine orasını burasını göstermeye başladı. Gözlerinin içi nemliydi hâlâ...

Bekçi Rüstem, kapının ağzından ayının kafasına bir iki cop vurup hemen Kalem Odasına fıydı. Bu arada Rasim Bey bir iki tekme attı Tinga'ya. Bu durumdan yararlanan Copcu Cebir de asılı coplardan birini kapar kapmaz, ayının üzerine atıldı. Üç kişinin anî saldırısına uğrayan ayı Tinga, «Murgaaaa... Murgaaaa diye bağırmağa başladı. Kızdı.. Cebir Beyin masasına doğru bir hamle

yaptı, masanın üzerindeki «Ceza Yasası» kitabını birden kapıp önüne düşürdü! İki ayağının arasına aldı, onu göstermeye yeltendi.. «Murgaaa... Murgaaa...» diye seslenmekten kendisini alamıyordu.

Polis Rasim Bey nereden bulmuşsa, falaka sopasını kapmıştı. O ince ve uzun sopayı ona gösteriyordu.. Ayı Tinga da kendisine «Ceza Yasası»nı işaret ediyordu. Birinin elinde âsa, ötekinin elinde de yasa vardı...

Karakolun içi tam karıştı. Bu hay huy ve patırtı gü-rültü beş on dakika sürdü. Copçu Cebir Bey bağırıp ça-ğırması, öte yandan Rasim Efendinin falaka sopasıyla üzerine saldırması, bekçi Rüstem'in yangın kovası ile Ayı Tinga'nın başına vurması, onu dinden imandan çıkardı. Ağzı burnu köpük içinde kaldı, deli deli oldu.. Bekçi Rüs-tem'e esaslı bir şaplak attı, ama tutturamadı.. Çok hırs-landı, hırsını alamayınca da tükürük savurmaya başladı! Bu oldu bittiler arasında ayı, hep iki ayağının arasında sakladığı «Ceza Yasası» kitabını canla başla koruyordu, onlara vermek istemiyordu.. Polis Ramazan Bey, yangın sopasını önüne uzattı, sopanın ucundaki kıvrık demirle kitabı önüne doğru çekmek istedi ama başaramadı. Bak-tı ki kitabı alacaklardı, ön ayaklarıyla kitabı karakolun dış kapısına doğru fırlattı, kendisi de peşinden gitti... He-men kitabın üzerine oturdu, ıkındı.. Sonra kitabı ön ayak-larının arasına sıkıştırıp, havaya kaldırdı. Kalabalığa gös-terdi! Kalabalık onu alkışlayınca sevindi, başladı gerdan kırmaya, nutuk atar gibi poz vermeye!.. Kalabalığa baktı «Murgaaa... Murgaaaa...» diye seslendi. Tekrar kitabın üzerine oturdu, zorlandı ama bir şey yapamadı, sonra ki-tabı önüne attı ve üzerine işedi, işedi!..

Çarşı boyu yürümeye başladı, topallıyordu..

Ayı Tinga çevresindeki kalabalığa anlamlı anlamlı bir süre baktı ve çarşı boyu yürümeye başladı.. Ama, dayı gibi yürüyordu!..

NE ŞEHİT NE DE GAZİ

Şaka maka kasabanın dibi çıkmıştı sanki, dedikodu ve boşboğazlık olurdu ama bu denli olmazdı. Cihan Pelvanı Niyazi'nin üstüne söz açıp ahkâm kesiyorlardı. Dedikodu tatlı şeydir, eyi güzel de bu kadar da ballı börekli değildir herhalde!. Kasabanın yaşlıları, gün görmüş takımı dahi bu işi çomaklıyorlardı. Dedikodudan yana daha iri ve diri olan hatun kişileri bir yana itelim, ya bu akli başında erkek milletine ne diyelim, onlara da bu dedikodu hastalığı ıslak peştemal gibi sardı gitti!.. Her yerde Cihan Pelvanı Niyazi'nin ününden ve ölümünden söz ediliyordu.

Güneş çoktan şavlamıştı, çardak kahvesinde oturmuşlar, söz üstüne söz koyuyorlardı. İmam Hıdıroğlu kızdı :

— Garik yetti be!. dedi. Tövbe deyin, tövbe.. Ecel bu, ecel. Bi kere geldi mi, hiç dinlemez alıp götürür! Onun önünde hiç bir guvvet dinelemez, ağalar... Bi daha böylelem ilaf etmeyin, Cenab-ı Hak herşeyi bilir.. Ecel geldi mi cihane baş ağrısı bahane, uzun oturun emme uzun ilaf etmeyin, küllin kâfir olursunuz!..

Kavun Bayram bıyık altından güldü :

— Çok haklısın İmam Efendi gardaşım, emme bu işin içinde bir bit yeniği var.. Bir tutuşta en büyük pehlivanları yere çalan, kazığa çakan, kündeğe getiren, çapraz alan ve kök söktüren Pelvan Niyazi nasıl böyle mum gibi eriyip gider?.. Bunda bi iş var a, var...

Sağır Rüştü destursuz söze girdi :

— Eeee, dedi, fazla konuşsan söz olur, az konuşsan dert olur.. Niyazi gitti, ama nasıl gitti?.. Niyazi gitti, ama

nasıl gitti?.. Neden gitti?.. En iyisi susalım, laf olur...

Kunduracı Emin Efendi, gözlerini bir noktaya dikmiş, habire ensesini kaşıyordu. Bir şey diyecek oldu, İmam Hidroğlu davrandı :

— Allah, dedi, daim çok sevdiği kullarını alır.. Pelvan da onun çok sevdiklerinden olacak ki, aramızdan onu aldı. Ecel dedik ya, ecel...

Bu sözler eski muhtarın kafasını mı attırdı ne, sanki patladı :

— Yan basma İmam Efendi, dedi, hep biliriz ki iki çeşit ölüm vardır, hele hele?.. Ecel-i kazadan gitmesin?. Anası onu everdi, olanlar bundan sonra oldu.. Everdik Cihan Pelvanını adam her gün biraz göçtü.. Ne bileyim?.. Gusurumu bağışla, bu Ecel-i Kaza!..

— Deme böyle, deme...

— Başka ne diyeyim, Deli Hatça'nın kızıyla evlendi, pelvan yan gitmeye başladı!.

Kavun Bayram güldü :

— Muhtar emmi harbi konuştu galiba, dedi, bu Deli Hatça kaç koca eskitmiştir ki?..

Birbirlerine bakışıp sonra gülüşüler.

Ve sonra Bakkal İdris'in dükkânında tekrar bir araya geldiler. Eğri söz ettiler, doğru oturdular, alttan aldılar dikten gittiler.. Ama konuşmalar döndü dolaştı yine Pelvan Niyazi'ye gelip dayandı, onda düğümlendi.. Eski muhtar birden ünledi :

— Nerede o Davulcu iti, dedi, nerede o Cingen Rıza?..

Manifaturacı İbrahim seğirtti, davulcunun ardına düştü, aradan ne kadar zaman geçmişti, Cingen'i bulup getirdi.

Eski Muhtar Kâmil Efendi, Davulcu'yu görünce, az yumuşadı :

— Otur ülen Davulcu yamacıma, dedi, hele bir göz at bakalım bizler kimiz?..

Davulcu yutkundu :

— Kasabanın yaşlıları, gün görmüşleri... dedi.

Cingen Rıza'nın o kara yüzü aklaşiverdi birden, şa-

şırdı. İmam Hıdıroğlu'na baktı, Kavuncu Bayramı şöyle göz ucuyla süzdü, Sağır Rüştü'ye yandan baktı. Hele eski Candarma Kumandanını görünce biraz daha şaşalar gibi oldu.

Eski muhtar :

— Yan basmak yok haa, dedi, bu işi bilersen sen bilirsin. Canım, Pelvan Niyazi işini demek istedim.. Öldü gitti ya, toprağı bol olsun!. Sen Pelvan'ın ölümüne ne dersin? Ecel-i kaza mı ki?..

Yüzüne ter bastı, elleriyle oynadı, düşündü :

— Ben ne söyleyeyim, dedi, ecel bu... Sonra ben kimim ki Pelvan'ın ölümü hakkında ahkâmat keseyim? Haddime mi yani?

Kavun Bayram ayağa kalktı bu sözlerden sonra :

— Canım, dedi, uzun etme, kıvrıma şimdi... Çünkü senin avradın onların yanında çalışıyordu ya, eee.. Elbette senin de bir bildiğın vardır.. Biz ser veririz ama, sır vermeyiz, diyeceklerini korkmadan de..

Cingen Rıza, en çok eski Candarma Kumandanı Sopaçı Abbas Beyden korkuyordu! Alnını kaşdı, sağa baktı sola baktığ sonra :

— Çok kötü, çok!.. dedi. Bizim Mebus Hayrettin Dümen'in kulağına bi giderse, yandım gitti ben... Bizim Pelvan Niyazi Cihan Pelvanı olduktan kelli, bizim hesap adamı Genel Başkanımız demiş ki «Bu azgın muhalefetle biz baş edemiyoruz, beş on pehlivanı mebus yapmaktan başka çare kalmadı, çünkü muhalefet tuttuğunu yere çalışıyor!..» İşte bu haber bu bizim Hayrettin Beyin kulağına gitmiş!. Adam bi pirenlenmiş ki, az kalsın aklını yitireyazmış! Bizim kasabada Cihan Pelvanı varken, ona kemik düşer miydi, siz deyin?.. Hatça'nın evine varmış «Aman Hatça» demişler «gel senin şu Cevriye'yi baş göz edelim!..» Buradan koşmuş Pelvan'a «Eeee, benim aslanım» demiş «Cihan Pelvanı oldun, küffarın sırtını yere vurdun, şimdi o işler geride kaldı. Seni evermenin sırası gelip geçiyor. Sana ehli namus bir kız buldum ki, dünya güzeli!. Civan gözlü, ince belli, akça pakça bir kız.. Hele bir

dünya evine gir de, sonra da seni mebus yaparız!..»

«Bizim Pelvan Niyazi bunca yaşa geldi de avrat mı gördü, kız mı gördü ki? Olanlar zaten Cevriye'yi Pelvan'a ilk kez gösterdikleri o zaman oldu. Yahu, şalvar giyen kıza siz varın mini etek giydirin.. Sonra da salın Pelvan Niyazi'nin yanına.. Pelvan böyle bir manzara karşısında kalınca cıvıllaşmış birden, alev bacayı değil Pelvan'ın paçalarını sarmış, onu deli divane etmiş!..»

«Haa, ne diyordum?. Anasına bak kızını al demezler mi, böyle oldu, böyle gitti işte. Düğün dernek ve gerdek işi bitince, Pelvan sokaklarda gözükmez oldu.. Gerdek gecesi, bizim mebus Hayrettin Dümen Pelvan'ın kulağına «Haydi aslanım» demiş «sakın boş bırakma!..» Bizim Pelvan çok onurlu adam, hiç sırtı yere gelmemiş adam, Hatça'nın o bacak kadar kızına mı tuş olacaktı?.. Hatça'nın kızı da yaman bir gancık çıkınca, elbette işler böyle tersine giderdi!.. Pelvan Niyazi büyük pelvandı canım, Hatçaninkini tuş edeceğim diye, kendisi tuş oldu.. Allah böyle güzel ölümü herkese, her kuluna nasip eylemez, uymayın.. Bizim Pelvan Niyazi şehit desem değil, gazi desem yine değil, İmam Efendi bi şey desin canım, bizden fazla okumuş adamdır!.. Benim odun kafama dahi ycttı ki, Pelvan'ın ölümü ecel- ikaza!..»

Eski Candarma Kumandanı Sopacı Abbas deli deli bağırdı :

— Pelvan Niyazi'nin sağdıçı kimdi, hangi pezevenkti?

Cingen Rıza :

— Kim olacak, dedi, mebus Hayrettin Beyin ortağı Keltoş Osman!..

İmam Hıdır ayağa kalktı, sakalını sıvazladı bir süre, ve sonra :

— İkinci okundu, dedi, kalkın namaza... Pelvaninkî ecel-i kaza, şimdi anladım, ağalar...

Sokağa çıkıyorlardı, ekled iimam :

— Böyle ölümler herkese nasip olmaz, diye yürüdü, sizin aklınız o kadar erer!..

Eski muhtar Kâmil Efendi :

— Ne söylesek boş gayrı, dedi, pelvan kafası...

ÖKÜZLÜK ÜSTÜNE NUTUK

(1979 Nasrettin Hoca 1. Ödülü.)

O kadar da kalın kafalı sayılmam. Bugüne dek bir baltaya sap olamadıysam, odun kafalılığımдан değil, fazla tıraşçı olduğumdan ötürüdür. Zaten bu nedenledir ki hiçbir yerde iş ve dikiş tutturamadım.

Kaç gün olmuştu gazeteye kapılanalı?. Yazı işleri Müdürüm babacan bir adamdı ama, aksiliğine de diyecek yoktu! Bir bağırdı mı, hani sanki havan topu patlamış sardırdınız.. Bu yüzden ondan herkes korkuyordu, hele ben yeni olduğum için daha çok korkuyordum. Sessizce odasının önünden geçiyordum, «Durmuş.. Durmuuuş!..» diye ünlemez mi? Hemen daldım odasına, daha «Buyrun Efendim!..» demeğe vakit bulamadan «Bak beni iyi dinle» dedi «sana önemli bir görev veriyorum. Senin geleceğin bu göreve bağlı.. Senden «Öksüzlerimiz» üstüne bilimsel ve tarihsel bir yazı istiyorum. Haydi görevim seni!..»

Korkumdan «Hay hay, efendim...» dedim mi, demedim mi hiç bilmiyorum. Öküzlerimiz haa?. Başladım çalışmaya. Masamın üzerine başvuru kitaplarıyla dolup taşıyordu. Bu yazı hem bilimsel bir yazı olacaktı, hem de tarihsel.. Zaten ben tarihi su gibi biliyordum, yutmuş adamdım. Benim için bundan daha kolay yazı mı olurdu ki?..

Öküzlerimiz.. Ünlü öküzler?.. Öküzler, büyük baş hayvandır. Sanki ben hayvan uzmanı, hayvan profesörü keşilmiştim. Dünümüzün ve günümüzün öküzleri?. En iri ve diri öküzümüz kimdir?.

Hemen tarihin o tozlu ve yozlu sayfalarına balıklama daldım. Öküz Mehmet Paşa, haaaa.. Tamam, oldu.. İşin kuyuruğunu bir kez yakaladım ya, şimdi yavaş yavaş tarihin karanlık ve hantal perdesini aralamaya yöneldim. «Öküz, öküzlerimiz!..» Kara öküz, sarı öküz, yeşil öküz... Öküz Mehmet Paşa.. Gözlerimin önünden sıra sıra öküzler geçmeye başladı. Şu iri öküz, bizim eski ev sahibi değil mi? Hele şu kopuk? Hah, onu tanıdım şıp diye, eski genel müdürüm, emeklerimi talan eden adam.. Şu büyük baş öküz de kim?.. Hay kör şeytan, hay!. Ben öküzler üstüne yazı yazmıyordum, öküzoğlu öküzlerle tepişiyordum...

Evet, eheet.. Tarih demek, gerçek bir olay demektir, palavra demek değildir. Ünlü tarihçi Hammer, palavracının biriydi. Hele o Tarih-i Cevdet, olayları kendi kafasına göre yorumlayan adamdır.. Hele hele o «Tarih-i Vaka-i Öküzân» müellifi Abdurrahman Eşref Efendi, büyük bir çam devirmiştir kendi döneminde. Öküz Mehmet Paşa olayını o eşelemiştir.. Tarihin yetmiş beş metre derinliğine inerek söylüyorum ki, bu Eşref Efendi dikine tıraş yapmıştır.. Araştırmalarım şunu vurguladı ki, işin içinde öküzlük yok, öksüzlük vardır. Öküz Mehmet Paşa bir «Emirname» yayımlamıştır. Bu Emirname'yi elli bin kelle huzurunda okuyan Tellalzade Eyüplü Osman Ağa, Emirnamenin altındaki «Öksüz» sözcüğünü «Öküz» olarak okuyunca, işi yüzüne gözüne bulaştırmıştır. İşte bu olayı eşleyen ve çomaklayan bu tarihçiler, Öküz Mehmet Paşa aşağı, Öküz Mehmet Paşa yukarı diye kitaplar yazarak, bu tarihsel olayı saptırmışlardır.

Odamda harıl harıl çılışıyordum. Tıraşcılığı bıraktım da ben çok ciddi işler kıvırıyordum.

«Başöküz..» Sonra yardımcı öküzlerimiz!. Ne demiş Darwin «Öküzler, atıcı ve akıllı hayvanlardır..» Ben böyle çalışırken, kendimden mi geçmişim ne, bizim çaycı Hızlı Hasan yanıma geldi: «Durmuş Abi,» dedi, «ben sana bi kötülük mü ettim ki, ardımdan bana «Öküzoğlu öküz!» di-

ye ünledin?..» demez mi? Hemen kendime gelip onun gönlünü aldım «Aman Hasan» dedim «hiç sorma «Öküzler ve Öküzlerimiz» üstüne esaslı bir yazı hazırlıyorum, kusuruma bakma...»

Ama kulağım da hep Yazı İşleri Müdürümün sesindeydi. «On paralık bir yazıyı daha hâlâ beceremedin mi?» diye bağırarak korkusu içinde çalışıyordum! Ben yine tarihin o karanlık çıkmazlarına daldım :

«Öküz Mehmet Paşa iki kez Sadrazam oldu. Birinci Ahmet ülkeyi iyi yönetmiyordu. O voltasını alınca, İkinci Osman padişah olup ülkenin başına geçti.. Bu iki padişah döneminde Sadrâzam olan Mehmet Paşa, her ikisine de postasını koydu...»

Gün geldi, Paşa'nın kulağına «Öküz» sözcüğü gidince, tozuttu.. Öküz Mehmet Paşa o denli tozuttu ki, tüm ülkede onun borusu ötmeye başladı. Kimse onun gidişine ve işine karışamıyordu!. Hele o devrin baş yağcısı Hasip Ağa, Paşa'nın huzur-u âlisine çıkıp da «Bre Paşam, bilir musun ki dünya öküzün boynuzları üzre durur!..»

Bu sözler onu o denli etkilemiş olacak ki, tozutmayı bir yana itip, ülkede hardal attırmaya başladı. Padişah padişah sallamıyordu. Mehmet Paşa yalnız Osmanlı ülkesine karışmıyordu, tüm dünyaya karışmıyordu. Dünyadaki kırıllara emirler veriyordu, şahlara «dur» diyordu, çarlara kafa ütülüyordu!. Bu nedenle, dünyada bir öküzlük modası başgösterdi. Bu moda çok tuttu. Tasa olmaktan çıktı da, yasa oldu.. Halkın en çok toplandığı alanlara «Öküz Alanı» adları verildi. Büyük caddelere «Öküzler Yolu» dediler. Sadrazamın oturduğu yere «Öküz Koltuğu» adı takıldı. Zenginlerin adı sanı «Sarı Öküz» çıktı, fıkara takımının adı da «Öküz Kuyruğu» olup çıktı... Halka talkın verenlere «Yeşil Öküz», homuduyla yutanlara da «Kara Öküz» denildi..

Öküzlük, büyüklük simgesiolup çıkınca, ülkede her

şey büyük tutulmaya başlandı. Sarıklar büyük sarılıyordu, takunyelerin boylu salapurya gibiydi, ibriklerin boyu iki metreydi. Kazanlar kepçeler çok büyük yapıyordu. Kabakhanelerde, özel kabaklar yetiştiriyordu.. Şeftalinin irisi değil, yarması makbul tutuluyordu. Hıyarlar üç metre boyunda yetiştiriliyordu!.. Cepler büyüktü, kazıklar büyük atılıyordu. İşkembelerin irisi tutuluyordu. Delikler büyüktü. Vurgunlar büyüktü. Burunlar, on karıştı.. Atışlar aynıydı ama, yatışlar başkaydı. Öküz demek, büyük demektir ülkede... «Baş» demektir..

Ülkede en geçerli dalga öküz olmaktı, öküz ol da ne olursan ol.. Bu öküzlük dalgası, konuşulan dili bile etkiledi. Davranışlar başkalaştı, konuşmalar ve dalaşmalar değişti. «Nasılsınız?»ın karşılığı «Öküz gibiyim!» oldu. «Çok nazıksınız!»in karşılığı da «Büyük Öküzsünüz!...»e dönüştü. Çocuğum okuyup da büyük adam olacak yerine «Çocuğum okuyup da büyük bir öküz olacak» deniliyordu. Bir yurttaş «Öküz kafalı» dediniz mi, ona büyük değer vermiş oluyordunuz. Biri köşeyi döndü mü, ona : «Haydi bakalım, öküzün o yağlı kuyruğunu yakaladın..» demekte yarar vardı. Türedi zenginlerin, vurguncuların adları ve sanları bulunuyordu. Eğer, pat diye zengin oluyordunuz mu, öküz tekmesi oluyordu bu. Öküzün yellenmesi bile hayra alâmet oluyordu ülkede...

Halk bayramlarda ve seyranlarda sokaklara dökülüp «Öküzüm çok yaşa!..» diye bağırıp çağırıyordu. Divandan ve âyandan kıyak bir karar çıktı mı, halk sokaklara dökülüp «Tanrı öküzümüzü başımızdan eksik etmesin» diyerek dua ediyordu.

Devran bu ya, Başöküz yine tozutuyordu. Padişahın kafası bozulunca, erkânını gizlice topladı. Maksat Öküz'e haddini ve sınırını bildirmektir. Ama yine de padişah korkuyordu, pireleniyordu, «Ya, Öküzün boynuzlarına bir sinek konarsa?..» Bir ferman ile ülkede «Sinek Avlama ve Tavlama Mangaları» kuruldu.

Padişahın canı çok sıkılıyordu ve onu kimse sallamıyor-

du. Bu duruma gıcık oluyordu. Ülkede herkes Öküz'den yanaydı, ayıdan yana olanlar çok azınlıktaydı. Yabancı devlet adamlarıyla konuştu, görüştü.. Bir ferman-ı kebir düzenlendi ki, düşman başına (Tarih-i Vakka-i Öküzan). Tam Öküz'ü alaşağı ediyorlardı ki, bir deprem ortalığı beşik gibi salladı. Az kalsın dünya yıkılıyordu... Bu olay karşısında, padişah korkudan var gücüyle seslendi :

— Şimdi tekrar inandım ki, dünya öküzün boynuzları üzre durur!..

Büyüklerimiz ne demişler? Tarih yazmak, tarih yapmaktan zordur. Hiç de palavra bir söz değil bu.. Ooof be, kafamın içi helvacı kazanı gibi oldu...

Öküzün iyisi gidişinden ve atışından bellidir. Hani nerede o eski öküzler?

DİKKAT, KÖPEK VAR!

Müteahhit Celâl Yanbasmaz, bizim anamızı ağlatıyordu, maaşlarımızı daha ceplerimize indirmeden peşimize düşüyordu. Adam nedense hiç oralı olmuyordu, bizim bir memur maaşıyla beygir kuyruğunda sinek geçinir gibi geçindiğimizi?.. Herif bizi Paşazâde sanıyordu sanki, para işi oldu mu hemen ardımıza düşüyor ve bizi paçalarımızdan kapıyordu.. Efendim, yapı gereçlerine zam gelmiş, işçi ücretleri artmış, sigorta yükselmiş, gelsin para.. Para, para, para!.. Adam başımıza yerli bir Napolyon olup çıkmıştı.

Bir hafta önce, tüm kooperatif üyelerini yapı alanına çağırırdı. Korku belâsı toplanıp vardık huzuruna. Daha destur demeden, bize barut gibi bir nutuk atmaz mı?

— Ah bir bilseydim, diye köpürdü, sizlerin böyle pısrık adamlar, uyuşuk kimseler olduklarınızı, vallahi bu işin altına girmezdim!.. Ne diyecektim, gümrükçülere de ben konut yaptım ama adamlar beni aslaaa yokuşa sürmediler, daha ben paranın sözünü etmeden, hemen getiriyorlardı.. «Buyur Müteahhit Bey, eğer yetişmezse daha da getirelim!..» diyorlardı. Ya sizler, «Maaş almadık, yan ödemeler verilmedi, bir yerden para gelecekti...» gibi sözlerle beni uyutup duruyorsunuz!. Şimdi burada size son kez ihtar ediyorum, en kısa bir sürede eksik paralarınızı getirmezsensiz, yapılarınızı yarıda bırakıp giderim!..

Müteahhit Yanbasmaz, bize böyle «Yapılarınızı yarıda bırakıp giderim!..» diye fırça çekti ya, bizler de ona «Hele yapılarımızı bir yarıda bırakıp kaç da, seni göre-

lim!..» diyemedik de, o keltabana bol bol alkış tuttuk, yaşa var ol diye yağ çektik.

Dağıldık. Biz karı koca hemen eve döndük.

Ertesi sabah, karım gece düş mü gördü ne, bana bir dalaştı, ee feleğimi şaşırđım gitti :

— «Müteahhidi çok beğendim, vallahi adam harbi konuştu. Hepiniz pısrık adamlarsınız, eğer pısrık adamlar olmamış olsaydınız, memur olmazdınız.. Memur olacağınıza esnaf olurdunuz!. Bizim bakkal Rıza efendi nasıl köşeyi döndü?.. Sözüm yabana, yağlar sakladı, deterjanları oraya buraya gizledi, çayları istif etti, sonra da bizlere dönüp «Ne edelim yani, sizlerin aradıklarınızı hükümet saklıyor!» demedi mi ki? Siz memur adamlarsınız ya, hem hükümete dil uzatamazsınız, hem de böyle sürünüp gidersiniz. Ama beri yanda esnaf lar hükümetin anasını ağılatırlar, yoklar yaratarak hükümet düşmesine neden olurlar, bir de hükümet onlara avuçlar dolusu kredi açar, onları savunur. Sizler de salla başını al maaşını yaparsınız.. Vallahi iyi etti müteahhit sizi haşladı, biraz kafalarınızı çalıştırın, esnaf olun, esnaf.. Memurluk ha!..»

Karımın çenesi mi laçka oldu, bu söylevden sonra bana amcasını övmeye başladı «Amcam Refik Ahmet Bey de işe esnaflıkla başlamıştır. Tanrı ona bir «yürü ya kulum» deyince, yürüdü de yürüdü... Milyonlarına milyon kattı, hanlarının, apartmanlarının, fabrikalarının sayısını hâlâ bilmiyor. Amerika onun ikinci vatani oldu, tıraş olmak için bile Amerika'ya uçar.. Yengem de çok zevkine düşkündür, yiyeceklerini Amerika'dan getirtir, giyeceklerine gelince Fransa'yı tercih eder!.. Her zaman amcamla övünüyorum ne yalan olsun ki, ama yengemde ince bir güzelliğe sahiptir!. Dior'dan giyinir, saçlarını Milano'nun en ünlü kuaförü Alberto Manitez'e yaptırır.. Makyajını Paris'in güzellik uzmanı Madame Marica'dan başkasına yaptırmaz!.. Yengemin en büyük zevki yüzmek ve köpek sevmektir... İngiliz köpeklerini her şeyin üstünde tutar, mamlarını Amerikan temin eder.. Yüzmeye gelince, kış gelince doğru Miami sahillerindeki plaj evlerine gider, ba-

har da Bebek'deki yalılarına döner yengem!.. Vallahl ben her zaman amcamla övünürüm, Dışalımçı Ahmet Refik dediler mi, ondan hükümetler bile çekinir!..»

Karım böyle amcasını övünce, ben de dayımı övmeye başladım. Seslendim: «Senin ensesi kalın amcan varsa, benim de kalantor bir dayım var, üstelik benim dayım Banker, Banker!.. Banker ne demek, sen biliyor musun? Banker işte, Banker!.. Para babası.. İsviçre'de köşkü, Fransa'da.. Metresi var, arabalarının sayısını bilmiyor. Aşağı yukarı her bankaya, her fabrikaya ortak... Dayım altınların içinde yüzüyor, çünkü dayım ülkemizin altın işini yürütüyor.. Senin yengende köpek zevki varsa, benim dayımda da onun âlâsı vardır. Ama benim dayım, İngiliz köpeklerinden asla ve asla hoşlanmaz.. Amerikan köpeği dedin mi, biter!.. Dayıma Sarraf Bahri Bey derler, hanım, uyuma!..»

Övünmeler bitince, dövünmeler yine başladı. Müteahhit aklımızdan çıkmıyordu. Karım :

— Bizde, dedi, bir paralık akıl yok. Mademki benim böyle çok zengin bir amcam var, senin de para babası bir dayın var, eeee, biz niçin böyle kahır çekip duruyoruz?..

Söze ben girdim :

— Sahi karıcığım, dedim, vallahi çok harbi söz ettin... Durdurmanı söylemeyen derman bulamaz!.. Müteahhit beye boyun bükeceğimize, varıp dayılarımıza, amcalarımıza boyun bükürüz daha iyi... Hay sen aklınla bin yaşa, çok yaşa!..

— Sen de yaşa Bey, bak ben sana bir akıl daha vereyim. Biz dayılarımıza, amcalarımıza gidip para isteyeceğiz ya, tabii pat diye para mara istenmez... Önce derdimizi açacağız, müteahhitten söz edeceğiz... Sonra en önemlisi, iş para istemeye gelince biraz da göz yaş dökeceğiz.. Göz yaş her işin ilâcıdır... Oldu mu?..

— Oldu ya!..

Rahmetli babam sırası geldikçe vurgulardı: «Karı sözü dinlemeyen erkek, karı dırdırı dinler!..»

Önce karımın amcasına gitmeye karar verdik. Karım giyinip kuşandı, ben de sinekkaydı bir tıraş oldum.. Yıllardır Bebek tarafına yolumuz düşmemişti. Otobüsten inip bir hayli yol yürüdük, konağı yolun az altındaydı, büyük bir bahçe içindeydi. Üstten bakılınca, konağın her yanını gözüküyordu.. Ağaçlar, çiçekler, ak heykelcikler.. Son model arabalar ve koruyucuları.. Boğaz ve Grace Kelly adındaki kotrası!.. Yürüdük, özenle işlenmiş ve boyanmış demir kapıya geldik. Demir kapının önünde kısa bir süre durduk, çünkü kapının üzerinde bir levha asılıydı, levhanın üzerinde de «Dikkat, köpek var!» yazısı okunuyordu. Zile bastık ve kapının mandalı otomatik olarak açıldı ama biz içeri korkudan giremiyorduk! İçeri girdiğimizde ya köpek bize saldırırsa diye ödümüz kopuyordu.. Ben kendimi düşünmüyordum, karımı düşünüyordum. İngiliz köpeklerinin huylarını iyi bilirim, kadın dururken erkeğe saldırmazlar ekseri!.. Biz zile bir kaç kez daha basınca, bekçileri gelip bizleri aldı ve konağın görkemli kapısından içeri bıraktı.

Kapının hemen ağzında karımın yengesi karşıladı bizi, yüzü altı okkaydı, isteksizce gülümsedi :

— Geldiniz de iyi ettiniz, dedi, şöyle buyrun!..

Karımın yüzüne baktım, o da poz kesiyordu, kendini acındırma numaraları yapıyordu.

Kapıyı aralayıp seslendi yengesi karımın «Coni!.. Coni!..» Karımın dirseğini dürttüm :

— Bu Coni de kim?.. dedim... Amerika'dan konukları mı var?..

Karım fısıldadı :

— Hayır, dedi, amcamın takma adı Coni'dir!.. Ses etme, sus!.. Esas adını biliyorsun, Refik Ahmet Bey'dir... Biz böyle fısıldaşırken amcayla yenge içeri girdiler.

Biz hemen ayağa kalkıp ellerine sarıldık.. Karımın amcası koltuğuna oturdu :

— Geldiğinize çok sevindik, dedi, biz de karı koca kaç gündür kötü kötü düşler kuruyorduk..

Karım «Aman amca, sizler de böyle kötü kötü düşü-

nürseniz, varıp ölelim biz...» diyecek oldu, yengesi sözünü kaptı :

— Ah çocuklar, diye ofladı, hep geleceğimizi düşünüyoruz. Geçim o kadar zorlaştı ki?.. Ayaklarımızı yorganımıza göre uzatmaya karar verdik artık, ne olacak halimizi?.. Köpeğimize ta Amerika'dan mama ithal ediyorduk, bunu da kestik. Hep köpeğimizi düşünüyoruz, yerli hiç bir şey yemiyor!.. Vallahi para yetiştirmez olduk, pahalılık boynumuzu çok büküp duruyor bizim. Fazla masraf olmasın diye, dayınız viskisini bile kesti, ah çok zor, çok zor...

Gözlerimi karımın o şaşkın yüzüne diktim: «Bu senin süslü yengen neler söylüyor böyle?.. Hadi sen de bir iki söz söylesene, hani para işini aç ama ürkütmeden!..» der gibisine. Karım benim bu bakışlarımdan bir şeyler sezinledi ki, tam söze giriyordu, amcası ondan önce davrandı :

— Ben, dedi, zamanında çok odun kafalılık ettim. Dışalımcı olacağıma keşke bir yere girip maaşlı olsaydım!.. Bizim meslek böyle mi ya, her işimiz hükümet adamlarıyla.. Başbakan, Maliye Bakanı.. Sanayi... Almanya, Japonya, Amerika... Çok zor bir iş canım, maaşlı gibi var mı?. Çok ayıp, çok.. Herkes bizi para babası biliyor üstelik.. Yalan ha, yalan!.. İki kotra sahibi olmakla, üç hanı bulunmakla, üçbeş arabası ya da konağı bulunmakla insan zengin olur mu hiç?.. Belediye'ye kafam bozuldu iki gün önce, bir su parası geldi, afalladık gitti.. Meğer suya zam yaparken vatandaşları asla düşünmemişler. Şimdi biz ne yapacağız? Karı - koca karar verdik, günde bir kez yıkanırken, bundan böyle ayda bir yıkanacağız!.. Pahalılık bizi yıktı, yıktı!.

Biliyorum, karım «Aman amca, siz neler söylüyorsunuz böyle?. Sizin şirket o kadar kâr yaptı ki bu yıl, dillerde destan oldu...» diyecekti, yengesi pat diye söze girdi:

— Ah, ne iyi ettiniz de geldiniz, dedi, biz de dertleşecek dost arıyorduk! Vallahi rahat oturun, burası amcanızın evi. Sıkılmayın.. Size ne ikram etsem ki?.. Size kah-

ve pişireyim ama, o da ateş pahası oldu! Bin liradan kahve alınır mı?.. Çay deyip de geçmeyin, o da içilecek gibi değil, bir hayli masraflı olmaya başladı.. Çayı da kaldırdık, hem tansiyon yapıyor, hem de masraflı şey!.. Çukolata da öyle, nerede o eski çukolatalar?.. O da bin kâğıt oldu, hadi yiyin de görelim.. Bakalım bu pahalılık bizi nelere götürecektir?.. İyisi mi size kesme şekeri tutayım çocuklar!..

Karı - koca biz kesme şekere «teşekkür ediyorduk» ama bir türlü edemedik, amca söze bulaştı :

— Yiyin için de şükredin, dedi, az kazanıp az vergi veriyorsunuz! Biz ne edelim?.. Vergi verirken içimiz parçalanıyor, inanın. Sizin vergi işiniz çok basit, verginizi maaşınızı alırken kesiyorlar, bizim öyle mi ya, biz elimizle götürüp veriyoruz! İşte o zaman içimiz parçalanıyor, az para mı tutuyor bu vergiler? Hele kotralarımdan on para vergi almıyorlardı, dün kâğıdı geldi, onlardan da 700 lira vergi almaya kalkıştılar.. Ayıp canım, ayıp... Yani kotra sahibi olmak da güçleşti memleketimizde. Ama Maliye Bakanını gördüğümde söyleyeceğim... Bu yaptığın çok ayıp ve günah... Benzine zam gelince, onlara da her gün biniyorduk, şimdi haftada bir binip geziyoruz. Yaşam bizim için zehir oldu, zehir... Size imreniyorum çocuklar, maaşınız tıkr tıkr geliyor, ay dediğiniz ne kadar gün ki, şıp diye geliyor!..

Karıma baktım, kafası mı attı ne, tırnaklarını yemeğe başladı. Ben de onları dinlerken tavandaki asılı altın avizeye göz gezdiriyordum! Karıma döndüm «Hadi biraz fazla oturduk, kalk da gidelim!..» diyecek oldum, arsız kedinin ciğer kaptığı gibi, yenge hanım da benim sözlerimi kaptı :

— Ay bu hiç olmadı, dedi, demek kalkıyorsunuz ha? Vallahi iyi ki geldiniz... Şey, sizi Mercedesimizle gönderirdik ama, biliyorsunuz ya, benzin çok pahalı... Hadi güle güle gidin, yine bekleriz!. Ama böyle, ne diyecektim?.. Haa, şunu diyecektim, bir daha böyle boş elle gelmeyin...

Memur insanlar da böyle boş elle gelirlerse, bizim ölme-
mlz lâzım!..

Kendimizi otobüs durağına zor attık. Karıma dön-
düm: «Senin amcan iki para etmezmiş, dedim, amca de-
diğin Süleman Amca gibi olmalıdır. Yahya yiğeni nasıl
kalkındırdı.. Hay senin amcana tüküreyim!..

O sabah karım barut gibi kalkmıştı «Hadi bakalım»
demişti «benim o inek amcam boş çıktı, bir de senin da-
yına gidelim, hani Banker dayına.. Sarraf Bahri Beye!..»

Ben bu işi bir iki ay salladım ama, müteahhit başı-
mıza yine debelleş olunca, baktım papuç bağıydı, karı-
ma «Haydi» dedim «dayımlara gidiyoruz!..»

Dayımın önce Moda'daki evine gittik, Nişantaşı'na
gitmişler.. Nişantaşı'na gittik. Kanlıca'daki köşklerine git-
mişler diye haber aldık! Kapılarına dayandık, ama içeri
giremiyorduk.. Bunların da kapılarında «Dikkat, köpek
var!..» levhası asılıydı.

Bizi denize nazır odalarına aldılar. Biz karı koca da-
yımızı görür görmez, hemen ellerine sarıldık, öpmeye
başladık.. Bu öpüş töreni o biçim sona erince, dayımın
yüzüne baktım, alayıl alaylı yüzümüze bakıyordu...

Ben oturduğum yerde hep boynumu büküyordum..
Karım da acındırma rolünü yapıyordu.. Ben tam «Dayıcı-
ğım, maşallah, sizi çok iyi gördüm.. Altın işleri de son ay-
larda çok iyi gidiyor.. Büyük Allah, tuttuğunuzu ve elinize
aldığınızı altın edip bırakıyor...» diyecek oldum, dayım
yine alay edercesine yüzlerimize baktı ve gürlledi :

— Vallahi çocuklar, dedi, inanın ki sizlere imreniyo-
rum!.. Ah ben de sizler gibi olsam?.. Adımız çıkmış bir
kere «Tahtakale Merkez Bankası Genel Müdürü» diye!..
Hay çıkmaz olaydı.. Altın Babası Bahri Bey.. Hay bu söz-
leri edenlerin.. Yahu biz geçim zorluğu içinde kıvranıyo-
ruz be, etin kilosu üçyüz kâğıt, alın da yiyin.. Bir Ameri-
kan köpeğimiz var, ona son günlerde kemik vermeye baş-

ladık! Ne imiş efendim, fabrikalarımız, malımız mülkümüz, halılarımız ve yalılarımız varmış.. Siz dua edin memur-sunuz, ikramiyeniz var, maaşınız var, yakacak paranız var.. Ya bizim neyimiz var?.. Vallahi pahalılık biraz daha artarsa, yandık gitti...

Karımın suratından düşen iki bin parça olacaktı. Ben de boynumu büktüm, sözü müteahhit Celâl Yanbasmaz'a getirecektim, anladı mı kimbilir, fırt diye söze girdi :

— Yooo, dedi, su küçüğün söz büyüğüdür!.. Bu devirde milyonların olsa da fos, vallahi fos!. Bu kadar pahalılık olur mu? Hadi siz alışkınsınızdır, ya biz ne edelim?. Ölelim mi yani?.. Elektriğe zam gelince, biz karı koca tavuklar gibi erken yatmaya başladık! Parayı hep elektriğe yatırırsak, sonra ne yapacağız? Giyim de ateş pahası olunca karı koca karar verdik, konağımızda gündüzleri pijamayla dolaşmaya. Hele yiyim işi?.. Mutfak masrafları gözümüzü korkutunca, işi karı koca perhize vurduk. Aç yatıp, tok kalkıyorduk!.. Vallahi bize Allah acısın.. Ne demişler, zengin malı züğürdün çenesini yorarmış, ne doğru söz!. Herman adındaki bir dostum bir toplantıda «Aç ayı oynamaz» demişti. Espri canım, espri.. Viski yerine su içiyoruz, şişesi bin kâğıt, alın da için. Ah size ne kadar imreniyorum, viskiye alışmadınız!.. Ya havyara alışsaydınız?.. Gezi masrafları da artında, bu yıl bakalım ne yapacağız, belki bu yıl Amerika yerine İspanya'ya gideceğiz.. Ah çocuklar durumumuz bir para etmiyor. Mercedesin ikisini seferden kaldırdık. Benzine bu kadar zam yapılırdı mıydı? Hadi fakır fukarayı adam yerine koymadınız, bari arabaları olanları düşünseydiler!..

Karıma döndüm «Hadi kalk, gidelim!..» demeğe hazırlanıyordum, dayım söze girdi :

— Siz Allahın sevgili kulusunuz, dedi, memurluk gibi var mı?. Ben de memur olmak istemiştim ama, altın işi bana daha iyi geldi! Hâlâ bu memurlukta gözüm kaldı, inanın. Aybaşı gelince, al maaşı yürü... Hele şimdi devlet yakacak parası da veriyor, yılbaşı gelince ikramiye!. Ne bileyim ben, yıldan yıla zam... Bizim durumumuz bu

yüzden mangır etmiyor... Maaş yok, ikramiye ne gezer, odun parası?.. Ah memur olmak gibi var mı?.. Ne iyi ettiniz de geidiniz, biraz dertleşmiş olduk! Demek kalkıyor-sunuz ha, çok iyi çok!.. Yine buyrun, ama böyle boş elle değil, vallahi bu pahalılıktan lokuma bile hasret kaldık... Hadi güle güle!..

Yalının o işlemeli kapısından çıkıyorduk, karıma döndüm :

— Bak bakalım, dedim, kapıda ne yazıyor?..

Homurdandı :

— Ne yazacak, dedi, «Dikkat, köpek var!» yazıyor...

Evin yolunu zor bulduk, kapıyı açıp içeri giriyorduk, karım :

— Hay senin dayına tüküreyim, dedi, dayı mı ayı mı hiç belli olmadı!..

Sustum, susan memur iyi memur demektir ya...

AYILAR DAYILAR

Pahalılık ensemizde boza pişirmeye başlayınca, ne halt edeceğimizi şaşırдық! Her Allahın günü biz karı koca bu pahalılık dalgasını konuşuyorduk.. Memur maaşım bir türlü yetişemeyince, ellerimizi hazıra uzatmıştık. Hani hazırda da ne vardı ki, beş on bin lira para.. Ak akçe kara gün içinmiş ya, sahiden öyleymiş! Ama hazıra dağlar dayanmamış, sonra bizim ne kadar paramız vardı ki?. Ev kirası, yiyim-giyim... Yol parası, taksitler?.. Ah bu pahalılık, anamızı bellemişti bizim. Kara kara düşünüyorduk biz karı koca...

Yataktan yeni kalkmıştım, salak gibi odanın içinde dolaşıyordum, karım mutfaktan seslendi :

— İsmet Bey, İsmet Bey... Hele gel de dinle bak, ben bir rüya ile düş gördüm ki hiç sorma.. Hayırdır inşallah, hayır!.. Ayol üstüme iyilik sağlık, rüyamda ben bir ayı ile yattım, tövbe canım.. Ayı görmek.. Acaba neye yorulur, İsmet Bey?..

Hemen mutfağa daldım :

— Aman karıcığım, dedim, ayı sana bir şey yaptı mı? Hayır ola, hayırdır inşallah!.. Ayı sana dokundu mu?. Bir şey yaptı mı?..

Karım kıkırdıyordu :

— Vallahi Bey, üzerime atladı.. Ne sonra da uyandım. Hayır olsun, hayır...

— Olsun, karıcığım!..

Rüyada ayı görme olayı bizi pirelendirince, biz soluğu Selime Hanım teyzenin evinde aldık. Bu Selime tey-

ze de az buz kadın değildi. Rüya yormakta, fala bakmakta üstüne yoktu.. Karım ayı işini anlattı.. O dinledi, dinledi.. Yeşil kaplı bir kitap açtı, okudu, sağa sola bakındı. Gözlerini bir süre yumdu, sonra yüzü ay gibi ışıldı :

— İsmet Bey oğlum, Melâhat kızım.. dedi. Size büyük bir kısmet ile piyango var!.. Çok zengin bir akrabanız, size büyük bir yardımda bulunacak.. Başınızda bir devlet kuşu dolaşüyor.. Ha, ne diyecektim a, sizin çok zengin dayınız var mı ki?.. Kitap öyle gösteriyor, bir dayınız varmış!..

Karım yivişti birden :

— Etme Selime teyze, dedi, nasıl olmaz dayım, hem de dayıların dayısı.. Hayri Bey dayım ne günlere duruyor, Selime Teyze?.. Kitap doğru söylüyor...

Selime Hanım, karımın sağ elini avuçlarının arasına aldı, bir süre böyle tuttu, sonra ayağa kalktı :

— Çok iyi, dedi, çok... Hemen dayınıza gidin, onun elini öpün, hayır duasını alın... Rüyada ayı görmek, zengin olmaya alâmettir...

Selime teyzenin evinden ayrılır ayrılmaz, biz soluğu Süleymaniye'de aldık. Oradan da hemen aşağı süzüldük, ver elini Tahtakale.. Onu tüm ülke tanıyordu, Banker Hayri Hayırlıoğlu!.. Çalıştığı yeri, yani bürosunu ellerimizle koymuş gibi bulduk.. Bizim geldiğimizi görünce, çalışmayı malışmayı bırakıp ayağa kalktı. Biz daha «nasılsınız, iyimisiniz» demeğe vakit kalmadan, ellerine sarıldık. Öpmeye başladık.. O da şaşırıldı bizim böyle el öpmemize.. Bizi karı koca odasına aldı, ilk kez onu çalışma yerinde ziyaret etmiş oluyorduk. İki elini açarak bize yer gösterdi:

— Bayramlarda seyranlarda da sizi beklerim, dedi, sizin kaç tane dayınız var?.. İyi ettiniz de geldiniz, ben de kaç gündür hep sizi «ne ediyorlar?» diye düşünüp duruyordum!.. Düşüme bile girdiniz ama şimdi unuttum, karıştı çok düşüm... Eeee, ne var ne yok bakalım?..

Karım hemen söze bulaştı :

— Vallahi ne olsun dayı, dedi, katır kuyruğu gibi ne uzuyoruz.. ne de kısalıyoruz...

Güldü :

— Alın bizden de o kadar, yaşam çok ağırlaştı!.. Yengeniz Paris'te gün dolduruyor; biliyorsunuz, çocuklar orada okuyorlar...

— Aaaa, yengem Paris'te mi?..

— Paris'i çok sevdi, çocuklarla da haşır neşir oluyor, ben de burada çile dolduruyorum!..

— Aman dayı, sizinkisi de çileyse, bizimkisi cehennem azabıdır!. Sus dayı, sus!..

Dayımıza telefonlar yağıyordu. «Bono, faiz.. Altın Mark.. Dolar... Sent... Hükümet işi... Ara rejim, geniş tabanlı hükümet!..» Telefonun öteki kapanıyordu, beriki çalılıyordu..

İzin isteyerek kalktık. Bizi aşağı dek uğurladı. Tekrar ellerini bir bir öpüyorduk ki, bizim evin adresini sordu.

Biz karı koca eve geldik ya, durup durup kuruyorduk «evimizin adresini niçin sordu» diye..

Aradan kaç gün geçmişti, kapımız vuruldu, hemen pencereye koştum. İnce yüzlü, zayıf bir adam «İsmet Beyin evi burası mı?» diye soruyordu. Ben davranıyordum, karım seslendi: «Burası ya, ne olmuş kardeşim, burası ya...»

Ben hiç vakit kaybetmeden aşağı indim. Kapımızın önünde upuzun bir araba.. «Hah, dedim.. Dayımız geldi!..»

Biz karı koca dayımızı arıyorduk, dayımız Hayri Hayırlıoğlu'nu... İnce yüzlü adam da elime bir dizi anahtar tutuşturdu ve birden ellerime sarıldı :

— Arabayı güle güle kullanın, dedi, size hediye gönderdi dayınız Hayri Bey!.. Selâmları da var... İzninizle!..

Biz şaşırдық gitti, şık giyinmiş ince yüzlü adama «Güle güle, izin sizin!.. Dayımıza sen de selâmlarımızı söyle, vallahi çok memnun olduk! Allah tuttuğu mangırı altın etsin, âmin...» diye seslendik ama, adam hiç oralı olmadı. Sarı boyalı bir başka arabaya atlayıp sokağımızdan uzaklaştı..

Elimde arabanın kontak anahtarı, arabanın çevresinde dolaşıyordum, karım koluma girdi; yüzü gülüyordu :

— Bak gördün mü İsmet Bey, dedi, rüyam nasıl da çıktı!.. Ayı görmek kısmettir, kısmet.. Kitap da doğru söyledi demek!.. Sevinçten mi ne, içim kıpır kıpır vallahi.. Bu günleri de mi görecektir, hay Allahım benim!.. İşte dayı dediğin böyle olmalı, Leman'ın da bir sürü dayısı var ama, hava hepsi, hava gazı...

Kapımızın önüne bir araba geldi ya, ardından da mahalle buyur etti. Bizim sokak doldu, duyan geliyordu..

— Lan Şaban, valla Kadıllak bu!..

— Yok be, Ford değil mi?.

— Konuşma lan, Bıyık işte...

— Mercedes!..

Karım, kabarmış hindi gibi arabanın etrafında dolaşıyordu. Konuşulanlara alındı mı, kimbilir, açtı ağzını:

— Sizin başka işiniz yok mu, aaa!.. Bıyık'mış sakalmış.. Ayol nasıl söz bunlar, evimizin önünü berber dükkânı mı sandınız? Hadi ellerinizi arabaya sürmeyin, boyaları silinir.. Dağılın bakalım.. Burada yamyam mı var sanki?.. Bıyık'mış!.. Tövbe, tövbeeee...

O gece sabaha dek gözlerimizi kırpmadık, pencereyi açıp açıp araba yerinde duruyor mu diye aşağı bakıp durduk.

Hergün sabah akşam arabayı yıkıyorduk. Arabanın üzerine bir kuş tüğü düşse, hemen su dolu kovaları kapıp aşağı iniyorduk, karımın elinde eski bir paçavra parçası, benim elimde sünger, başlıyorduk arabayı yıkamaya ve silmeye..

Biz karı koca arabaya daha ayağımızı değdirmemiştik ki, benzine bir zam geldi, tam geldi. Karım «Aman» dedi «şu düşündüğün şeye bak, benzine zam gelmiş sana da gam olmuş.. Ayol, biz bu arabaya on para mı uzattık, dayımızın sayesinde araba sahibi olduk. Boş ver, düşünme benzin işini, zam gelmişse gelmiş...»

Ehliyet işi çıktı karşımıza. Trafik Polisi tanıdığımızı bulduk. Bu durumu kendisine anlattık.. Arabanın Bıyık olduğunu söyledik.. Güldü: «Size», dedi «hiç kimse ehliyet mehliyet sormaz... Hem sorarlarsa benim adımlı söy-

leyin, gerisini hiç düşünmeyin... Demek öyle ha, devlet kuşu sizinkisi, devlet.. Hani bizde öyle şans.. Demek ayı gördünüz? Ben her gece ayı görüyorum ama, hani ya.. Kısmet canım, kısmet... Dayı kısmet!.. Ehliyet işini kafana takma, araba o...»

Birkaç gün sonra karım bana diklenmez mi, «Bana bak İsmet Bey!» diye seslendi: «Sen ne mıymışık adamsın böyle?. Bıyık marka arabamızı ne güne tutuyoruz, ayol bize gülerler vallahi, gülerler!.. Arabamız var ama, biz hâlâ taban tepiyoruz. Atla şu arabaya da Süslü Nebahat'lara gidelim, biliyorsun kadın biraz fesat kumkuması, bizi Bıyık marka arabayla görünce çatır çatır çatlar hani...»

Karı sözüne uyup atladım arabaya.. Askerliğimde ben çok güzel at arabası kullanıyordum. Komutanlar benim böyle güzel araba kullandığımı görünce, hemen beni tankçı yaptılar. Benim üstüme tank kullanan başka bir kimse yoktu alayda.. Tank denizde yüzer mi, ben yüzdürüverdim, görenler şaşılar... Neyse..

Bizim Bıyık araba son model olduğu için her şeyi otomatikti. Ne diyecektim, direksiyonu sağa çeviriyordum, araba sola gidiyordu. Frene basıyordum, şaha kalkıyordu!. Tıpkı tank gibi arabaydı, gaza basıyordum, araba kazıklıyordu.. Gazdan ayağımı kaldırıyordum, egzozdan vapur dumanı gibi duman çıkıyordu.. Arabanın huyu suyu Amerikandı!.. Biz Süslü Nebahat'lerin evinin önüne geldik ama, bir de bana sorun!..

Evimize dönüyorduk, yanımızdan hızlıca geçen bir kum yüklü kamyan şoförü bana habire «dur» işareti yapıyordu. Arabayı sağa çektim hemen durdum, kamyon şoförü koşar adımlarla yanıma geldi :

— Seni kutlarım abi, dedi, üç tekerlek üstünde giden bir arabayı ilk kez görüyorum, hiç de yalpa falan yapmıyor bel!..

Şoföre durumu anlattık «Bıyık» marka arabalar böyledir dedik.. Adam hayret dolu bakışlar içinde kamyonuna atlayıp gitti. O gitti ama biz de tekerlek peşine düştük karı koca..

Ben hep «tekerlek, tekerlek!..» diye söyleniyordum. Adamın biri önümü kesti :

— Tekerlek senin babandır, dedi, lan sen ne biçim adamsın...

Tam ben adama durumu anlatıyordum ki, bir bayan bitti dibimizde. Benim kolumdan çekiyordu :

— Hiç aramayın, dedi, tekerleği!.. Tekerlek bizim balkonda... Nah işte...

Balkona baktık biz, bir adam dikiliyordu. Adamda bir bıyıklar vardı, eee, vallahi gören korkardı.

Aşağıdan seslendim :

— Beyefendi, böyle Bıyığın içine şey yapayım!.. Tekerleği düşürdük...

Bıyıklı adam hışıım gibi aşağı inmez mi?.. Hemen boğazıma sarıldı :

— Ulan, dedi, sen benim bıyığıma nasıl şey yaparsın!.. Bıyık demek namus demektir!..

Adama işin esasını anlatıncaya kadar akla kararı seçtik...

Hay böyle araba gezisine, başımıza gelmeyen kalmadı. «Bıyık» dedik, suç oldu.. «Tekerlek» diye seslendik az kalsın başımız belâya giriyordu. Bize tekerleğin balkonda olduğunu söyleyen bayan ötmeye başladı bu sefer :

— Tekerlek mi, vallahi vermem!.. Ne biçim arabanız varmış sizin... Mutfağında kap kaçak bırakmadı, gelin de görün... Uçan daire gibi daldı mutfağın içine.. Tekerleği veririm ama, üç bin liranızı alırım.. Yoksa doğru karakola gidiyorum!..

Baktık ki karı koca papuç pahalıydı, üç bin kâğıdı toslayıp oradan hemen uzaklaştık..

Biz evin önüne gelmiştik ki, bizim evin önü bayram yerine dönmüştü: «Ne oluyor böyle, ne var?..» demeğe kalmadan, eski komşumuz Ramazan Bey önümü kesti :

— Ah İsmet Bey, dedi, kaç saattir sizi bekliyorduk.. Bizim Rüştü'yü tanırısın, işte onun kızı nikâhlanıyor, ne olur damatla kızı nikâh salonuna kadar sizin Bıyık'la götürseniz!..

Ramazan Beye ne karşılık vereceğimi bilemedim, çünkü kafamın için karmakarışıkta. Az önce büyük bir zaparta atlatmışım, elim ayağım titriyordu!..

Karım pırladı hemen :

— Aşkolşan Ramazan Bey, dedi, ayol ricaya falan ne gerek var, bizim Rüştü değil mi, üstüne iyilik sağlık vallahi, biz arabamızla onun kızını nikâh salonuna götürmeyeceğiz de kimin kızını götüreceğiz?.. Evlâdım Dürüye'ciğim benim... Hazırlansınlar...

Bana döndü :

— İsmet'ciğim, hadi şekerim.. Hazırlan da gidelim.. Belki oraya bizim Raci'nin o kokona karısı Ringa da gelir, bizi böyle Bıyık'ta görünce, e vallahi fesatlığından fişek gibi patlar, çatlar...

Arabamızı göz kaş arasında süslediler.

Gelini damadı aldık... Kız tarafından ve erkek tarafından iki kişiyi de yanlarına oturtturduk. Arabayı çalıştırdım, yavaş yavaş gaz verdim, araba hoplamaya başladı! Sanki altımızdan bir güç bizim arabayı yukarı itiyordu, sonra da aşağı bırakıyordu.

Biz böyle yalpa yapa yapa, zıplaya zıplaya nikâh salonunu bulduk. Aşağı inmek istedim, bir türlü inemiyordum. Bizim arabanın her şeyi otomatik olduğu için, kapıları da hidrolik sistemiyle açılıp kapanıyordu.. Herhalde hidrolik yağı akıp gitmişti.. Adamın biri kapının kulpunu yakaladı, başladı çekmeye, adamda ayı kuvveti vardı ki, kapıyı o kadar zorladı, kapı açılmadı, araba ona doğru gelmeye başladı... Bizim arabanın camları havalıydı, havasına basınca açılıyordu. Camların düğmesine bastım, kapılar açılmaz mı?..

Nikâh işini yüzümüze gözümüze bulaştırdık. Bizim araba çalışmayınca gelin ve damadı başka bir arabayla yeni yuvalarına gönderdik. Ben geçtim arabanın başına, uğraştım durdum ama hep havaya. Sanki motorun içinde bir demirci dükkânı vardı, tam çalışacağı zaman bir patırtı, bir gacurtu başlıyordu. Karım takımları tutuyordu, ben de uğraşıyordum, biz böyle akşamı ettik. İki bin kâ-

ğit verip, çekiciyle arabayı güç belâ evimizin önüne uzattık...

Bu hay huy içinde, benim senelik izin de gitmişti. Arabayı mı düşünürsünüz, giden paraları mı, yoksa senelik izini mi?.. Pencerenin önünde biz karı koca karşılıklı oturmuş, kötü kötü düşünüyorduk, böyle düşüneneğimize kalkıp Dolapdere'nin yolunu tuttuk. Araba tamircisi Hakkı Yapar adındaki ünlü ustayı bulduk. Durumu anlattık, adam bizi arabasıyla evimizin önüne kadar getirdi. Bizim Bıyık arabasının çevresinde bir iki tur attı, altına baktı, üstüne baktı, sonra bize döndü :

— Bu araba sizin mi?.. diye sordu.

Karım hemen böbürlendi :

— Bizim ya, ne olmuş!. Bıyık marka, hem de Amerikan... İçime kurt düştü hani, niçin sordunuz?..

— Laf olsun diye sordum...

— Yooo, sen bize maval okuma, ayol biz yutar mıyız, sen bir şey fırlatmak istedin ama, ne?. Hele hele...

— Bu araba adam olmaz demek istedim, siz arabanın dışına bakmayın, içine bakın. Siz kimden aldınız bu hurdayı?..

— Ayol sen cin çatlatmaya mı geldin, yoksa arabaya bakmaya mı? Arabayı kimden alacağız, bize dayımız hediye etti!.. Tahtakale'de dayımız var, dağ gibi dayı, işte o hediye etti bize.. Üstelik Banker...

— Tamam yenge, tamam!. Şimdi anlaşıldı... Siz bu arabaya başka bir usta bulsanız çok iyi edersiniz, çünkü bu meret araba adam olmaz...

Tamirci Hakkı Yapar bana döndü :

— Abi, dedi, alınma ama, siz necisiniz?..

— Memurum, dedim, memur!.

— Gel sen beni dinle abi, sen bu arabayı hurdacının birine okut, siz bu arabaya para dayandıramazsınız.. Amerikan arabası, yedek parça, şusu busu pahalıdır.. Hem de yoktur çok parçası... Gel sen beni dinle abicim...

Karım barut kesildi :

— Bana bak bana!. dedi. Açtırma benim bayramlık

ağzımı şimdi... Ayol sen bizim kesemizin kâhyası mısın? Bir de kocama «Sen necisin?» diye soruyorsun. Ay, bana fenalıklar basıyor, ay!.. Gördünüz mü şimdi, ne diyordum, gül gibi arabaya adam hurda demesin mi?.. Adamın bir de soyadı «Yapar», bizim arabayı yap bakalım da görelim...

«Yaparoto» sahibi Hakkı Yapar, karım böyle bülbül gibi ötünce ne diyeceğini şaşırды, ellerini açarak :

— Peki öyleyse, dedi, peki... Mademki para işi önemli değil, ben de arabanızı çektirtiyorum en yakın zamanda..

Bizim Bıyığı alıp götürdüler, iki saat içinde.

Pencerede oturuyorduk karşılıklı, karıma «Hadi davran bakalım» dedim «para bul, para...»

On gün sonra haber geldi «Arabanızı gelip alın» diye. Hiç vakit kaybetmeden hazırlanıp yola koyulduk. İki ay önce bankadan «Konut» kredisi çekmiştik, paranın tümünü alıp otobüs durağına geldik. Biri kolumdan çekiyordu. Baktım bizim mahallenin posta dağıtıcısıydı. Elim kalınca bir zarf tutuşturdu, teşekkür edip aldım zarfı.. Karım «Hadi» diye kolumu çekti «aç da bak bakalım ne var zarfın içinde...»

Zarfı Sigorta'dan göndermişler, para istiyorlardı.. Arabanın sigortası bitmiş, geçen yılınkiyle birlikte para istiyorlardı.. Bir sürü de lâf... Karım:

— Çok iyi etmişler, dedi, vallahi sigortasız bir yere adım atamayız, bu paradan kalırsa, hemen gidip yatırım ki rahat tur atalım..

Biz böyle konuşa konuşa Yaparoto'ya geldik.

Arabamız kız gibi olmuştu! Yapar Usta'nın hal ve hatırını sorduk, o da bizim sordu... İş paraya gelince, bağırp çağırmaya başladık. Bizden çok para istiyordu... Al aşağı ver yukarı, bizim Konut kredisi bile az geldi..

Arabanın kıcı nerede ise yere degecekti. Bagajını açıp baktık, neler yoktu? Pistonlar, cantlar.. Aküler.. Komple bir şanzıman... Civatalar ve pullar...

Arabamıza binip gidiyorduk, Hakkı Yapar elime bir dizi maymuncuk tutuşturdu :

— Bunları, dedi, şoför koltuğunun altında bulduuk, buyrun...

Karım güldü :

— Tamirci dediğiniz böyle olmalı, dedi, Allah tuttuğunuzu altın yapsın, arabamıza kavuştuk şükür!..

Dolapdere'den aşağı süzüldük.

Arabamızın tozuyla, ayaklarımızın pasıyla eve dön-müştük, ki bizim kapıda, kapının ağzında Müdür Yardım-cımız Talât Bey dikiliyordu, elinde bir kâğıt vardı, beni görür görmez :

— Yahu İsmet Bey, dedi, sen ne biçim adam oldun böyle? Senin izin ne zaman doluyordu?.. Kaç gündür se-ni idare ediyoruz ama, bundan sonra sen kendini idare et, kardeşim... Git bir rapor mu alacaksın, bir şey mi uy-duracaksın, hemen uydur da gel!.. Benden bu kadar...

Talât Bey çekip gidince, benim paçalarım tutuştu. Rapor bu, almak kolay mıydı? Eh, bir rapor uydurdum...

Son günlerde arabamıza yağ yetiştiremez olduk, kar-ter yağ kaçırdıyordu habire... Biz karı koca yukarıdan yağ dolduruyorduk, ertesi sabah doldurduğumuz yağlar yer-deydi. Baktık ki olacak gibi değildi, karterin altına bü-yükçe bir tencere koyduk, tencere yağ ile dolar dolmaz içindeki tağı tekrar motora boşaltıyorduk. O sabah tek başıma bu işlemi yapıyordum, karım pencereden ses-lendi :

— Aman kocacığım!. Kaçıran motor olsun, sen kaçı-rma da motor kaçırsın, haberin var mı Muşmula Rıza Bey altına kaçırdıymış!.. Neüzübillâh...

Yağın kaçığı yeri görünce, aşağıdan karıma seslen-dim :

— Karıcığım, kaçıran yeri buldum, buldum!.. Keçe kaçırdıymış, bak in aşağı da gör, kaçıran deliği.

Az sonra indi arabanın yanına karım : .

— Bak, dedim, işte kaçıran delik...

O da sevindi :

— Gördüm, gördüm... Sen o deliği hemen kapatırsın, çünkü delik çok küçük...

Bu yağ deliği,, yani keçe kapağı başıma öyle iş açtı ki, ne edeceğimi şaşırđım gitti..

Keçe kapağını tam sökmüşüm, komşumuz Kâmil Bey kolumu dürtüyordu :

— İsmet Bey, dedi, al sana keçe getirdim.. Eski yö-rük keçesi, dedemden kalmaydı, al bol bol kullan!..

Konu komşular eksik olmasınlar, her derdimize ko-şuyorlardı.

Yağ kaçırma işi biraz yoluna girdi ama, radyatör su kaynatmaya başladı. Fokur fokur su kaynatıyordu..

Ön panjurları bir bir söktüm. Karım oturmuş pen-ce-reye yün örüyordu, benim arabaya yan gözle bile bakmı-yordu. Oysa benim anam ağlıyordu arabanın altında.. Elimle «Aşağı in!..» dedim.

Söylene söylene indi, ama hemen yivişti :

— Ayol İsmet, dedi, sana ne oldu böyle? Bensiz de hiç bir şey yapamıyorsun, aa vallahi canım sıkılmaya baş-ladı artık!..

Sesimi yumuşattım :

— Karıcığım, dedim, yat arabanın altına, radyatörün altında bir civata var, onu tut, ben de somununu takayım..

Belki yarım saat uğraştım, somun yerine takılmı-yordu. Karım da altına yattı ya arabanın, homurdanıp duru-yordu. Ne sonra seslendi :

— Çok yoruldu, hadi sen alta yat, ben üste çık-a-yım... Kafam zonklamaya başladı, amanııın...

Karım üste çıktı, ben altına yattım arabanın. Biz bö-y-le ikindiye, ne sonra akşamı yaptık.

Ertesi gün, motoru çalıştırdım, yine fokur fokur su kaynatı radyatör...

Didinmekten ve uğraşmaktan sırtım ter içinde kal-kalmıştı. Ama ne ettiysem para etmiyordu.. Bu su kay-natma işini bir türlü hal yoluna koyamamıştım.. Ben ne yapayım diye kötü kötü düşünürken, Fırıncı Temel'in ka-rısı telâşlı telâşlı yanıma geldi, elindeki su dolu kazanı elime tutuşturdu :

— Ah ne olursunuz İsmet Bey, dedi, sizin radyatör çok su kaynatıyormuş da, şu benim suyumu bir kaynat-sanız... Tüp gazım bitti, çamaşırlarım yarıda kaldı!..

Fırıncının hanımına dilimin döndüğünce :

— Galiba siz, dedim, bu kaynatma işini yanlış anla-dınız, kaynatalım ama, motorum bozuk!..

— Hadi hadi, Bıyık arabanın motoru bozuk olur mu, ne olur beraber kaynatalım...

Ben daha sözlerimi bitirmemiştim ki, karım pencere-den bağırmaya başladı, açtı ağzını yumdu gözünü ikimi-ze :

— Tüh size, tüh... Ayıp değil mi ayol, sokak ortasın-da işi kaynatmaya götürmek... Seni şıfıntı seni, vallahi giderim kocana söylerim!. Kadın suyu bile hazırlayıp gel-miş, e aşağı bir inersem, senin saçını başını kaz yolar gibi yolarım!..

Arabanın ön tamponlarını aşağı indirmiştim. Baktım dibimde salapurya gibi iki ayak, başımı yana çektim bak-tım, ne göreyim? Fırıncı Temel'di. Hadi bakalım, arabanın altından çıkabilirsen çık.. Adamın eli ayağı zıngır zıngır titriyordu.. Ben korkudan oralı olmuyordum.. Elimdeki çe-kici var gücümle şaseye vuruyordum, gürültü olsun diye. Ne olur ne olmazdı, zaten bu Temel belâlı bir adamdı... Arabanın altından sokağın ucu gözüküyordu, baktım bi-zim arkadaşlardan Azmi Cezmi Bey geliyordu.. Onun gel-diğini ben görünce, sevinmeye başladım. Biz iki kişi ola-cağız, Fırıncı Temel tek kalacaktı!. Elimde çekiç ortalığı velveleye veriyordum, Temel de bağıriyordu :

— Çıkay musuun, çıkmaya musun?.. Ha sana dey-rum!..

O bağırdıkça, ben de arabanın altına veriyordum çe-kici.. Çünkü, Fırıncı Temel'in yanında davul çalsanız, he-men kasılıp kalıyordu. Ben böyle ortalığı kalafat yerine çevirince, on dakika sonra adam pat! diye yere yığıldı. Ben hemen arabanın altından çıkıp, içine girdim. Bastım gaza.. Motoru çalıştırdım... Benim arabanın egzosu ha-

van topu gibi patlamaya başladı. Mahalleli koştu, Fırınıcıyı yerde gören :

— Yahu bu adama ne oldu?.. Temel ölüyor!.. demeğe başladılar.

Hemen ben atıldım :

— Ne olacak.. dedim, adam egzosun patlamasından korkup yere yığıldı.. Daha ne olsun..

Temel'i yerden kaldırıp, evine götürüp bıraktık.

Ben ne sonra Azmi Cezmi Beye döndüm :

— Ooo!. Hoşgeldin Azmi'ciğim, dedim, geldin de iyi ettin.. Gel de şöyle biraz ayaküstü konuşalım, yaptığın ettiğin senin olsun, bizim müdürlükte ne var ne yok bakalım? Hele anlat canım...

Beni bir süre göz ucuyla süzdükten sonra :

— Ne anlatayım, dedi, haa, şey.. Sen raporunu gönderdin mi?..

— Gönderdim ya!..

— Aman iyi ettin, ben de bu işi sormaya gelmiştim. Eee, sen daha nasılsın bakalım?. Bıyık nasıl gidiyor?.

— Nasıl gitsin, su kaynatıyor, su..

— Haaa, bak beni dinle.. Senin araba su kaynatıyorsa, vitamin kullan! Yeni vitaminler çıktı, bir tane salladın mı radyatöre, yallah.. Su kaynatma filân kalmaz...

— Sahi mi, atma!..

— Valla, inanmazsan dene..

Az pilavlı, çok fasulyeli dedikodu yaptık. Fazla durmadı, gitti..

Üç gündür lâstiklerin havasıyla uğraşıyordum. Her sabah lâstiklerin havasını kontrol ediyordum. Arkasol lâstik hiç hava tutmuyordu. Alıp lâstik tamircisine götürdüm. Tamirci iç lâstlği çıkardı çıkarmadı «Allah Allah!» demeğe başladı. Beni el işaretiyle içeri çağırıldı :

— Abicim, dedi, harbi söyle bu araba senin mi? Araba dedim, lâstik? Ne biçim lâstik bu böyle?. Gıcık oldum be...

Ben de afalladım :

— Lâstikte ne var, dedim, sonra bunda gıcık olacak bir şey yok...

— Deme be abi, ben ömrümde böyle antika lâstik görmedim!. Bölmeli lâstik, iki bölmeli.. Kıyakçılık bu kadar olur valla, lâstiğin iç bölmesinden habire Amerikan doları çıkıyordu.. Onun için az önce bu araba senin mi diye sormuştum, vay bel!..

Lâstik tamircisinin gözleri iri iri oldu :

— Aman abi, dedi, al sen şu lâstiğini buradan uzaklaş, yoksa hepimizi dolar kaçakçılığında içeri atarlar. Hele usta bir görürse yandık, böyle dalgalara uyuz oluyor da, aman abicim al götür!..

Lâstiği sırtlandığım gibi soluğu evin önünde aldım.. Havasını ölçüyordum, başımı şöyle sola çevirdim, ne göreyim? Süslü Nebahat başımda dikilmiş bana bakıyordu. Dalga geçercesine :

— İşiniş İsmet Bey, dedi, lâstiğin başına geçmişsin, ne o yani?..

— Ne olacak, dedim, lâstiğin havasını ölçüyorum!..

— Aman özenli ölç de, bir yanlışlık yapayım deme sakın..

— Sen hiç merak etme, gel senin de havanı bir ölçeyim!..

Kırıtı kırıtı yürüdü, sokağın köşesini dönünce bana el etti..

Bu sefer dibimde «Postacı» bitti. Bana bir başka zarf uzattı. Zarfı alıp yukarı çıktım. Karıma :

— Al şu zarfı sen aç bakalım, dedim, içinden ne çıkacak?..

Karım sinirli sinirli açtı zarfı, içinden üç büyük yaprak kâğıt çıktı.. «Üç yıllık vergi borcu.. «Vergi Yasalarına muhalefet... kaçakçılık... Sahte fatura düzenlemek...» Kâğıtları biz okuyunca, elimiz ve ayağımız titremeye başladı.

Koştuk vergi dairesine, nefes nefese girdik içeri. İlgili memur yaşlı başlı adamdı. Durumu kendisine anlattık, bizi kenara çekti :

— Adı geçen araba sizin mi?.. diye sordu.

Başladık kem küm etmeye :

— Eh, bizim sayılır... dedik.

— Yahu kardeşim, maliye kaç yıldır bu arabayı arıyordu..

— Neden arıyordu, Memur Bey?..

— Ülkemize kaçak girmiş bu araba!

— Yaaa, nasıl girmiş?.

— Girmiş işte... Siz iyi insanlara benziyorsunuz! Ben size kısa ve yasal bir yol tarif edeceğim, bu yoldan giderseniz, paçanızı kurtarabilirsiniz.. Yahu, nenize gerekti sizin Bıyık marka araba, Allah Allah.. Hah, ne diyordum?. Vergi borcunuzu, şu kadar tutan cezayı hiç vakit kaybetmeden vezneye ödeyin, bir de dilekçe yazın...

Memur Bey ne dediyse onu yaptık. Ödeme işine gelince apişip kaldık. Karımın bilezikleri vardı, onları okuttuk ama yine yetişmedi. Borç alıp, harç alıp vergi dairesine olan borcumuzu ödedik.

Çalışmış olduğum kurumun en akıllı adamı Arşimet Tosun Bey geldi bize konuk. Söz sırasında kulağıma : «Baka hele İsmet Bey» dedi «beni dinle. Senin göndermiş olduğun raporu biz hasır altı ettik. Çünkü iyi bir rapor değilmiş.. Sen Doktor'a hep Bıyık'tan söz etmişsin.. «Bıyık» aşağı, Bıyık yukarı.. Benim bir Bıyığım var.. Amerikan Bıyığı.. demişsin.. Doktor bakmış sende bıyık mıyık yok, ama sen hâlâ «Benim bıyığıma Süslü Nebahat bitiyor..» demişsin... Sen hemen bir başka rapor almaya bak, yoksa işin karışık...»

Arşimet Tosun çayını içtikten sonra, bu sözleri ettikten sonra «İzninizle» deyip gitti.

Kaç gündür motorun içinden bir patırtı geliyordu. Debriyajı kaçırıyordu, onu hallettik. Motoru çalıştırdım, on dakika sonra motorun içinde bir havlama sesi geliyordu! Motor tıpkı bir kurt köpeği gibi havlıyordu. Karı-koca bu sesi arıyorduk ki, konu komşu başımıza üşüştü. Elllerinde artık yemekler, ekmekler vardı. Hasibe Hanım :

— Köpeğiniz çok içli havlıyor, dedi, galiba karnı aç, alın size...

Fatma teyze, bir tencereye yakın makarna artığını arabanın önüne boca etti :

— En sadık hayvan köpektir, dedi, bizim rahmetli Efendi de köpeğe bayılırdı... Ne güzel havluyor...

Konu komşunun söyledikleri, bir kulağımızdan giriyordu, öbüründen pırt diye çıkıyordu. Biz karı-koca kendimizi işe vermiştik. Havlamayı önlemeye çabalıyorduk..

Motorun orası burası derken, biz işi ilerlettik. Motoru yere indirmiştik de haberimiz yoktu. Her yanımız motorun parçalarıyla dolmuş da bizim hâlâ kafamız havlama işindeydi. Karımın elinde bir piston.. Benim elimde piston kolu, oynaşp duruyorduk. Karım bana pistonu uzatıyordu, ben de ona kolunu veriyordum.

O gün karımın «Günü» vardı. Ben tek başıma çalışıyordum.. Mahallenin aşağı yukarı tüm kadınları bize konuk olmuşlardı. Yukarıda bülbül gibi şakıyorlardı...

Karım soluuk soluğa yanıma indi :

— Efendi, Efendi... dedi. Hani o inip çıkan şeyler vardı ya, canım ne diyorduk, haa?. Piston, piston!.. Konuk hanımlar onları merak etmişler de, piston diyorlar başka şey demiyorlar, birini bana ver de şunlara gösterim...

Karımın eline verdim pistonu, çıktı yukarı. Ne sonra pencereye çıkıp seslendi :

— İsmet Bey, daha büyük piston yok mu?.. Daha büyüğünü görmek istiyorlar hanımlar...

Yağlı ellerimi siliyordum :

— Pistonları yerine taktık, isterlerse ön takımları göndereyim..

Ben motorla uğraşırken, bizim arabanın, sağ kapısı birden yere indi. Motor işini bırakıp, kapıyla uğraşmaya başladım. Çünkü arabanın içi parçayla doluydu, gece açık bırakmak doğru olmazdı. Ama kapıyı bir türlü takamıyordum. O gün uğraştım, ertesi günü uğraştım, kapı yerine olmuyordu...

Emekli Memur Hasan Bey yanıma geldi, elinde bir buz dolabı kapısı, bana uzatıyordu :

— İsmet Bey, dedi, sizin arabanın kapısı bozulmuş, al sana esaslıca bir kapı getirdim...

Ben kapı işini bıraktım, motoru toparlamaya geçtim. Pistonun biri fazla geliyordu...

Kan ter içinde kalmıştım. Polis Emin Efendinin ortaya giden oğlu: «İsmet Bey amca, sana bir hediyem var» dedi, «sizin bıyığın kornası bozukmuş da.. Sana bir düdüğ getirdim, babamın çok düdüğü var, buyur...»

Karım pencereden seslendi :

— Hadi işin oldu yine İsmet Bey.. Seni emekli etmişler!.. Takma o kalın kafana!..

Elimdeki pistonu gösterdim :

— Bende bu varken hiç korkmam... dedim. Ayı seni düzdü, dayı da beni!.. Derdimize yanalım!..

SALAK KUTUSU TELEVİZYON

Bir gazete haberi :

**«Televizyonunu pencereden sokağa fırlatan adam
Hükümete hakaret nedeniyle tutuklandı..»**

Dargelirli Hamza Üzülmez :

«Olur mu, olur... diye sözlerini sürdürdü. Bir gün karı koca karşılıklı oturmuş, söz üstüne söz koyuyorduk.. Pencereyi açıp sokağa baktık, ne görelim, baba dostlarımızdan milyoner Ragıp Âli Bey kapımıza dikilmiyor muydu ki? Hemen aşağı koşuştuk, kapıyı açıp saygıyla Ragıp Âli Beyi yukarı buyur ettik. Karı koca hem ellerinden öpüyorduk, hem de «bu adam bizi yirmi yıldır hiç arayıp sormadı da şimdi niçin evimize dek gelip bize konuk oldu?» diye düşünüyorduk.

Ragıp Âli Bey amcamızı saygıyla uğurluyorduk ki, ellerinde bir televizyon ambalajıyla iki kişi bizim eve giriyordu. «Ne oluyor, yanlış yere giriyorsunuz?..» demeğe kalmadan, pos bıyıklı olanı :

— Ses etmeyin, dedi, size Ragıp Âli beyin hediyesi!..

Televizyon bu ya, sevincimizden ne yapacağımızı şaşırdık biz. Gün ışığıncaya dek hep televizyonu okşadık durduk... Bir televizyon almak için az mı yanıp tutuşuyorduk? Tam paramızı beş altı bin kâğıt yapıyofduk, hoop televizyon fiatları artıyordu. Zamlara bir türlü yetişemi-

yorduk, dargelirli bir memur olmak kolay mı? Gün boyu hep dua edip durduk «Allah tuttuğunu altın etsin, amin.. Allah milyonlarına milyon, katlarını kat kat, yatlarını yat, konaklarına konak ihsan eylesin, amiin..»

Ertesi sabah eve bir usta çağırıp, gerekli işleri yaptırdık. Usta dört yüz kâğıdımızı alıp gitti.. «Allah ne muradı varsa versin, amin...»

Geceyi iple çekiyorduk, ah bir gece olsa da televizyonumuzu açıp gümbür gümbür dinlesek ve seyretsek! Düğmesini ben çevirdim. Vallahi evimiz şenlendi, bir sesi vardı, git Üsküdar'dan dinle!.. Yalnız bir anırma vardı, görüntü yoktu..

Karım :

— Hiç üzülme Hamza, dedi, galiba yerini beğenmedi...

Yerini değiştirdik. Anırma kesildi ama onun yerine bir bağırma.. «Yangın vaaar, yangın vaaar... Ben yanıyorum!..»

Bu sırada kapımız çalındı. Koşup açtım, ne göreyim, komşumuz Sırma Süleyman Efendi, pijamayla, gözleri faltaşı gibi açılmış «Yangın nerede ne oluyor yahu, neresi yanıyor?..» diye sayıklıyordu.

Karım atıldı :

— Ayol ne yangını olsun, dedi, televizyon aldık da, kanto oyunu!.. Üzerinize iyilik sağlık vallahi!..

Sırma Süleyman Efendi çekip gitti konuşa konuşa..

Ne ettiyse para etmedi, o düğme, bu düğme.. Aynı kadın çıkıyordu: «Yangın var, ben yanıyorum!..»

Sabah olur olmaz, başka bir tamirci çağırdık. Kısa boylu bir adamdı tamirci, televizyona baktı baktı da :

— Bu makina adam olur ama, dedi, size tuzluya patlar!..

Tamirci televizyonumuzu alıp dükkânına götürdü. İki gün sonra mı, üç gün sonra mı, televizyonumuzu getirip yerine koydu. Borcumuz tam bir binlik tutmuştu.

Açalım diye akşamı bekliyorduk karı koca. Rasim Ahmet Beyin o kopuk oğlu kapımıza dayandı :

— Hamza amca, dedi, bu gece mahallenin çocukları size konuk geliyoruz, maç var da... Yemece bir maç ha, Ajax - Real Madrid maçı.. Kupa maçı ya...

Havc karardı. Bizim odanın içi dolup taşı. Mahallede ne kadar çocuk varsa, hepsi bizim evde toplanmıştı.

— Real yenecek, bak gör...

— Ben Ajax'ı tutuyorum, ineklik yapma!..

— Bu maç karakolda biter, siz bana sorun bu dalgaları...

— Susalıım!..

Bu kez televizyonun düğmesini karım açtı. Goril çıkmaz mı? Canım, goril ne arıyor?.. Sonra kar yağmaya başladı.. Bir havlama başladı.. Ne oluyordu böyle? Harr.. Hav hav...

Çocuk milleti söz dinler mi? Bağırmaya başladılar.

— Kanalda bozukluk var..

— Onuncu kanala bakın...

— Maç başladı ama, biz hava aldık...

— Ne biçim televizyon bu?..

— Real Madrid...

— Ajax çoktan sıralamıştır golleri... Makinist!..

Sabah olur olmaz, başka bir tamirci çağırdık. Adam baktı, baktı :

— Bu mendebur televizyonu nereden aldınız?..

Karım barut gibi oldu :

— Beğenmedin mi, Paris'ten aldık!..

Adam işi pişkinliğe vurdu :

— Peki, dedi, nesi var televizyonun?..

Ben atıldım hemen :

— Nesi olacak, dedim, bir goril var, hem konuşuyor, hem de havlıyor, sonra da «Bu hükümet gidicidir» diyor... Vallahi şaşırdık gitti.. Bir bakın şuna canım... Kaç kâğıt tutacaksa, veririz!..

Tamirci, televizyonumuzu alıp yallah etti.

Aradan bir hafta geçmişti. Tamirciden bir mektup: «Sayınlar, sizin kutunun işi çok. Amerikan yapısı olduğu için, yedek parça bekliyoruz.. Uçak, bir iki gün içinde

gelecek. Kutunuz dıştan sağlam ama, içten on para etmiyor, yine de adam edeceğim... Selâm... Tamirci Nuri Kelâm...»

Tamirci Nuri Usta, televizyonumuzdan önce bize bir fatura gönderdi ki, düşman başına. Dört bin papell!.. Karım dövünmeye başladı. Karımı yatıştırdım, «Karıcığım» dedim, «şimdi televizyonlara kutu diyorlar.. Sen o tamircinin sözlerine alınma. Biliyorsun ki, bazı kutular iyi çıkmıyor canım!..» Dört bin kayimeyi elimle götürdüm tamirciye..

İki gün sonra da bizim kutu geldi. Tamirci :

— Şu düğmeyi görüyor musunuz, dedi, herşey oradan yönetiliyor. Ona bastınız mı, tamam...

Karımın cinleri şeytanları uzaklaşmışlardı ki, güleç yüzle :

— Size çok teşekkür ederiz, bu gece de mübarek Kandil... Televizyonda mevlit var... Tam zamanında yetiştirdiniz!..

Sahi o gece, yani bu gece mevlit vardı.

Karım :

— Şu düğmeye besmele ile bas, Hamza Bey, nazar mı oldu? Geldiğinden beri doğru dürüst çalışmadı. Vallahi, melekleri mi ürküttük?.. Bismillâh, haydi hayırlısı..

Düğmeye bastım. Kutumuz başladı çalışmaya. O çalıştıkça, sokak lâmbaları da yanıp sönüyordu. Bir süre kumaş desenleri seyrettik.. Diklemesine, yanlarmasına.. Karım: «Hani biraz gözümüzü açarsak, vallahi kumaş desinatörcüsü olacağız!..» Kumaş desenleri bittikten sonra, bir öküz çıktı, durmadan konuşuyordu. Kapımız vuruldu. Şaban beydi: «Sizin kutuda ne var» diye sordu, karım atıldı: «Bizimkisinde», dedi, «bir öküz var, öküz.. Konuşma yapıyor. Ya sizin kutuda ne var? Şaban Bey sinirinden güldü: «Bizim kutuda «Galataköprüsü var...» dedi ve çekip gitti.

Televizyonumuz var ya, işiten geliyordu. Benim karının amcası İmam Dursun Efendi, onun kız kardeşi Firdevs, karısı kızları.. Hooop, bizimkiler de tamladılar... Ah-

lâk Zabıtası Rüştü Bey, dayım olur.. Kızları, torunları.. Bizim ev yazlık sinemaya dönmüştü.

İmam Dursun Efendi: «Bu geceki mevlid-i şerifi sizin makinadan dinlemek istedik de... Hayırlı uğurlu olsun da gelmiş olduk... Ahlâk Zabıtası Rüştü Bey de aynı sözleri etti...

Bizim televizyondan öküz gitti, onun yerine güzel, açık saçık giyinmiş bir bayan çıktı.. Bir şeyler söyledi, anlayamadık... Sonra başladı bir ayıp oyun.. İmam Dursun Efendi «Ööööh...» demeye başladı. Ahlâk Zabıtası Rüştü: «Ne biçim iş bu, hani mevlit vardı?.. Bakmayın çocuklar..» Karım: «Ay vallahi nikâhımız düşecek!.. Gâvur kanalı olmasın?.. Kapatmaya kalktım bir türlü kapanmıyordu. Kapanıyordu da elektrikler kesiliyordu.

Ben komşumuz Rıza Beylere koştum :

— Aman Rıza Bey, dedim, sizin kutunuzda ne var?..

Adam uyku sersemi mi, yüzüme baktı baktı da :

— Bizim kutuda çocuk var, dedi, çocuk...

— Yani onu sormak istemedim, TV’de ne oynuyor?

— Mevlit var, lâhavle.. Mevlid dedim ya... Allah ka-

bul etsin...

Eve döndüm, sahneler daha da açık saçık olmamış mı? Ahlâk Zabıtası Rüştü Bey :

— Bu evin sigortaları nerede, dedi, oradan kapatalım şu namussuzu..

Bizim karı bağıriyordu :

— Küçükler öbür odaya gitsinler, tövbe canım... Ay vallahi.. Seks dersi mi var?..

Komşumuzun oğlu küçük Halil :

— Bizim televizyon istasyonu değil bu, dedi, bana kalsa İsveç...

Erkek, televizyonda tabi, şimdi kızı soyuyordu. İç çamaşırını çıkardı. Ahlâk Zabıtası Şefi durmadan anons yapıyordu: «Küçükler öbür odaya.. Ööööh...»

Karımın çenesi mi açıldı, durmadan konuşuyordu: «Vallahi taş yağacak.. Vallahi, rızığımız kesilecek... Kutuya bak, kutuya...»

Bu söz üzerine İmam Efendi bağırdı :

— Neüzübillâh... Tallahi el-bikr.. Tövbe... Ahlâkiyat mahlâkiyat, gitti... Gâvur olduk...

Genç adam şimdi, tabii televizyon kutusunda, o güzel kızı yere yatırdı...

— Ööööhhhh...

— Kapatın şu mereti yahu...

— Cünüp olduk cünüp...

Karşımızdaki Fettah beylere seğirttim. Adamın iki gözü iki çeşme. «Ne o, dedim annen mi vefat etti?..» Gözlerini sildi «Yok canım, dedi, çok iyi bir mevlit var da, gözlerim yaşardı...»

Hemen eve koştum... Adam kadının üzerine çıkmış, tabii TV'de, ona bir şeyler mırıldanıyordu.

İmam Efendinin sesi kısıldı bağırmaktan :

— Küçükler öbür odaya, kadınlar da... Ööööhhhh... Sübaneke... Hay Allah, yüz göz olduk... Öbür odaya!..

Adam tam atlıyordu, ben de dayanamayıp bizim kurtunun üzerine atladım.. Karım bağırmaya başladı: «Ayol, kendine gel... Kendine...»

Gecenin yarısında, nasıl oldu bilmem, televizyonu kaptığım gibi sokağa fırlattım. Cezama razıyım...»

ARGO KALEMİ

Bizim Evrak Kalemi'ne kolay kolay «Argo Kalemi» adı takılmadı. Bu adın takılmasında memur emeklisi Patavatsız Safi Beyin büyük katkıları olmuştu. Onun argolu sözleri ve konuşmaları kalemimize hem «Argo» adını getirdi, hem de biz çalışanları tümenden argo kesti!.. Sanki bizim kalem bir devlet dairesi değildi de, Galata'da bir berduş kahvehanesiydi!..

Argo Kalemi'nin oniki kişilik kadrosu şöyleydi: Pısı- rık Avni, Zındankapılı Dübara Rıfki, Kova Hüseyin, Top- hane'li Pösteki Nuri, Karagümrük'lü Tıraş Fettah, Susta Ragıp, Potuk Haydar, Palaska Kadir, Kedibıyık Dursun, Yorgansız Reşat ve Başmemur Palavracı Osman...

Her kurumun ve işyerinin kendine özgü kuralları var- dır. Bizim kalemde de her şey başkaydı. En çok kullandığımız sözcüklerin başında «Kaşıntı» sözü geliyordu. Bizim kalemde kaşıntı demek, «Çalışma» anlamına gel- mekteydi. Hele «Kabak» sözcüğü de kalemimizin tuzu bi- beriydi, «Kabak» demek «Yukarıdakiler» anlamını içere- mekteydi.

Aşağı yukarı biz, Sürgünler Manga'sıydık. Harbici ol- mamızdan ötürü bir kaleme yallah edilmiştik. Ama ara- mızda tam bir dayanışma ve kardeşlik vardı. Hiç bir şey- de açık vermiyorduk. Herşey bizim dilimizdeydi.. Hem ça- lışıyorduk, hem de argomuzu ilerletiyorduk. Gün yüzü gör- memiş, yakası bağı fora edilmemiş sözler öğreniyorduk. Hasılı kelâm raconumuz yerindeydi!..

Bizim Evrak Kalemi'nin adı «Argo»ya çıkmıştı ya, her yeni gelen Genel Müdür işe bizden başlıyordu. Bizim kalemde Genel Müdürün adı sanı «Dikizciydi»...

«Hıyar» sözüne bayılıyorduk. Hele «Langa Hıyarı» sözü biz iihya ediyordu! Langa Hıyarı demek, Senatör demektir bizim kalemde. Milletvekiline de «Sinekkaydı» adını takmıştık! Hıyarağa demek, ipin ucundaki kaptan demektir.

Şöyle böyleydik ama, bizim Argo'nun çalışmasına söz yoktu. Çok iyi işler çıkarıyorduk. Biz hiç bir yurttaşımıza paralı ve yarasız işlemi yapmıyorduk. Cüppeye göre iş, küpe göre çalışma bizim Argonun yasalarına uymuyordu! Her devlet dairelerinde olduğu gibi biz yurttaşlarımıza «Bugün git, altı ay sonra gel!..» demiyorduk.

Bizim tek kusurumuz argo doğramaktı.

Yukarıdan gelen bildirilere biz «Salozun Mavalı» adını takmış ve takıştırmıştık.

Bizim Kalemde «Zula» cılık yoktu, Kıyıkçılık vardı. Genel Müdüre Kabakhane'den bir takdirname geldiyse, bizim kalemin yüzünden gelmiştir. Çünkü biz Argo Kalemi olarak kaşınıyorduk!..

Yurttaşlar bizim kalemde çok memnun kalıyorlardı, ama yukarıda bize çok uyuz oluyordu. Biz ülke yararına iş gördükçe, onlar da bize dış gösteriyorlardı! Biz hep bu hay huy içinde yurttaşlarımıza faydalı olmaya çalışıyorduk. Hiçbir yurttaşımıza «Haydi yayan bakalım, işin iyisi altı ayda çıkar!» demiyorduk. Bizim kalemde tasa yoktu, yasa vardı. Ama bizim dikizciler, bizim hıyar ağalar bunun farkında dahi değildiler..

Yemekten yeni dönmüştük. Bizim karnımız doyunca, çenelerimiz düşerdi. Yurttaşlar da henüz gelmemişlerdi. Durum vaziyet böyle olunca, hemen başlıyorduk argo senfonilerine :

— Lan hışır, ne fırtırdın dün gece, açılır bakalım?..

— Kaynanam zula etti, kandili söndüremedik. Ya sen ne kestir ulan manfost?..

— Dubara attık, yanım karıyla makarnalaştık...

— Aferin lan!.. Demek kasketi yere çaldın ha, ah seni hıyarto, ah!..

Tıraş Fettah bağırdı :

— Kova, ulan Kova!..

— Ne var lan, Dırtoğlu? Hadi fora et!..

— Haberin var mı?..

— Yok, ne fırtmış?..

— Bizim Argo'ya bir «Kokoşka» geliyormuş!

— Deme be, deme.. Yedin beni şimdi tahta kaşıkla..

Sahi mi lan?..

— Sahi ya, anladın mı?..

Bu konuşmalar sırasında, Yorgansız Reşat fişek gibi patladı :

— Makarnacılar, makineli tüfeğin işi biter bitmez bana zula edeceksiniz, yoksa kelle doğrarım ha!..

Yurttaşlar gelmeye başlamışlardı..

Olanlar üç gün sonra oldu. Bizim kaleme polisler doldu ansızın.. Bizi kenara çekip, her yeri ddiik didik ettiler. Bu dalgaya kafası çok bozulan Palaska Kadir, «şuraya bakın, buraya bakın..» diye emir verenin dibine sokuldu :

— Kusurumu bağışla, anladın mı, dedi, siz neyi iskandil ediyorsunuz, Komiser Bey?. Hani bir sıkıntı varsa, anlayalım yani!..

Ekipbaşı :

— Yahu kardeşim, dedi, görev yapıyoruz görev...

— Ne görevi abi, bizim zulamıza taş atıyorsunuz..

Potuk Haydar'ın tepesi kalayı silinmiş helvacı kazanı gibi kızardı :

— Bi hata ettiysem bağışla, dedi. Hep memur adamlarız valla.. Sizin gıcığınız ne bize karşı, anladın mı?.. Bize isteklerinizi fora edin de, biz de size kıyakçılık yapalım? Neyi iskandil ediyorsunuz?..

Bu sözler Ekipbaşı'nı etkiledi. «Fora» sözcüğüne kafası takıldı.. «Gıcık» sözü de hoşuna gitti ki, açıldı :

— Bizim size karşı ne gıcığımız olsun, dedi, emir aldık işte... Anladın mı, şunu iskandil ediyoruz biz, sizin

burada makinalı tabanca bulunuyormuş. Onları zula etmeye geldik, anladın mı, kıyakçı?..

Şaşırdık kaldık biz bu sözler karşısında, sanki ölü toprağı serpildi bizim Argo'ya. Acaba kimler kerizlik ettiler bu dalgada? Dubara Rifki'nin gözleri büyüdü, önünde duran yazı makinesini kapıldığı gibi Eklpbaşı'nın önüne getirdi :

— İşte be abicim, dedi, bizlm makinalı tüfek bu... bir tıkırdamaya başladı mı, bazan sahra topu gibi olur!..

Hepsi bir araya toplandılar, Ekipbaşı kıyakçı adamdı. Durum vaziyeti görünce, başını kaşımaya başladı :

— Bu iş burada bitti, dedi, biz yaylanıyoruz.. Haydi argonoz bol olsun be, yuf!..

Kimin kerizlik ettiğini hemen ertesi gün çıktık. Yeni gelen Genel Müdür bize tam yivimişti..

Bu numaraya kafası laçka olan Başmemur Palavracı Osman Bey, genel müdüre bir mektup döşendi ki, kibar sözcüklerle doluydu. Ama mektup bir yerinde cızlam olmuştu. Bizim genel müdürün adı sanı Ramazan Kıyar'dı. Sen kalk «Sayın Ramazan Kıyar» diye hitap edeceğin yerde, soyadının başındaki «k» harfini «h» diye yaz ve adama «Sayın Ramazan Hıyar» diye giriş mektubuna... Oysa bizim argoda «Hıyar» demek, kaptan, baş demektii... Ama bunları kime ve nasıl anlatırsınız. İşte bu yüzden adam bize türlü çeşitli numaralar ve manevralar düzenlemeye kalkıştı.

Tıraşçı Fettah'ı aramızda «Kamışçı» seçtik. Her Allahın günü onu müdüre gönderiyorduk. Genel müdürün «Nasıl yine argo mu konuşuyorlar?» sorusuna, bizim Tıraşçı :

— Aman Beyefendi, ne argo doğuruyorlar, ne argo.. Bu adamlar memleketin hem dilini değiştirecekler, hem de milletin... diye karşılıklar veriyormuş makamında.

Hele bir keresinde :

— Beyefendi, demiş, benden duymuş olmayın ama, sizin için «Kabak» diyorlar!..

Genel müdürün biz laçka yanını çok öğrenmiştik.

Aago Kalemi'ne bir bayan memur atandı. Bayan memur atandı ya, bizim argo parfüm kokmaya başladı.

Bayan memurun gelmesiyle bir de «Paket» sözcüğü buyur etti bizim Argo'ya... Bu paket sözcüğü nedense çok tuttu.

Bir memur bayan daha geldi. Artık sözlerimizi, argo-camızı hep aramızda ve yavaşça fora ediyorduk.

Argo Kalemi'nin yükü çok ağırdı. Ülkenin çok şeyi bizim kalemden geçiyordu. Ama bu armutlara anlatmak olası değildi. Aşağı yukarı ülkenin yüzü gülüyorsa, bizim kalemin yüzünden gülüyordur. Çünkü biz hem yurttaşların derdine derman oluyorduk, hem de ülkenin. Pirlav değil, biz plan yapıyorduk...

Bu sefer bizim kamaşçı Tıraş Fettah'ı kendisi çağırıldı makamına. Tıraş Fettah bir gitti, pir gitti. Argo'ya ne sonra döndü, hemen çevresini aldık :

- Lan Fettah, ne gayga çekti Genel Müdür sana?..
- Ne mi çekti?..
- He ya, ne çekti, keriz?..
- Paketten kesti, tufa olmuş adam...
- Etme lan?..
- Valla, anladın mı?.. Adam matiz olmazsa çok kıyak

ha, uyuz misali kaşınıyor, anladın mı?.

Oysa bizim Argo Kalemi'nde «Pekat» sözü «verim» anlamında kullanılıyordu. «Bu gün peketler konuştu..» diye söz edildi mi kalemden, işler tıkırında gitti demekti!

Bayan memurdan eski çekingenliğimiz kalmamıştı. Paketin anlamını ona da harbi olarak anlatmıştık. Meseâ Kova Hüseyin, üç gün önce, bayan memur Selma Hanıma «Aman ne güzel paketiniz var, böyle giderseniz siz, yakında müdür olursunuz..» dediği halde, Selma hiç alınmamıştı bu sözlerden.

Şaka maka Selma hanım da tüm argo kesildi. Onun «Lan hıyar, bana şu makineli tüfeği zula etsene!.. demesi, hepimizi tufa etmişti.

O sabah salatalık doğrar gibi argo söz doğruyorduk. Bizim odacı Memiş fişek gibi içeri girdi :

— Aman, dedi, yavaş fırtırın.. Genel Müdür aşığı indil!..

Odacının jurnalına aldırış etmedik, habire konuşuyor-duk :

— Senin paketin iyi değil mi?..

— Şu dosyayı bana cızlamlasana lan...

— Hıyarağa, kokoşayı bana dirseklesene..

— Benim paketim iyi, sen başka yere voltala...

— Selma Hanım, senin paketin nasıl?

— Demir gibi...

Biz aramızda böyle argo doğramları yaparken, bir de ne görelim, Genel Müdür bizim «Argo Kalemı»nin ka-pısında dikilmiyor muydu? Adamın yüzü gülmekle ağla-mak arasındaydı :

— Ülen inekler, ülen hışırlar.. dedi. Ne aynasızlık bu böyle? «Paket» aşığı paket yukarı! Şimdi başlarım paketlerinizden haa...

Sonra içtenlikle ekledi :

— Adembabalar!..

Bu «Adembabalar» sözü bizi ihya etti. Bizim argoda «Adembaba» demek, «Vatan Kurtaran Aslan» demektir.

Genel Müdürümüzü de sotaya getirmiştik. Ah bu Ar-go Kalemı, ne kofti yer!..

SEÇİM DAYAĞI

Gödükoğlu'nun kahvesi yine yükünü almıştı. Cigara dumanı, ocak dumanını bastırmıştı. Dışarıdan içeri sızan sarı güneş ışını, cigara dumanının çokluğunu gösteriyordu. Oysa dışarıda hava günlük güneşlikti. Kahvedekiler, cigara dumanının koyuluğundan, dışardaki güneşli havayı pek farkedemiyorlardı. Konuşmalar da seçim üstüne olunca, cigara üstüne cigara yakıp, Gödükoğlu'nun kahvesini dumana kesiyorlardı.

Az sonra içeri bizim partinin eski yağcılarından, eski oy avcılarından, Kırkaltı Demokrati Kös Rüstem girdi. Bir süre o iri göbeğini, yeni kunduralarını içeridekilere gösterdikten sonra :

— Hepinize merhabaaaa!... diye ünledi.

Selâmının karşılığını alınca, yanımdaki eski iskemleye ilişti. Sol ayağını da kıcının altına aldı, kendisini bir dengeledi, sağ dirseğini de masanın üzerine dayadı. Çayını yarıladi, yarılamadı, sırtıma bir şaplak attı :

— Beni dinle Hıdır. dedi, durumumuz iki mangır etmiyor; iş tüm sana kaldı...

Ben de bu sözler üstüne şaşaladım. Bu adam ne demek istiyordu? Durumda ne vardı ki?.. Ben davranıyordum, o davrandı yine :

— Bizim laf ebesi Musta Bey hastalandı, iş sana kaldı. Yanım, sana kaldı partimizi kurtarmak... Kulcu köyüne varıp, nutuk atacaksın oldu mu?.. Senden daha usturuplu söz eden var mı köyümüzde, ha?.. Haydi göreyim seni.. Genel Başkanımızın da selâmları var, haa...

Bu sözlerin içinde bir bit yeniği vardı. Mustafa Bey ne olmuştu acaba? Bu Kös Rüstem de az yalancı değildir, adam kandırmada da üstüne onun gibi bir uyutucu yoktur, yöremizde...

— Yahu, dedim, ben nasıl seçim nutku atarım?.. Sen varsın ya.. Hele sen git de bir düşüneyim!..

Kıs kıs güldü, sonra :

— Ülen Hıdır, dedi, bu iş böylem başlar ha, sonracı-ğımıza pişman olmayasın, bizim Mebus Hacı Hikmet de böyle başlamadı mı ki?.. Allah bir yürü ya kulum derse, bir de iyi okkalı konuşma yaparsan, eee.. Gün doğmadan mebusluk da doğar ha... Gençsin, çalışkansın, hele çok kafalısın.. Haydi göreyim seni... Mustafa Bey kötü hasta, haberin var mı? Partimizi de biraz düşün canım, partl gitti mi biz de gittik sayılır, uyuma oğlum...

Bu Kös Rüstem'e pek inanmadım, kahveden çıkıp doğru Musta Beyin o büyük evine gittim. Bakayım dedim, Musta Bey gerçekten hasta mıydı, hem geçmiş olsun derim, hem de işin aslı astarını öğrenmiş olurum...

Musta Beyin evinden adımlarımı içeri attım atmadım «Amanın, ay.. Of be.. Yanıyorum...» sesleriyle karşılaştım.

Karısı Hatçe yenge beni odasına götürdü, ne göreyim ki, bizim Musta Beyin yüzü gözü çaputlarla sarılmıştı. Ben şaşkın şaşkın :

— Aman ağam geçmiş olsun, dedim, ne oldu hele bir anlat...

Gözleriyle «Halimi görüyorsun» dedi «durumum çok kötü...»

Karısı söze girdi hemen :

— Beygir tepmiş, diye dertlendi, beygir...

Ne diyeceğimi bir türlü bilemedim. Aklıma Kös Rüstem geldi, adam haklıymış, doğru söylüyormuş!..

Kahveye döndüm, duman dumandı. Sanki tilki çıkarıyorlardı.. Kös,, sedirde oturuyordu. Hemen yanına gittim, yamacına iliştim :

— Haklısın Rüstem emmi, dedim, adam çok hasta...

Sırtımı sıvazladı :

— Bir nutuk çek ki, Kulcu köyü hop oturup hoop kalksın... Göreyim seni, aslan Hıdırım benim!..

Yanından ayrılırken :

— Sen, dedim, hiç merak etme, onlara bir nutuk atayım da görsünler hele, Hıdır kimmiş, partimiz kimmiş...

Kulcu'nun yolunu davul zurna ile tuttuk. Köyün girişinde ,eski muhtarın evinin önünde üçbeş kişi oturmuşlar aralarında konuşuyorlardı. Aralarında eski muhtar Kâzım Pehlivan da vardı. Yaşlanmış, eski gücünü yitirmişti. Beni görünce, eliyle «Hele otur,» dedi, «sana diyeceklerim var..»

Yanına gelip oturdum. Hoş geldin, hoşbulduktan sonra bana döndü :

— Kulcu'ya haber mi getirdin?.. dedi.

— Yok, dedim, nutuk atmaya geldim.. Seçim var ya...

— Ne seçimi?..

— Milletvekili...

Önümüzde uzanan ovaya baktı, gözlerini kırıştırdı :

— «Hıdır Efendi oğlum,» diye sözlerini sürdürdü. «Benim bir kulağım ardı kalmadı ellenmedik. Yirmi yıl önce ben muhtardım. Bir adam geldi, bizim köyün alanında bir nutuk salladı ki, değme gitsin... Bize şöyle ünlemişti : «Derdinizi biliyorum mohderem arkadaşlar, derdiniz su.. Su... Bu işi oldu bilin...»

Aradan dört yıl mı ne geçmişti. Yine seçimler mi oluyordu ki? Bir başka deyyus buyur etti bizim alana... Attı tuttu, konuştu, savurdu. Tam konuşmasını bitiriyordu ki, bağıra çağıra «Sizin en böyyük derdinizi iyi biliyorum, su.. Su ha... Tezi yok, köyünüze su getireceğiz... Bir böyyük baraj kuracağız...»

Su ha geldi ha gelecek derken, su yerine yine seçimler gelmemiş mi a benim güzel evlâdım?.. Bu dört yıl da ne çabuk geçiyormuş böyle? Yahu bu dört yıl da göz açıp kapayıncaya dek, gelmemiş mi?.. Yine şu alan bir sürü politikacı ile dolup taşmaya başlamaz mı?..

Dört yıl, dört yıl derken yaşlandık gitti. Günler çok

çabuk geçip gitti demek?.. Seçim konuşması ha, aradan beş seçim geçti galiba, hâlâ bizim su işi olmadı. Su demek seçim konuşması, seçim nutku atacaksın, değil mi?. Bak oğlum, biz baba dostu sayılırız, benden söylemek, sen bu işten vazgeç, sen de Musta Bey gibi su işinden söz edip, su işinden sözlerini bitireceksin, dedim ya, benim bir kulağımın ardı kaldı ellenmedik.. Yaa, demek yine dört yıl geçmiş aradan, ha?..»

Kâzım Pehlivan, elindeki değnekle bir iki kez yere vurdu, sonra :

— Vallahi oğlum, yine sen bilirsin, dedi.

Pehlivan'ın yanından ayrılıp, vardım konuşma alanına. Davullar o denli vuruyordu ki, kimin ne dediği belli olmuyordu. Beni muhtar karşıladı. Onun yanında Kös Rüstem dineliyordu. Kâzım Pehlivanın dediklerini biraz açtım, ne demek istediğini sordum. Beni dinledi dinlemedi :

— Onun sözlerine kulak verme, dedi, bizim partiyl bırakıp karşı partiye geçti.. Onun için zam zam edip duruyor...

Çıktım dibek taşının üstüne başladım konuşmaya... Biri seslendi :

— Su mu getireceksiniz, su ha?.. diye ünledi.

Ben oralı olmuyordum...

— Su!.. Su!.. Su istiyoruz, su!..

Kulcu köyü sanki ayaklanmıştı «su» diye... Ben de başladım su, suuu!. diye bağırmaya...

Birinin paçamı kaptığını duyar gibi oldum, gayrısını duymadım. Neler olmuştu, neler bitmişti. İlçe'nin sağlık ocağında gözlerimi açtım.. Ne olmuştu bana?..

Kaynatam :

— Biraz sonra Mebus Ragıp Bey gelecek, dedi, aman açık verme...

Dediği gibi oldu, Ragıp Bey geldi. Beni böyle görünce :

— Geçmiş olsun, dedi, hafif atlatmışsın yine...

Yarım ağızla :

— Sağolun, dedim, hafif atlattım ya, buna beygir tepmesi denir, beygir...

— Yahu, ne oldu bu beygirler böyle? Bizim Musta Beyi de tepmişler a, Allah Allah...

Mebus Ragıp Bey ayak üstü sözler ettikten sonra :

— Hadi bana eyvallah, dedi, beni Kulcu'da bekliyorlar!..

Ben «Aman, sakın ha, Kulcu'ya gitme...» diyecektim, kaynatam atıldı :

— Güle güle, dedi, işim olmasaydı ben de gelirdim...

Mebus Ragıp bey kapıdan çıktı çıkmadı, kaynatam :

— Bırakın gitsin, dedi, sırtı kaşınmış... Bir adamın sırtı bir kez kaşınmasın, onu kimse durduramaz... Bari iyi kaşısalar...

Ne yapalım, seçim dayağı bu!

HİÇ KİMSE DUYMASIN

Biz ailece bu işi çok sıkı ve gizli tutmaya kararlıydık, çünkü para işiydi bu. İstiyorduk ki, arsayı sattığımızı hiç bir vatandaş duymasın. Bu konuda karda yürüyecektik ama, izimizi belli etmeyecektik. Bu satıştan elimize o denli para geçecekti ki, bu parayı nasıl koruyacağımızı bile bilmiyorduk. Hem sonra bizim uçan kuşlara borcumuz vardı! «Şabangiller'de bu kadar para var, Şabangiller para içinde yüzüyorlar» diye ortalığa bir velvele de yayıldı mı, bizim evin önü alacaklarla dolup taşardı. Hani bu yüzden konu komşuyla da selâm sabahı kestik, ağzımızdan bir şeyler kaçırmayalım diye... Biz bu para işini devlet sırrı gibi gizli tutmaya yeminliydik de üstelik. Şaka değildi bu iş, para işiydi...

Perdenin aralığından, arsayı alacak adamı bekliyorduk, gözlüyorduk. Aklımız fikrimiz o adamdaydı, şu parayı getirsin de o da rahat etsin, biz de «oh» diyelim... Ne sonra adam çıkageldi, sırtında bir çuval vardı, eski alıcıların çuvallarına benziyordu. Tabii adam elinde çantayla gelir miydi, herkes çakallasın para getirdiğini, adam kafalı adamdı canım.. Hemen adamı içeri buyur ettik. Daha adamla nasılsın iyi misin, ne var ne yok» demeğe kalmadan, biz çuvala sarıldık. Biz hemen çuvala balıklama dalınca böyle, adam :

— Paraları bir bir sayacaksınız, dedi, sayıp da teslim alacaksınız, buradan da Tapu'ya gideceğiz...

Odanın içi parayla dolunca, biz birbirimize bakışmaya başladık.. Paranın sahibi karşımıza geçip oturdu, bir de cigara yaktı, bize bakıyordu oturduğu yerden. Konuşma sırası bize düştü :

— Hüsmen!..

— Ne var?..

— Sen saymaya başla şu paraları!..

— Herkes kendi önüne düşen paraları saysın, sen ben olur mu?..

— Nuri!..

— Ne var Ağa?..

— Hadi başla bakalım, sen içimizde en kafalı olanı-sın!..

— Ramazan başlasın...

— Onluklardan mı, yüzlüklerden mi?.

— Yüzlüklerden...

Nuri başladı saymaya. Bir, iki, üç... Üç yüz kâğıt...

Nuri şaşırmasın diye hepimiz susuyorduk. Saydı, saydı.. Sanki paralar odanın içinde durduğu yerde çoğalıyordu! Hindi kanatları gibi paralar kabarıyordu odanın içinde... Nuri «On bin, yirmi bin, otuz bin, elli bin.. Kırk bin daha? Etti mi yüzbir bin kâğıt...»

Hüsmen atıldı :

— Yüzyirmi bin kâğıt etmez, dedi, iyi say, ikiyüz papel eder!..

Nuri hâlâ «Onbin, yirmi bin daha, etti mi size yüzelli bin... Onbir bin beş yüz kâğıt daha, al sana ikiyüz bin lira...»

Kaç saattir para sayıyorduk? Bir türlü toplam tam çıkmıyordu. Adam oturduğu yerden :

— Onlukları, yirmilikleri, ellilikleri bir bir ayırırsanız daha iyi olur, dedi, yüz yirmi tane elli kâğıt olacak...

Biz onun dediği gibi yapmaya başladık, bir bir ayırdık durduk.. Paraları sedirin üzerine sıraladık. Birden nasıl olduysa oldu, bizim sokak penceresi birden açılmaz mı, odayı rüzgâr bir daladı, tam oldu, bu sefer paralar odanın içinde uçuşmaya başladı. «Ülen pencereyi..» demeye kalmadan, iki tane beşyüzlük sokağa uçmaz mı ki?..»

Parayı getiren adam :

— Tam on tane beşyüzlük sokağa uçtu, dedi, hiç iyi yapmadınız...

Biz odanın içinde paraları istif etmeye çalışıyorduk, sokaktan sesler gelmeye başladı :

— Gökten para yağıyor, hayırdır inşallah...

Bu arada kapı vuruldu. Kapı komşumuz İbrahim Bey,

kapının ağzında dikiliyordu :

— Vallahi çok sevindim, dedi, bunca sıkıntıdan sonra elinize avucunuza biraz para geçti!.. Güle güle harcayın...

Ne diyeceğimi şaşırđım a, odadan da Hüsmen'in sesi geliyordu: «Onbin, beş bin daha, al sana kırksekiz bin papel, bu parayı yana koyun...»

İbrahim Bey çekip gitti.

Nuri odanın içinde para saymayı bir yana itmiş, türkü çağırıyordu :

**«Ankara'nın taşına bak
Gözlerimin yaşına bak
Bu ne çok para böyle?
Şu Allah'ın işine bak»**

Karım :

— Kapı vuruluyor, dedi, bak bakalım kim gelmiş...

Para sayanlara tenbih ettim: «Aman, ses etmeyin, sayarken sesli saymayın...»

Kapıyı aralağım, bizim üst kattaki komşumuz Fettah Beydi. Kolunun altında bir hesap makinesi :

— Size, dedi, yardıma geldim, ben biraz veznedarlık ettim, para saymak işi işlerin en zorudur...

Dilim mi tutuldu, ağzıma biri kilit mi vurdu, kem küm ettim durdum. Adamı savdım ama, nasıl savdım...

Odaya döndüğümde Hüsmen'in suratı altı okka olmuştu. Beni görür görmez, elindeki desteleri yere çaldı :

— Benden bu kadar, dedi, ooof be, içimden bağırmak geliyor...

Paraları getiren adama baktım, keyif çatıyordu..

En kafalı bildiğimiz bizim Recep de: «Beşbin, etti mi size elli iki bin lira.. Yüzbin lira daha, yahu şunları toplayın, ne diyordum?.. Yüzbin papel, kırk tane de ellilik, etti mi size, üçyüz bin kâğıt.. Geriye ne kaldı, beşyüz bin değil mi, onları da cem edin, hadi çabuk olun, kafam yine karışıyor? İki milyon mu etti? İki milyon etmez, bir milyon elli iki bin lira etmesi lâzım...»

Kapımızın zili öttü, hemen koştum, ne göreyim, komşumuz Durmuşoğlu Şekip Bey değil mi? Yüzü güleçti :

«Sizi kutlamaya geldim,» dedi, «Size piyango vurmuş ha, hayırlısı olsun.. Durmadan para sayıyorsunuz da!..»

Odadan sesler geliyordu, biz kapıda konuşurken :

— Yahu, şu binlikleri sedirin üzerine koyun, beşyüzlükleri de öbür köşey esiralayın!..

Şekip beyi savdım ama gelin de bana sorun.

Perdeyi aralayıp sokağa baktım, şu adam Kasap Talip değil mi? Hele onun az ilerisindeki adam? O da Bakkal Rıfki... Bir de fırıncı buyur etseydi, ev sahibi de sokağın başında dikiliyordu!..

Bu sefer ben bağırmaya başladım: «Şu yarım milyon parayı ayrı koyun, binlikleri de onun yanına... Çuvalda daha para var mı?.. Ne çok para bu böyle?..»

Karım :

— Kapıya koş, dedi, birileri geldi...

Üstümüzde oturan Gümrükçü Hüseyin beydi, bu adam ki kaç yıldır kapımızı çalmamıştır, beni görünce :

— Size Toto çıkmış ha, dedi, aman ne iyi ne iyi... Artık bizi de görürsünüz!..

Kem küm ettim, ne diyebilirdim?..

«Kırkbın, yüzbin daha, etti mi ki ikiyüz bin lira?.. Bunun üzerine dört yüz seksen bin kayıme daha cem edin, etti mi yüz iki milyon lira? Geriye ne kaldı, biz arsayı kaç satmıştık?.. Tamam, tamam... Şimdi oldu, toplam tutar üç milyon, otuz iki lira, elli iki kuruş... Kâğıtta ne yazıyordu? Tamam...

Paraları getiren adam :

— Çık fazla çıkarttınız, dedi, yarım milyon lira fazla...

Yine kapının zili öttü, baktım resmi elbiseli polisti.. Adamın yüzünün içi gülüyordu: «Benden söylemek», dedi, «İstanbul'un en azgın hırsızları mahalleyi sardı, paralarınızı doğru bankaya...»

Eh, ne söylesek boştu gayrı.. Elimize bir çuval para geçti ama yüzümüze gözümüze bulaştırdık. Sağır sultan bile duydu. Efendim, fıkara oynayacağı zaman davul patlarmış! Süphanallah...

BÜYÜK BURUNLAR

Hey gidi heey, kim derdi ki benim gibi kalın kafalının teki bir gün gelip de bilim adamı olacaktı?. Son yıllarda kitaplıklarda yatıp kalkıyordum, kitaplarla al takke ver külâh gidiyordum. Kitaplar benim en candan arkadaşım, kitaplıklar da evim ve barkım olup çıkmıştı. Burun ve burunlar üstüne ahkâm doğramak kolay mıydı ki, hele benim gibi bidon kafalının biri için?

Yüksek sosyetemiz bir «Burun» sorunu içine yuvarlanmamış olsaydı, ben bu dalgaya bu denli sarılmazdım! Sosyete hanımları burunlarını ve başkaca yerlerini törpülemeye kalkışmaları, hiç kuşkusuz önemli bir olaydı bu. Benim için değil tabii, vatan millet için. Karıları burunlarını kalafattan geçirince, bu sefer kocaları da rahat durmaz oldular, onlar da burunlarını patlıcan burunlu yapmanın yollarını aramaya koyuldular... Ülkemizde çok şükür, burun konusunda bir kıpırdama olunca, ben de çuval ağzı açacağıma, «Burunların Kökenine - Büyük Burunların Atmolojisine» yöneldim. İnceleme, araştırma, taraştırma, notlar ve kotlar derken, ben paçalarımı sıvadım :

«Dünyanın en büyük burnunu bulun bakalım?.. Buldum, Umutburnu!.. Bu burnu Portekizli Kaptan Bertelome Diaz bulmuştur... Sarayburnunu?.. Onu da buldum, Bizans İmparatoru Jüstin bulmuştur.. Kalayburnu, onu da Kalaycı Süleman El Aman pırlamıştır...»

Kitaplıkları ben açıp, akşama doğru ben kapatıyordum. Ben böyle kitaplıklara girip çıktıkça, beni Kitaplıklar ve Kitaplar Genel Müdürü sanmaya başladılar! Oysa ben

Büyük burunlarla uğraşıyordum. Çünkü burun konusu sosyetemizi son derece bunaltmıştı!... Küçük burunlu hanımlar büyük burunlu erkekleri tercih ediyorlardı.

Kitaplıkta harıl harıl çalışıyordum, solumda biri bitti. Yazdıklarımı bakıyordum.. Tam uyuz oluyordum, ben adamın burnunu görünce, hiç ses etmedim, adam da bir burun vardı, yeni model petrol tankerleri gibiydi. «Eh» dedim içimden, «bu adamı bana Tanrı gönderdi.. Adamın o iri burnuna baka baka bu araştırmamı bitirmeliyim...»

Güleç bir yüzle :

— Sen, dedim, kıral olmak ister misin?..

O da güldü :

— Ne kıral?.. dedi.

— Sosyete kıralı!..

Adam kalender adammış, başını iki yana sallayarak yürüdü. Ben yine bilim dünyasına daldım :

«Eski çağlarda Patagonya'da, Saksonya'da, Makedonya'da Burun ve Burunlar konusunda çok derin çalışmalar yapıldı...»

«Kutsal kitaplar bu konuyu es geçmişlerdir. Havva Ana'mız, Âdem Baba'mızın neresine tav oldu?.. Önüne, arkasına, gözlerine, kaşına ve başına mı? Hayır, bin kez hayır! Bir bilim adamı olarak çok kesin ve haşin olarak söylüyorum ki, Havva Âdem'in burnuna tav oldu. Gerisi palavra!.. Ve o gün bu gün büyük burunlarda keramet arandı!..»

Burada bilim konuşuyor, boru değil.

«Çariçe Katerina, büyük burunlulardan hoşlanırdı. Tüm Saray Muhafızlarının burunları iki metreydi. Baltacı Mehmet Paşa, Prut Savaşı konusunda niçin yan bastı, hep burnunun iriliği yüzünden (Tarih-i Âla-i Osmanî, s. 765).»

«Efendim, Padişah 2. Abdülhamit döneminde üç sözcük yasak idi. Bu sözcükler şunlardı: Murad, Yıldız, Burun... Onun döneminde Sarayburnu'nda sandal alabora olmuştu. Temkinli Başyazar Ahmet Mithat Efendi: «Sarayburnu'nda büyük bir facia» diye yazacağına, işin için-

de burun olunca «Sarayçıkıntısında büyük bir facia...» diye yazmıştı. Ne kesiyordum? Sultan Hamit'in burnuna söz yoktu. O dönemlerde «Burun» dendi mi, hemen akla Padişah geliyordu! Babasını bile sallamayan Lâstik Sa-it'in kafası atınca o biçim bir Başyazı döktürmüştü: «Nedir efendim bu edebiyat-ı laklakiye?. Bir «Burun» kuruttu mülk-ü Alisini..» Sözü edilen bu Başyazının başlığı da «Çektiklerimiz»di. Bu başyazı gazetede çıkınca, ertesi gününü bomba gibi bir fetva zuhur etti :

«Bir erbab-ı kalem burun ile alay ettiğinden Allah'ın işine karışmış olup, mezkûr âdemin yekûn on sene Fizan'a sürgün edüle bilittifak karar verüle...»

İmza: Şeyhülislâm Rıza.»

Benim böyle şallak mullak yazdığımı gören bir palamut burunlu :

— Kolay gelsin, dedi, ne yapıyorsun sen böyle?..

— Hiç, dedim, Burunoloji üstüne tıraşlamalar yapıyorum.

— Sen berber misin?..

— Hayır, bilim adamıyım!..

Çalışmaktan her yanım, Kasımpaşa dolmuşları gibi dökülüyordu. Adamı savdım başımdan. «Sözler ve özler yumurtluyordum: «Burnu çabuk büyüdü, burnun dikine gider, burnu yere düşse eğilip almaz, dik burun, gönye burun, bodoz burun, düz burun, yayık burun, kanca burun, kalkık burun, basık burun, armut burun, havuç burun, palamut burun, sivri bulun, eğri burun, yamuk burun, ezik burun, diküçgen burun... Boksör burnu, boz burun...

Biri yanıma sokuldu: «Sen necisin?» dedi, «ne iş yaparsın?..» Güldüm: «Burun uzmanıyım» dedim, burun!..

Çepil yüzlü adam: «Dışarıdaki deliler» diye güldü: «İçeridekileri geçti. Şu dalgaya bakın, adamın işi yok da burun uzmanlığı yapıyor.»

Burnumun üzerine bir yumruk yiyince ayıldım, bilim adamı ha?..

HAYDİ BANA EYVALLAH

İlçe Belediye Başkanı Zülküf, son günlerde kasabada hiç gözükmeyen olmuştu. Gözden ve gönülden hep irak duruyordu. Oysa, o sık sık çarşı-pazarda dolaşır, tanıdık tanımadıklara selâm verir hal ve hatır sorardı. Onun kasabadan, kasabalıdan böyle uzak kalışı ve uzak duruşu ne de olsa bir merak ve dedikodu konusu olup çıkmıştı. Başkan'ın o güleç yüzünü görmeye alışmış olanlar, kendisinin şakalarından ve tatlı sözlerinden hoşnut kalanlar hep onu gözlüyorlardı evinden çıksın diye!.

Pire Durmuş'un kahvesi yüksekçe bir yerdeydi, kahvesinden bakılınca, Delidağ tüm güzelliğiyle gözüktü. Delidağ'ın hemen altında, yamacın en alt ucunda, yaşlı koca çınarın az ilerisinde, Başkan Zülküf'ün babadan kalma o eski evi göze çarpar ve göze gelir.. Kahvenin önündeki çardağın gölgesinde, çivileri çıkmış, yana kaykılmış sedirlere tünemiş ve kasketlerini sola çevirmiş olan müşteriler hem çaylarını yudumluyorlardı, hem de söz açıp kelâm bağlıyorlardı. Başlarını da Zülküf'ün babadan kalma o eski evine çevirip, onun ilçeye dönmesini içtenlikle gözlüyorlardı ve bekliyorlardı..

Ördek Hamdi, başını bir süre isteksizce kaşıdıktan sonra :

— Eeee, dedi, Başkan için kem bir söz ettik ki adam bize küstü...

Hocanın oğlu Kıl Kâzım :

— Tüm kabahat bizim, diye söylendi, Zülküf bizim

narımıza yandı.. Hiç kıvırmayın, adamı biz duman ettik, biz yedik!..

Şevki Çavuş, ayağını kışının altına aldı, acı acı güldü :

— Eğri oturup doğru söz edelim, dedi, ağızlarımızı sıkı tutmazsak böyle olur işte. Torbaya girmez az mı sözler ettik, uydurduk?. Başkan olalı ne kadar zaman oldu ki? Kendisinden neler istemedik, neier?.. Çok ayıp ettik, nerede ise adamdan «genelev» bile isteyecektik!.

Kel Selim'in boynu hindi boynu gibi kırmızı oldu :

— Etme Şevki Çavuş, dedi, biz ne gibi sözler söyledik? Hele hele?.. Bi bilelim canım, büyük bi kusurat mı ettik, haaa?..

— Ettik ki Başkan bize küsüp de evin eçekildi. Hokumat her şeye zam yaptı, ondan bildik. Kurak oldu da ondan bilmedik mi?. Deprem oldu, duvarlar çatladı ve bacalar uçtu, ne dedik?. Bu iş iyapsa yapsa Zülküf yapar, demedik mi? İneklik etmeyin, biz yedik adamı tahta kaşıkla!..

— Amma da ettin Çavuş, haa!. Sen de şindik demediğini komadın, eyi söz ettin emme, biraz erdi!. Hani biz belki, biraz boşboğazlık ettik... Canım bize hemen küsmesi mi lâzım, yoksa kendisinin bi derdi olmasın?.

— Etme be Kel Selim, onun ne derdi olsun ki?. Onu biz Başkan seçtik ya, adam bir iki hafta sonra ipin ucunu kaçırdı. O öyle ipin ucunu kaçırdıkça, biz de üzerine vardık, adam dertli olup çıktı. Yooo, kim ne ilaf ederse etsin, adamın feleğini biz şaşırttık, biz!..

Irgat Osman birden ayağa kalktı, bakındı ve kasketini eline aldı :

— Garibanlar!. diye seslendi. Pire'nin kahvesinde böyle haybeye ilaf edeceğimize, Başkan'ın evine varıp onun hal ve hatırını soralım?..

Başlar hemen Irgat'a döndü, sesler yükseldi: «Tamam, oldu!. Onun evi buraya kaç adımlık yer?. Haydin yürüyün... Şimdi gidiyoruz.. Davranın!..»

Hep birlikte kalktılar, toprak yola bir yol gibi girdiler.

Beş on gün sonra, bir sabah, güneş tüm o sarı ve kırmızı parlamalarıyla Delidağı'nın ardından bir minare boyu yükselmişti ki, ilçenin ortasındaki «Demokrasi» alanında bir curcuna kopmuştu! Davullar gümbürdüyor, zurnalar da yanık yanık ötüyordu. Ne oluyordu, şenlik mi vardı? Başkan Zülküf'ü gören alana doğru koşuyordu.. Sinek-kaydı tıraşını olmuş, yeni giysilerini giymiş, kasketini de eline almıştı! Başkan, davulculara ve zurnacılar söyle vurun, böyle üfürün diye komutlar veriyordu.

Kurtuluş Savaşı Gazisi Emin Dayı «Acep bayram mı var, düğün mü?. Ne oluyor böyle, hele deyin bana!..» diye bağıyordu o titrek sesiyle.

Kel Selim'in keyfi yerindeydi: «Uyuma be Emin Dayı» dedi «uyuma.. Büyük Başkanımız Zülküf gün yüzüne çıktı, aramıza karıştı...»

Tüm ilçe Demokrasi alanında toplanmıştı. Yaşlısı genç, çoluğu çocuğu. Çıt çıkmıyordu, bütün gözler Başkan'a çevrilmişti. Alanın ortasındaki eski değirmen taşının üzerine isteksizce çıktı. Kasketini eline alıp boşlukta bir süre salladıktan sonra, üzüntülü bir sesle :

— «Beni bağışlayın!..» diye bağırdı.

Zurnacılar nefessiz, davulcular da tokmaksız mı kaldılar?. Kalabalık sanki birden taş olup çıkmıştı. Alanda solunum durdu, yaşam mı yitti ki, ne oldu böyle? Gözlerini kalabalığa dikti, bakındı, yutkundu :

— «Beni seçeceğinize, dedi, bir kütük seçseydiniz daha iyi olurdu!. Bu güne dek ilçeye ve sizlere bir paralık hayrım dokundu mu benim? Bir iş yaptım mı?. Yapmadım, yapmadım!. Büyüklerimize vardım, onlara sizin adınıza yalvardım, yakardım. Ama beni adam yerine komadılar...»

Aradan aylar geçmişti, vardım yine bizim ensesi kalınlara «etmeyin» dedim «ilçeye içme suyu lâzım! Yandık gittik, içme suyu yok, içme suyu yok, cünüp yatıp kalkıyoruz..» Beni hiç sallamadılar, bana öküze bakar gibi baktılar. «Bugün git yarın gel» dediler. Bana ne oyunlar, ne orospoluklar yaptılar, ah bu olan bitenleri, bir bilseniz!..

Bu iktidardan bize bir paralık hayır yok, beni gözlerine kestirdiler.. Beni bağışlayın, ne olur... Utancımdan yüzlerinize bakamıyorum, inanın..»

Başkan Zülküf konuşmasını keser kesmez, davullar ve zurnalar hemen devreye giriyorlardı. Yine ağlamaklı bir sesle :

— «Çok sağolun, çok var olun!» diye ünledi.« Beni bir adama benzeterek o değerli oylarınızı bana armağan ettiğiniz. Benim gibi odun kafalı bir kimseye değer miydi bu zahmetler? Ama yine yüzüzlüğü ele alıp vardım bizim kodamanlarımıza: «Su isteğime su koyuverdiniz» dedim «bakalım yol isteğime ne diyeceksiniz?..»

Dik dik yüzüme baktılar: «Sen böyle ne demek istiyorsun?..» diye ünlediler. Yol ha, yol!... Yoldan sonra ne gelir, yoldaş! Seni gidi seni, yoldan sonra, sol!. Demek ki sen bu düzeni beğenmiyorsun, hükümet mi daha iyi bilir yoksa sen mi?..» Bana demediklerini ve etmediklerini bırakmadılar. Ben ibir dayaktan geçirmedikleri kaldı. Yol işi için gittiğime bin kez pişman oldum, tüm kahır kesildim. Ah ne ettiniz de o değerli oylarınızı bana verdiniz, benim gibi kalın kafalıya oy verirlerse böyle olurdu işte.. Ben sizleri nasıl uyuttum, nasıl kafese koydum da oylarınızı bana verdiniz?. Solak bir adam Başkan yapılırdı mıydı?..»

Başkan Zülküf'ün yüzü dert anlatmaktan al al olmuştu. Yüzü ve şakakları ter içindeydi.. Kasketini havada bir süre daha gezdirdi, bakındı ve o iri yumruğunu sıkarak sözlerini sürdürdü :

— «Aylardan sonra tekrar vardım, «Büyük palavracı-larımıza» boynumu büktüm: «İlçe için geldim» dedim. İlçeme elektrik istiyorum.. Elektrik olmazsa dedim, Sağlık Ocağı olsun!.. Sağlık Ocağı olmazsa, okul olsun... Bu sözlerim hepten havaya gitti. Ünlü bir makarnacı bana döndü: «Haydi yaylan da senin şu ense tıraşını görelim.. demez di? Ama ben yine sesimi çıkarmadım, bildiğimi okudum: «Doktor dedim, aş dedim, iş dedim, ev dedim, kitap dedim.. Kitap istememe deli oldular, deli!. Kim sallardı beni?.. Ben hâlâ şaşıyordum, benim gibi ahmak bir ada-

ma nasıl tav oldunuz?. Ben sizi nasıl oyuna getirdim de oylarınızı arakladım?..»

Başkan Zülküf, ak mendiliyle tere bulanmış alnını sil-di. Titrek bir sesle :

— «Gayri, dedi, bu iş burada bitti.. Beni seven ve sayan yurttaşlar ardından gelsinler!..»

Davullar vurdu, zurnalar öttü...

Başkan Zülküf'ün ardından yürümeye başladı tüm kalabalık.

Delidağının yamacına vardıklarında birden durdular. Bu yamaçtan ilçenin her yanı gözüküyordu. Toprak yollar, beyaz badanalı evler... Bu yamacın tatlı düzlüğü, kasabanın en güzel yeri idi. İlk güneş buraya şavlıyordu. İlk kar buraya düşüyordu ve ilk yağmur da buraya yağıyordu! Bir setin üzerine çıkan Başkan Zülküf, ardına takılıp gelen kalabalığa son olarak şunları söyledi :

— ««Bugüne dek siz yorgansızlara bir paralık faydam dokunmadı.. Bu yüzden çok üzülüyorum. Burada, üzerinde bulunduğumuz toprak parçası dedemden kalmadır. Sözlerim yabana, ben o kadar da hıyar bir adam değilim. Şimdi huzurlarınızda, bu araziyi ilçe halkına ve halkıma bağlıyorum!. Hepiniz iyi biliyorsunuz ki, bizim kasabanın doğru dürüst bir mezarlığı dahi yoktur. İşte sizlere, ilçemizin en kıyak manzaralı bir yerini mezarlık olarak veriyorum.. Ölüp de buraya ilk gömülecek makarnacıya «Vatan Sana Minnettedir» madalyası verilecektir. Haydi bana eyvallah, ben istifa ediyorum. Böyle Başkanlığın içine...»

KISMET PAŞANIN ÇİZMELERİ

Potukoğlu Reşat Efendi, hop oturup hop kalkıyordu :

— «Ülen, odun kafalıyım desem, değil ha.. Boş kafalıyım desem, yine değil... Eee, benim bu başıma gelenler?. Yahu, kimin tavuğuna kış dedim de bunlar benim başıma gelmişti?. Etmeyin ağalar, demeyin ağalar, benim başıma gelenler, kimsenin başına gelmemiştir! Takunye Partisi'ne girmişim ben, tövbe canım. Tümü yalan ile dola... Bizim yağlı ocağın, bizim partinin dibi mi çıkmıştı ki, ben varıp başka partiye yazılayım? Yahu biz oraya partiye yazılmaya gitmedik, bizim oğlana kız istemeye gittik, uyanın a... Ben çarşı alanında takunye ile niçin yürüdüm biliyor musunuz ki, nereden bileceksiniz? Anlatayım da bi kez öğrenin ve tevatüre kulak asmayın.

Bizim oğlana kız istemeye gittik ya, giderken bizim Kel Hazım: «Aman Reşat Efendi» dedi «kız istemeye giderken benim tarihî çizmeleri giy de öyle git.. Kısmet Paşa'nın çizmeleri biliyorsun ki, kısmetlidir. Hele hele... Biliyorsun ki o çizmeler kaç kişiyi mebus etti gitti, değil mi?..»

Kısmet Paşa'nın çizmelerini ayağıma geçirip, vardık ilçeye. Hani beni bu çizmelerle gören, Süvari Paşası, Süvari Feriki zannedirdi. Ne kelâm ediyordum, ağalar?.. Haaa, vardık ilçeye. Kız tarafı bizi kapının ağzında karşıladı!.. Oturduk oturmadık, nasılsın iyi misin dedik demedik, kızın babası :

— Hele, dedi, şu ikinci namazını eda edelim de, öyle konuşuruz!..

Efendim, ne demişler: «Kız evi naz evi..» Tuttuk biz caminin yolunu hemen. Abdest aldık, az sonra ezan okundu. Elimde çizmeler girdim camiye. Çizmelerimi önüme koyup, durdum namaza! Bismillâh... Allahüekber, sübâneke... Hem namaz kılıyordum, hem de çizmelerime bakıyordum. Namaz sona erer ermez, hemen kız evine döndük.

Oturduk oturmadık, kızın babası başladı kızını övmeye. Övdü, övdü... «On parmağında kırk hüner varmış da..» Tam üç saat kızını övdü. Kızını kimler istememiş de vermemiş. Kızı dünya güzeliymiş.. Bizim hanıma baktım, o da başladı oğlunu övmeye. «Sizin kızınızda kırk marifet varsa, benim oğlumda da yüz kırk marifet vardır...» Benim karı alıyor, kızın babası karşılık veriyordu. Yahu, biz buraya niçin geldik ağalar, palavra kesmeye ve paalvra dinlemeye gelmedik. Tam ben «Allahın emriyle, Peygamberin kavliyle kızınızı oğluma istemeye geldim..» diyecektim ki, kızın babası davranmaz mı?

— Yahu, dedi, az kalsın akşam namazını kaçıracaktık, yürüyün, hele akşam namazını bi kılalım da öyle konuşuruz...

Vardık camiye.. Allah kabul buyursun ya, ben namaz kılmadım, hep çizmelerimi düşündüm! Neyse namaz sona erdi, çizmelerimi ayağıma geçirip yürüdük. Kız evine geldik, gelmedik, kızın babası «Sana bi şey sorcam» dedi, «de hele bakalım dünya düz müdür, yaksa futbol topu gibi yuvarlak mıdır?..» Ben ne desem diye düşünürken, biz kız evine gelip sedirin üzerine uzanmışık bile. Çaylar geldi... Beni bilgisizlikle suçlamasın diye «Dünyamız yuvarlaktır» dedim. Vay efendim, vay.. Kızın babası açtı ağzını yumdu gözünü... «Dünya yuvarlak olsaydı, denizler akarmış, dağlar tepe taklak gidermiş..» Tam kızın babasını ikna ediyordum, kolumdan tuttu :

— Haydin yürüyün, dedi, yatsı ezanı okundu.. Namazı eda edelim de bu dünya işini sonra konuşuruz.. Töve...

Eh, dedim kız evi değil mi?.. Elimde çizmeler camiye

giriordum. «Aman, sakın..» diye konuğu biri «Çizmeye camiye girmek gūnahtır!..» Çizmelerimi kapının ağzında bırakıp, hemen oraya oturdum.. Yatsı namazı olduğu için, cemaat yoktu pek.. Üçbeş kişiydik.. Kızın babası elimi tuttu «İçeri buyrun» dedi «İçeride çok boş yer var!..»

Ben içeri girdim, imamın hemen ardında namaza durdum ya, hey be, hem namaz kılıyordum, dönüp dönüp de ardıma bakıyordum. Çizmelerim... Hep oraya bakıyordum, emanet olmasaydı çizmeler, vallahi ardıma hiç bakmazdım, insan namazda ardına bakar mı ki?.. Allahü ekber, sübâneke, çizmeler, çizmelerim yürümez ama bana öyle geliyordu. Ah kör şeytan?. Zaten namaz kılmanın birinci yolu, kendini şeytandan uzak tutmaktır. Namaz kılan kimselerin yanına şeytan, peri, cin sokulamazmış! Çizmelerim yerinde miydi acaba?.. Namazı bitirdik hayırlısıyla. Baktım çizmelerim duruyordu. Ayağıma geçirip düştük kız evine...

Çaylar geldi, içtik içmedik, kızın babası bağırıp çağırmaya başladı: «Ay dişim, vay dişim!..» O kadar canım sıkılıyordu ki, ne yapacağımı şaşırılmıştım. Kızın babasının dişine tuz bastık, ilâç koyduk... Bana mısın demedi, aldım elime kerpeteni, geçtim başına. Kerpeteni görünce: «Aman» dedi «hiç ses etmeyin, biraz geçtil!..» Şimdi ben kızı istemeye hazırlanıyordum «Allahın emriyle...» O benden önce davranmaz mı ki:

— Sabah namazı ha okundu, ha okunacak, dedi, haydi namaza...

Tövbe canım, hani namazın niyazın bu işte bir gūnahı yok. Adama uyuz olmaya başladım.

Sabah namazı kaç rekâtı, hemen kılıp bitirdik. Çarşı alanına iki adım kalmıştı ki, bir patırdı koptu. Bir karı-koca kavgası ki, hiç sormayın. Ben ilk kez böyle karı-koca kavgası görüyordum. Kızın babası bir yandan, ben öte yandan kavgacıları bir türlü ayıramıyorduk. Adamı bir yana çekiyorduk, kadın üzerimiz esaldırıyordu. Biz bunlarla uğraşırken, güneş yükselmiş, öğlen olmak üzereydi.

Kız evine yorgunca döndük. Oturduk oturmadık, kı-

zın babası bu sefer karısını övmeye başlamaz mı? Adam hop oturup, hop kalkıyordu: «Karım öyle lezzetli yemekler yapar ki, kırk aşçıyı bir araya getirseniz onun yapmış olduğu yemekleri yapamazlar! Karım öyle dikiş diker ki, kırk terziyi bir bir iğneden geçirir de terziler fark etmezler..» Eh, adam belki haklıydı sözlerinde, hani ne demişler: «Anasına bak kızını al, kenarına bak bezini al!..» Kızın babası bana bir türlü söz bırakmıyordu. Ben tam «Allahın emriyle...» diye söze giriyordum, adam birden ayağa fırladı :

— Yahu, dedi, biz hâlâ burada mıyız, vallahi az kalsın öğlen namazını kazaya uğratiyorduk. Davranın...

Vardık camiye.. Şadırvanın taşına oturdum a, abdest alacağım ama bir türlü ayağımdan çizmelerimi çıkaramıyordum. Ayaklarım mı şişmişti, tabanlarım mı büyümüştü, çizmelerim sanki ayaklarıma kenetlenmişlerdi. Al aşağı, ver yukarı, çizmelerim çıkmaz... Adamın biri :

— Hiç uğraşmayın havaya, dedi, bu çizmeler paralanır da yine çıkmaz, ayaklar büyük çizmeler küçük!..

Çevrem kalabalıklaşmıştı :

— Bu çizmeler çıkmaz, inatçı çizme derler bunlara...

— Ben böyle salapurya gibi ayak görmedim..

— Yahu burada bir çizmeci yok mu?..

— Süvari Alayı mı var ki burada çizmeci olsun!..

— Karnına bastırıp, öyle çekin...

— Çizmelerle namaz kılınır mı acep? İmam Efendiye bir sorsak..

— Yahu, arkadaş, adamın kalçasını yerinden sökeceksin, biraz yavaş olsana...

Üçbeş kişi kollarımdan tutmuş, iki kişi de çizmelerimi çekeliyordu. İnce bıyıklı olanı :

— Karnını gıdıklayın, dedi, insanın karnı gıdıklanınca, kan yukarı çekilir, ayakların şişliği de iner...

Bu sefer karnımı gıdıklamaya başladılar. Onlar gıdıkladıkça, ben de gülüyordum. Hem de sesli gülüyordum. Ayaklarım havada, sırtım yerde öyle gülüyordum. Gıdıklayanlardan biri de :

— Aman, sakın ha, dedi, cami avlusunda böyle g n nmez... Biraz dişlerini sıkın, çizmeler geliyor...

Şadırvanın taŐlıĐında beni sürüklüyorlardı. Bir ara rahatladım..  izmeleri kızın babasının elinde görünce, rahatladım!..

Neyse, abdestimi alıp içeri girdim.  izmelerimi duvarın dibine bırakıp, namaza hazırlandım. Eh,  izmelerim yanımdaydı ya, i im rahattı. Canım ne olur ne olmaz, emanetin gözü yaŐlıdır, derler..

Omuzuma bir el değdi :

— Efendi amca, dedi,  n sıraya geçer misin. Bugün biliyorsun, cuma, mübarek günde cami dolup taŐar da...

 n sıraya geçtim ama, canım sıkıldı.  izmelerim arımda kalmıştı. Başladık namaz kılmaya, Allah kabul buyursun ya, ben namaz kılmıyordum çizmelerimi düşünüyordum. Allahüekber, sübâneke... Namaz, niyaz derken işin sonuna gelmiştik. Allah kabul buyursun ya, vallahi ben namaz kılmadım, hep çizmelerimi düşündüm.

 izmelerimi bırakmıŐ olduğum pencere dibine geldim, ne göreyim? Hay Allah, ben mi yanlış yere geldim, çizmelerimi bulamıyordum. Cemaat dağıldı, ben hâlâ çizmelerimi arıyordum. Ben caminin içinde bir oraya, bir buraya aranırken, imam efendi yanıma geldi. Hemen elini kaptım :

— Aman imam efendi, dedim, verdiğiniz vaaza bittim.. Allah kabul buyursun, böyle sık sık vaazlar olacak ki, kendimize gelelim, hidayete, Allahın birliğine eriŐelim.. Hırsızlığın günah olduğunu, hırsızların cehennem dibinde yanacaklarını çok güzel ifade buyurdunuz efendim. Allah sizden razı olsun, tuttuğunuzu altın etsin...

Artık ben  izmelerden umut kesmiŐtim. İmam efendi, yukarı çıkınca, kızın babası yanıma geldi. Durumu ona anlattım. Hiç canı sıkılmadı :

— Canım, dedi, giden  zme olsun!.. Namazı kaza etmedik ya, haydi yürü gidelim...

Gittik de, ayağımda takunya daldık  arŐı alanına. O

gün de dinci parti mi, cinci parti mi onun toplantısı vardı. Adamlar beni böyle takunyeli görünce, hemen ellerime sarıldılar :

— Ellerinizden hocam, ellerinizden...

Ne oluyordu, ben düş mü görüyordum?..

Sakallı bir adam :

— Bizim parti tam adamını buldu, dedi, baksanıza, gâvur kundurası giyeceği yerde, hak takunyesi giymiş...

Zar zor attım kendimi kızın evine. Sedire oturdum, oturmadım. Tam «Allahın emriyle, Peygamberin kavliyle kızını oğlum Şaban'a istiyorum.» diyordum ki, kızın babası :

— Hele, dedi, şu mevlid işi bitsin de öyle...

Mevlidi de dinledik. İşin esasına geliyordum ki, kızın babası aç kedi gibi kaptı sözlerimi :

— Arkadaş, dedi, ben sana bir şey diyeyim mi, camide çizmeleri okutan adama ben kızmız vermem!...

Hiç kızmadım. Ben Kısmet Paşa'nın çizmelerine yanırıyordum. Kızın o sıçan yüzlü babası çizmelerimi araklamışsa, memleketin ondan çekeceği vardır. Mübarek çizme değil, mebus pavlikası... Ya işte böyle... Ben partimi değiştirmedim. Şimdi olaya inandınız mı?.

Kısmet Paşa'nın çizmeleri...

ROMAN YAZMAK

Ev değil, berduşhane.. Bu evde roman yazılır mı? Bir roman yazıyorum, hiç kuşkusuz, dev bir roman olacak. Dillerden, ellerden ve gönüllerden düşmeyecek.. En güç yerini bağlıyordum, karım :

— Ev sahibi kadın geldi, dedi, sizi görmek istiyor...

Kadın para peşindeydi. Kafamın içi karıştı.. Gel de bu evde roman yaz? Şunun bunun sözleri bir yana, kadına gıcık oluyordum, uyuz oluyordum.. Roman bu, yazmak kolay mı? Nerede efendim o eski romancılar?. Yanlarına sokulmak şöyle dursun, yüz metre öteden selâme vermek için bile yürek istermiş. Bir roman yazmaya başladılar mı, kapılar kapanır, iner perdeler aşağı... Sinekler dahi kanat çırpamazlarmış çevrelerinde bu kulağı kesiklerin!

Romanımın en ilginç yerini bağlıyordum, büyük kızım :

— Baba... Baba... diye seslendi.

Satırların arasına bir «Baba» konduruverdim.

— Baba, bir şey sorabilir miyim?..

— Hadi sor bakalım...

— Şey, ödev işte.. «Bir adam parasının bir bölümünü yüzde beşten 8 ay, diğer bölümünü yüzde altıdan 9 ay faize veriyor, birincinin getirdiği ikincisinin 4/3'ü kadardır. Eğer birinci yüzde altıdan 9 ay, ikinci de yüzde beşten 8 ay faize verilmiş olsaydı faiz miktarı 70 lira artacaktı. İkincinin toplamını bulunuz...»

Birinci para, ikinci para ve faizler.. Şu kadar para

yüzde ondan faize verilmiş olsa, artış ne kadar olur?.. Kafamın içi boş gaz tenekesine döndü! Bu evde roman mı yazılır, bu evde romancıların babası roman yazamazdı.

Odama giremedikleri için, kapının altından bir zarf sürdürdüler. Yazıyordum ama, aklım hep o zarftaydı. Alıp açtım zarfı, bizim bakkal İbo göndermiş!.. «Bugün ayın yirmi altısı, üçbeş gün sonra bana uğra...»

Kafam teklemeye başladı. Yazı işini bıraktım, odanın içinde volta atıyordum! Evin duvarlarına «Bu evde konuşmak yasaktır!» yazıları astım. Şu romanımı bir bitirebilseydim, gerisi çorap söküşü gibi gelirdi.

Kapı aralandı, baktım annemdi. Oturdu oturmadı :

— Oğlum, dedi, bu ülkeyi kurtarmak sana mı kaldı?..
Söylenecek çok söz vardı ama, annemdi.

Romanım hiç ilerlemiyordu. Alnımı avucumun içine almış düşünüyordum, öbür odadan sesler gelmeye başladı: «Baba, baba.. Elektrikçiler geldi..» Roman ha, kendimi dev bir romancı olarak görmeye başladım. Bana da Nobel Ödülü verecekler, bunu çok iyi kestiriyordum. «Jean Paul Sartre» bu ödülü elinin tersiyle nasıl itmişse, ben de öyle iteceğim...

Harıl harıl çalışıyordum, kapının ağzından sesler gelmeye başladı :

— Buyrun, buyrun!..

— Rahatsız ettim, bey evde mi?..

Gelen ev sahibi kadındı. Bıktım bu ev sahibi kadından.. Şu romanım bir bitseydi, yayınevinden bol para alacaktım. Ama bir türlü bitmiyordu, bitiremiyordum romanımı! Bu kadının işi gücü para, gelsin para, gitsin para... Bu kadın üç kişinin başını yemiş. Birinci kocası Selim Efendi çok halim selim bir adammış.. kinci kocası Tahsildar Habib Bey de voltasını alıp gitmiş..Günün birinde üçüncü kocası Avni Bey de cartayı çekince, kadın üç kocadan dul kalmış!.. Yazı makinemi kaptığım gibi mutfağa daldım. Zaten romanımda bir mutfak konusu vardı, onu karalıyordum, sesi geldi :

— Kocan yok mu?..

Beni soruyordu, karım da kem küm ediyordu. Yazı makinesinin tuşlarına yavaş yavaş basıyordum. Mutfağa dalmaz mı, beni görünce tanımamazlıktan geldi, tanıdı ama, beni uyuz etmek için böyle davranıyordu :

— Kim bu bey?.. dedi.

Ben patladım :

— Ünlü romancı Ernest Hemingway!.. dedim.

Kırıtmaya başladı :

— Haberiniz var mı, ben kira paranızı artırdım...

Sürmüş sürüşürmüştü.

— Kira parası mı?.. diye güldüm. Hiç merak etme hanım, şimdi bize Bay Dostoyevski gelecek, onun arkasından André Gide uğrayacak.. Belki Curzio Malaparte de buyur edecek.. Sonra, haaa... Mihail Solohov'u tanıyor musunuz? O da onur verecek. Hele biraz bekle, gel-sin de, Don'u anlatsın bize, sen onun Don'unu gördün mü?..

Bir süre kırıttı kırıttı da, sonra :

— Bu sefer altı aylık peşin istiyorum... demez mi?..

Ekmek parası için roman yazıyordum. Çoluk çocuk vardı.. Gitmeye de niyeti yoktu kadının. Yazı makinemi kaptığım gibi öbür odaya geçtim. Ne göreyim, kaynanam gelmemiş mi? Beni böyle görünce :

— Şu haline bak, dedi, senin sonunu hiç iyi görmüyorum!..

Karım seslendi :

— Bey, havagazını kestiler, haberin olsun...

Roman yazmak ha, yaz da görelim. Ünlü yazarları düşünmeye başladım. Balzac mı, yazı yazarken başına yün bir atkı sararmış.. Alexandre Dumas mı, yazmaya oturmadan önce damatlar gibi giyinirmiş.. Çiçek takarmış. Ne diyordum, H. G. Welles de, ayaklarını büyük bir leğene sokarmış, eğenin içine sıcak su doldurmuş! Hele ünlü ustura Mark Twain, tüm öykülerini yatakta yazarmış... A. Cehof da, gürültülü patırtılı yer ararmış yazarken yazılarını... Ben ne yapayım. Ev sahibi kadın başımda dikiliyordu!

Karım kulağıma eğildi :

— Ben, dedi Selma'lara gidiyorum, kızına söz keseceklermiş!..

Burada roman yazılır mı?. Yavaşça :

— Şu ev sahibim olacak mendebur karıyı da al götür, dedim. Başka türlü buradan gideceği yok da...

Kadın sözlerimi duydu mu ne, birden patladı :

— Aklınca beni başından savmak istiyorsun, dedi, ama ben buradan hiç bir yere gitmem! Benim evim değil mi burası, vallahi gitmem...

Yazı makinesine yumulmuş, deliler gibi çalışıyordum. Kendi kendime de bağıryordum «Merhaba Tolstoy!.. Hoş geldin, Turganyef.. Şöyle buyursana John Steinbeck.. Oooo, sen de mi buyur ettin, Gogol?.. Ayakta mı kaldınız, oh rica ederim...»

Hâlâ kadın başımda dikiliyordu. Bu sırada kaynanam kapıyı hafifçe araladı :

— Evlâdım, dedi, biz de gidiyoruz... Sen çalışmana bak, kurtarırsan sen kurtaracaksın bu vatani!..

Roman yazmak kolay mı?. Romanımın en gıcık yerine gelmiştim. Bu bölümü öz ve biçim yönünden bağladım mı, konu ayna gibi çıkacaktı. Ve gelsin Nobel!.. Romanım bir yatak sahnesi ile bitecekti, öyle kararlaştırmıştım. Bana romantik romancı diyenlerin alnını karışlarım, ha.. Ne demekmiş o romantik roman?. Ben sapına dek gerçekçi romancıyım. Yatak sahnesini de gerçekçi olarak anlatmak istiyordum. Yazı makinemi kaptığım gibi yatak odasına daldım. Kapıyı da içeriden kilitledim. Şimdi adam, yani romanımın erkek kahramanı, kızı içeri zula edecekti.. Başladım bu kızgın ve ateşli sahneyi yazmaya. Deli bir sahneydi bu, düşünün iki ateşli insan, bir yatakta buluşacaklardı ilk kez hem de.. Ne demekti bu sahne?. Azgın bir erkekle, çarpıcı bir kızın gerçek aşklarını perçinliyordum...

Ev sahibim olacak kadın, kapıyı zorluyordu. İstedığı kadar zorlasın, içeriden kilitlemişim. Hele bu bölüm bitsin de öyle açacağım. Bir ara ne göreyim, kapı kütür kü-

tür ederek açılmaz mı ki? Kadın menteşelerinden söküp açmıştı. Daldı içeri.. Bağırmaya başladı :

— Paraaaa!..

— Kolay, dedim, şu sahne bir bitsin de kolay...

— Bir yıllık peşin isterim...

— Tamam, romanım hele bir bitsin de...

Romanımda kadını yatırdım, kahraman geldi. «Seni deli gibi seviyorum, Hatice» diye yalvardı...

Kan ter içinde kalmıştım, bu çok zorlu bölümü yazıncaya kadar. Ama çok gerçekçi yazdım bu bölümü, zaten son bölümdü. Ev sahibimin sesi soluğu bıçak gibi kesildi.

Ben ne bileyim, her güzelin bir huyu varmış. Roman bitti, kavga da gitti. Efendim, halden anlamak varmış, ah bu romancı kafası?..

İLK DAYAK NASIL OLDU?

Sigara dumanından göz gözü görmüyordu. Kahvenin içi duman olmuştu. Hepsini efkâr mı basmıştı ne, fosur fosur sigara içiyorlardı. Sigara dumanı bir yana, ocaktan kaçan duman da içeri yayılınca, nerede ise dumanlı havayı seven kurtlara gün doğacaktı!

Eski Muhtar Şişko Sülü, kahvenin sedirine bağdaş kurmuş, bağıra çağıra bir şeyler anlatıyordu. Askerlik anılarından söz ediyordu. Şiş Davut, Merkepçi Rüstem, Eskici Kâmil, İtçi Yusuf, Hatipler köyünden Abdi, Davulcu Ramazan ve Pelvan Ağa.. Hepsi ağızlarını birer karış açmışlar, eski muhtar Şişko Sülü'yu dinliyorlardı. Tam bu sırada yeni muhtar gözüktü kapının ağzında. Ayağını kahveden içeri attı atmadı, yeni Muhtar Yanbasmaz Hasan kasketini çıkarıp seslendi :

— Merhabaaa ağalar, merhabaaaa...

Selâmının havaya gittiğini görünce, bu kez daha hızlı :

— Merhaba ehali!.. diye ünledi.

Eski Muhtar Şişko Sülü onu gördü ve sesini aldı ama, aldırmadı.. Anlatmasını sürdürdü. Ötekiler de Sülü'yu öyle dinliyorlardı ki, hani yanlarında top bile patlatsalardı yine de haberleri olmayacaktı..

Bu manzara karşısında yeni Muhtar'ın yüzü hemen altı okka oldu, kafası bozuldu. Yanlarına yaklaşıp sedirin ayağına bir iki tekme attı :

— Ülen dürzüler, diye bağırdı, uyumayın be... Sizlere selâm ile kelâm verdim, ünlemekten dilimin pası silin-

di, siz hâlâ kav çakıyorsunuz!..

Sonra ekledi :

— Büyük ayıp ettiniz, mihtar demek hokumat demek-
tir! Dimek siz hokumatı da sallamıyorsunuz ha?.. Korum
ha...

İtçi Yusuf söze girdi :

— Mihtar Efendi, dedi, bizde konulacak bi şey mi
kaldı ki? Korum.. Ne biçim kelâm bu, ne koyacaksın, hele
bir bilelim?..

Güldü :

— Sokağa çıkma yasağı korum, ağnadınız mı? Ülen
kopuklar büyük bi mihtar size selâm veriyö da, siz onu
sallamıyorsunuz, ayıp ayıp!..

Davulcu Ramazan, havayı yatıştırmak amacıyla :

— Kusurumuzu bağışla Mihtar Emmi, dedi, sana say-
gımız hokumattan da öteye, deme böyle.. Hele otur da
bak senin eski mihtar Sülo neler ağnatıyo...

Yeni Muhtar Yanbasmaz elindeki kasketi başına ge-
cirip, sedirin başına oturdu. Eski Muhtar Sülo sözlerini
bitirdi bitirmedi, Merkepçi Rüstem yeni Muhtar'ın dizine
bir iki şaplak indirdi :

— Mihtar Emmi diye güldü, senin Şişko Sülo'nun
eskerlik anılarını bi güzel diğnedik. De hele canım, sen
de eserken heç dayak yedin mi? Hele, hele...

Az önceki kızgınlığı ve kırgınlığı sanki birden uçup
gitmişti.. Sağına soluna bakındı, «Hele çaylar bi gelsin
de öyle anlatırım,» dedi, «boşuna nefes tüketmem ben!..»

Çaylar hemen geldi, o da başladı :

— «Hey gidi eskerlik hey, dedi, dualı ocaktır haa..
Ben topçuydum.. Bizim toplara söz yoktu, minare boyu
gibi namluları vardı. Çapları da büyük mü büyüktü, bizim
imamın sarığı rahatça içinden geçerci. Ne diyordum, ne
diyecektim?. Eskerlik bu canım, bilirsiniz. Yat borusu kalk
borusu, illâ ki karavana borusu?. Karavana borusunun se-
si bile başkadır, insanın kulağına bi hoş gelir! Topların
başına gitmeden önce bizi bi alana salarlardı, orada sa-
ğa dön, geriye de dön... En zor dönüşler, sola dönmek-
ti? Hah Hah Hah... Bizi hep sağa dönderiyorlardı.

Dayak mı dediniz, ha?.. Efendim, ecemilikte her şey olur. Topun başında toplanmış kamanın parçalarını sayıyorduk, bi düdük sesi bi düdük sesi, sanki ortalık yıkılıyordu. Bi düdük sesi daha, baktık aslan misali bi Binbaşı bizi yanına çağırıyordu. Hemen ona doğru koşuştuk nefes nefese. Çevremde toplanın diye bize işaret etti, bi güzel toplandık çevresinde.. Biz onun yüzüne bakıyorduk, o da bizim yüzlerimize bakıyordu. Bir süre bizi böyle süzdükten sonra :

— İçinizde iyi duvar örmesini bilen varsa, dedi, şöyle yana ayrılısın!.

Tüm bölük onun dediği tarafa ayrılmaz mı, ben korkuluk gibi olduğum yerde kala kaldım. Şaşıtm kaldım bu işe ha, sanki biz Ağır Topçu değildik de, duvarcı bölüğü idik?.. Baktım ki kabak gibi ortada kaldım, ben de onların arasına karıştım.

Duvarcı bolluğu karşısında kalan Binbaşı :

— Hepinizin duvarcı olduğunuza çok sevindim, dedi, ama bu kadar uzman duvarcıyı ne yapayım? Aranızdan ben seçeceğim...

Burasını iyi diğneyin, eyi.. Binbaşı böylem söz edince ben çok sevindim. Çünkü içimizdeki en iyi duvarcıları o seçecekti, ben de duvarcı olmadığım için beni seçmeyecekti.. Sizler de çok iyi biliyorsunuz a, ben eskere gitmeden önce üç beş ay berber çıraklığı yapmıştım. Tam ben bunları aklımdan geçiriyordum ki bana, «Sen üç adım öne çık!» demez mi? Pat pat ben üç adım öne çıktım.. Bizim ilçede terzilik yapan Rüştü vardı, ona şöyle bir baktı alıcı gözüyle, «Sen de çık,» dedi, «çık.. Senin duvarcı olduğun gözlerinden belli... «Ona çık, buna çık... Derken, biz olduk yirmi beş kişi duvarcı.

Lafı uzatmayalım, bizi buradan alıp bir tavlaya götürdüler. Yarım saat sonra aynı Binbaşı bizi çevresinde topladı, «Size güveniyorum..» dedi.

Binbaşı böylem söz etti ya, bizim koltuklarımız kabardı, bi hoş olduk. Hemen işe giriştik. Zaten tavlının içinde her şey aşağı yukarı tamamdı. Taş temeller daha

önce atılmıştı. Kazmalar, kürekler, malalar, el arabaları ve çamur... Hepsi hazırды, bize yalnız kerpiçleri sıralamak düşüyordu.

Her duvarcı birer duvar örecekti. Duvarların boyu uzundu, ara mesafeleri de altışar metre kadardı. Harıl harıl çalışıyorduk. Benim ördüğüm duvarın yüksekliği bir metreyi bulmuştu. Hec demeyin, duvarı ip gibi çekmiştim. Öbür arkadaşların örmüş oldukları duvarlar yamuk yumuktu ama, benimkisine söz yoktu ha.. Biz böylesi duvar örerken ve kerpiçleri üstüste sıralarken, bi düdük sesi tavlının içinde patladı sanki.. Dönüp baktık, Binbaşımızdı. Örmüş olduğumuz duvarlara bi bi baktı ve bizi teftiş etti. Sonra ünledi :

— Duvarcı takımı önümde içtima etsin...

Hemen önünde tek sıra olduk. Benim yüzüme baktı, baktı da, «Sen üç adım öne çık!» diye emir verdi. Rap rap, ben üç adım öne çıktım. Yanıma gelip dikildi, böyle yaptı ya, ben de korkmaya başladım. İçim yivişti a, öbür duvarcı eskerlere benim örmüş olduğum duvarı işaret ederek :

— Bakın arkadaşlar, dedi, bakın... Şu duvarı görüyor musunuz?..

Bizim duvarcı takımı sanki ateş kesildi :

— Görüyoruz, Gumandanım...

— Duvar dediğiniz böyle güzel örülmeli!..

— Böyle güzel örülmeli...

Örmüş olduğum duvarı geldi, baktı.. Ölçtü biçti.. Sağ gözünü yumarak, duvarın düzgünlüğüne baktı, baktı... Sonra bizim duvarcı takımına döndü :

— Size emir veriyorum, dedi, öreceğiniz duvarlar böyle olacaktır...

Beni yanına çağırdı, onlara göstererek :

— Bu çekirdekten yetişme duvarcı arkadaşınız, nasıl duvar örüyorsa, siz de onun gibi öreceksiniz! Bu arkadaş sizin için örnektir. O nasıl duvar örüyorsa, siz de onun gibi öreceksiniz.. O ne yapıyorsa siz de onun gibi yapacaksınız! Emir, emirdir...

Hep bir ağızdan karşılık verdiler :

— Başüstüne Gumandanım...

Biz, duvar örmeye bi giriştik ki heç sual etmeyin. Duvarcı takımı hep bana bakıyordu. Ben nasıl örüyorsam onlar da aynı örüyorlardı.. Benim örmüş olduğum duvar aşağı yukarı bi metreyi geçmişti. Heç sual itmeyin ağalar, bi de ne göreyim a, ben pencereleri unutmuşum.. Öbür duvarcılara yan gözle baktım, onlar pencereleri bırakmışlardı!.. Paçalarım tutuştu birden benim.. Hey kör şeytan, hey...

Aldı mı beni bir korku? Ne edeceğimi şaşırdım e inanın! Örmüş olduğum duvarımı, onlara heç çaktırmadan yıkmaya başladım. Az sonra bi de ne göreyim emmiler, onlar da bana uyararak, örmüş oldukları duvarları aşağı indirmiyorlar mıydı?. «Yavu, etmeyin eylemeyin, ben pencere açmayı unuttuğum için duvarın bir bölümünü yıkıyorum. Siz bana bakmayın...» diye önleyecek oldum emme, bi türlü dilimi dönderemedim..

Kerpiçlerin üzerine oturup bi cigara yaktım. Önümde duran elarabasına kafam bozuldu, onu kaptığım gibi tavlanın kapısından dışarı atıverdim. Ben böylem yaptım ya, öteki duvarcı eskerler de arabalarını kaptıkları gibi tavlanın kapısından dışarı fırlattılar!

Dert bi değil a, benim örmüş olduğum duvar yükseldikçe yana yatmaya başladı. Hani kerpiçler ıslak olduğu için, benim duvar yaylanıyor ve sola doğru yatıyordu. Sırtımı duvara dayayıp ayaklarımı var gücümle gerdim ve duvarı bayıldığı yöne ittim. Tövbe canım, onlar da benim gibi sırtlarını duvara dayamışlar, ıkınıp duruyorlardı!

Yüzüm gözüm ter içinde kalmıştı. Benim canım sıkıldı mı, işi hemen ıslığa dökerim. ıslıkla peşrev yapıyordum, bi de ne göreyim a emmiler?. Bizim duvarcılar da işi mişi bırakıp benim gibi ıslık çalıp duruyorlardı. Bizim tavla Bando Bölüğü olup çıkmıştı!

Benim örmüş olduğum duvar, eh şöyle böyle ölçüsüne gelmişti. Gelmişti emme, yana da kaykılmıştı.. Duvar tümünden gümbürdemesin diye iki yandan duvarı payanda-

ladım. Ben duvarımı böylem payandalayınca baktım bizimkiler de ördükleri duvarları payandaladılar...

Duvarın üzerine çıkıp oturdum. Oturdum emme, duvar ha gitti, haa gidiyordu. Şöyle yan gözle bizimkilere baktım, hepsi duvarın üzerine o biçim uzanmışlardı..

Aşağı indim, bu sefer kerpiçlerin üzerine uzandım. Örmüş olduğum, emek vermiş olduğum duvara baktıkça gülüyordum.. Üçbeş ay berber çırağı yapmış olan keriz, ancak böyle bir duvar örebilirdi. Hep kendi 'kendime sesli olarak kıkırdıyordum. Ben kıkırdıyordum ya, benim duvarcı arkadaşlarım kahkaha atıyorlardı!

Bir ara gözlerimi açtım, bi de ne göreyim a ağalar?.. Bizim o gumandan, benim başımda dinlemiyor muydu? Hemen esas vaziyete geçtim, yanıma sokuldu. Bana duvardaki payandaları gösterdi :

— Onlar ne öyle?.. dedi.

Boynumu büktüm :

— Payanda, gumandanım!..

— Al onları oradan, çabuk al...

Diyemedim ki, «Gumandanım, o payandaları alırsam duvar yıkılır..» Aldım payandaları, benim duvar bi sağa gitti, bi sola.. Bi gümbürtü koptu.. Ben çektim a, öteki esker arkadaşlar da çektiler.. Bi gümbürtü daha...

İlk dayak böylem oldu, insanın sırtı bi kez kaşınmasın!»

KAFAMI NASIL ÜSÜTTÜM?

Elimde bir su borusu, Dikilitaşı dikiz ediyordum. Başım dönüyordu, yükseklerde uçuyordum, yükseklerden atıyordum! Hippi'ler gibi düşünüyor, uyuzlar gibi kaşınıyor, politikacılar gibi yükseklerden sallıyordum. Ama herkes kendi dalgasındaydı..

— Merhaba Sigmund Freud!..

Bir oda, karanlık.. Yerlerde Hippi'ler! Yoo, böyle keizlik olmaz... Ah Mery, senin için çuvallıyorum.. Deme bana böyle, Jack!..

Van Gögh, duvarları habire sarıya boyuyordu. Sarı yağıyordu gökten, sarı.. Köşedeki kopuk kitap okumaya başladı, sesli :

— «İyi günler, Eth.»

— Merhaba, Mergie?

— Nasılsın?

— Teşekkür ederim.

— Yanındaki adam kimdi?

— O mu?

— Evet.

— «Hellooooo...»

Gök yüzü kıpkırmızı olmuştu. Beni yerlerde sürüklüyorlardı. Faşizm mi bu? Biri konuşuyordu başımın ucunda, «Efendim, bize sopa lâzım, sopa», diyordu.

Bir uyuşukluk sarmıştı her yanıma.. Büyük balık, küçük balıkları yutuyordu. Yoksul halkımı uyarmaya çalışıyordum. Viva Zaparta hemen solumda bitti.. Ona tüm derdimi anlatabilmek için debelenip duruyordum.. Bu sı-

rada içeri General Don Zamperto Pasos girdi. Satılmış General değildi bu Don Zamperto, az mı hükümet devirmişti bu General?.. Onun adı sanı «Koltuk Devirici» Generaldi!

Elimdeki gülmece kitabını bağıra çağıra okuyordum:

- «Buyursanıza rica ederim.
- Yiyorum Hikmet Bey!
- Havyar almıyorsunuz?
- Alıyorum...
- Tuz azsa...
- Değil...
- Ne olur, kusura bakmayın...
- Estağfurullah..
- Buyursanıza...
- Mersi.. Doydum...
- Allah aşkına yiyln...»

Polisler beni yerlerde sürükleyerek götürüyorlardı : «Ulan sen sağcı mısın, solcu musun?..» Güldüm hallerine «Yolcuyum..» dedim.

Hiç kimseyi sallamıyordum. Bildiğimi okuyordum :

— «Nasıralı İsa Yusuf ile Meryem'in oğlu değildir, Tanrının oğluydu. Yeryüzüne indi ve insanlığı kurtarmak için insan biçimine girdi. Kötü rahibeler ve Farisler onu yaraladılar, Pilatusa götürdüler.. Çarmıha gerdiler. Ama üçüncü gün mezarından kalktı ve göğe çıktı. Ölüm yenilmişti artık kardeşlerim, günahlar bağışlanmıştı. Göklerin kapıları açılmıştı.»

Dostoyevski'nin «Ölü Bir Evden Anılar» kitabını arıyordum, karşıma «Yeraltından Notlar»ı çıktı.

Ünlü bir ozanımızın dizelerini okumaya başladım :

- «Poh poh poh
- Pöh pöh pöh
- Fıs fıs fıs
- Fis fis fis
- «Fos fos fos»

Şu öküzü tanıdınız mı? Patagonya'nın en ünlü öküzüdür.

Suntalar alıyor, mobilyalar satıyordum. Şu adama gıcık oluyorum, gıcık! Zam kıralı mı, gam kıralı mı? Garajlar kıralı mı? Adamın yüzüne baktıkça oynatıyordum. Kafamı üşütüyordum. Tırılıyordum. Tırılıyordum. Biz iki zırdeli bir ipte oynuyorduk, ama ipin ucu onun elindeydi. Hangimiz daha büyük deliyiz acaba?..

Hergele meydanı mı, yoksa Sultanahmet Alanı mı?

Bu sefer İspanyolca nutuklar atıyor, şiirler okuyordum :

«Ölüm Lorca'yı dinliyordu,

Bir ses derinden «cinayet» diyordu,

Granada diyordu, Granada diyordu...

Lorca Granada'da can veriyordu.»

İvan Turganyev yanıma geldi. Onun yanındaki de kim? O Hanry değil mi? Öteki? Ah inekoğlu inek, buraya da geldi!

Cephe mi, cebe mi?.. Cephe kumandanının haline bakın, Dümbüllü... Dümbüllü İsmail Efendi onu böyle bir görseydi, bir daha ölürdü! Vatan Tiyatrosunda «Bir Delinin Yaşamı» oynanıyordu.

Odama Kanlı Nigâr girdi. Ardından da sarışın Roza.. Roza bana Hipi diyordu, ben de ona Pipi'yi gösteriyordum. Böylece Pipi modası başladı ülkemde.

Bir makarnacı nutuk üstüne nutuk sallıyordu, «Ağır Sanayi Seferberliği başlamıştır.. Ağır Baba Sanayi...»

Halkıma gülmece öyküleri anlatıyordum :

— «Bu canavarı yumuşatayım diye bir iki söz söyleyeyim, akıllı köpek dediler, belki sözden anlar, dediler. Sesimin en tatlı uyumuyla :

— Bobi, bobi... Canım benim!... Sen ne şeker şeyslin...

Cevabı hırlayarak dişlerini göstermek oldu. Hoşuna gideyim diye dudaklarımı büze büze konuştum :

— Vay kerata vay...

— Maşaallah.. Pek de ciclesin.. Senin adın ne bakalım?..

— Hırrrrr...

— Seni sevsinler... bi tanem benim...

— Hırrrr...

— Canım, yavrum.. Geh kucu kucu...

— Hırrrr...

— Gel bakayım, bana gel ağabeyine...

— Hırrrr...»

Elimdeki kitabı yere saygıyla bıraktım. Sermayeyi tüketince onun bunun kitaplarından aşırımlar yapıyordum. Ama ne yapsam, şans yüzüme bir türlü gülmüyordu. Şans pınarım kurumuştü.

Zebaniler beni yerlerde sürüklüyorlardı. Hazır yiyiciler de peşimi hiç bırakmıyorlardı! CiA'nın adamlarına bıyık altından gülmüyordum, tüm ardıma düşmüşlerdi.

Ankara Hayvanat Bahçesinde benim ne işim vardı? Gözlerime bir türlü inanamıyordum. Şu yamyama bakın, hele şu beygire.. En çok şu ayı benim hoşuma gitti.. Şu ineği yakından tanıyordum, hele o öküzü?.. Hikâye mi? Yooo, gerçek.. Hippi olmak kolay mı? Şu maymunu tanıdın mı?. Köpek de Amerikan köpeği ha, ah bu Hipilik, ah!..

Ben kafamı kolay kolay üşütmedim. Büyük balıklar küçük balıkları kıtır kıtır yiyorlardı. Bağırıp çağırıyordum ama, hep havaya... Beni hiç kimse sallamıyordu!

Halkıma «Hukuk-u Beşer Beyannamesi»nden sözler ediyordum. Onlara ahkâmlar kesip, tıraşlar ediyordum. Garibanlara şu fıkrayı anlattım :

— Kaptan!..

— Ha ne deysun Temel?.

— Bu gemi durayu!

— Durmayu..

— Durayu işte...

— Ula Temel, durmayu.. Cideyru...

— Deme Kaptan, şiş edeyrum halko olayu!..

Elimde büyük bir su borusu, İstanbul'u kesiyorum. Çemberlitaş, Beşiktaş, çakmaktaş... Talancıları ve yalançıları izliyordum. Ama hepsi boştu. Oysa önüne hep Kıztaşı çıkıyordu. Nasıl oldu da ben bu odun gibi kafayı üşütüm?

— Efendim, delilik parayla mı?..

AYVAYI YEDİK

Tarihçi Heradod Kâzım, Eğitim Müdürlüğünden Keşan'lı Nebil, Vilâyet Özel Kalemî'nden Pişpirik Musa, Adliye Kâtibi Makul Bayram, Nüfus Müdür yardımcısı Küçükçü Nuri, Tapu'dan Mırmır Osman, Belediye'den Ayık Recep ve Yaygara Cemil.. Hepimiz devlet memuruyuz.

Akşam olup da resmî daireler paydos eder etmez, biz soluğu doğru «Demokrasi Kahvesi»nde alıyorduk. Hemen camın dibindeki masaya geçip, beş on dakika lafladıktan sonra, kâğıt oynamaya başlıyorduk. Bizim oynadığımız kâğıt oyunu kumar filân değildi, birbirimizle matrak geçiyorduk; çayına bağırip çağırıyorduk. Böylece daire yorgunluklarımızı biraz olsun gidermiş oluyorduk.

O gün cumartesiydi, yine böyle toplanmış ve cam dibindeki masaya geçmiş kendi aramızta pişti oynuyorduk. Oyunun havasına öyle kapılmıştık ki, sağımıza solumuza hiç bakmıyorduk. Gelsin pişti, gitsin pişti.. Bir ara dışarıda bir velvele koptu, bağıriş çağırış... Ama biz oralı değildik, habire masanın üzerine kâğıt şaplatıyorduk! Kahvede oturanlar, çaylarını içenler, iki sözü üstüste koyanlar ayağa kalkmışlar dışarıya bakıyorlardı. Kapının ağzına üşüşenler de vardı.. Hep alana bakıyorlardı. Biz hâlâ kâğıt çalıyorduk masanın üstüne. Dışarıdaki gürültü patırtı bir hengameye dönüşünce biz daha, «Yayhu, ne oluyor dışarıda böyle?..» demeğe kalmadan, kahveci Berduş Hüsnü dibimizde hemen bitti :

— Sizin yaptığınızı çocuklar bile yapmazlar!.. dedi. Uyanın, alanda bayram var, bayram!..

Bayram sözü geçince, Mangal Bayram pirelendi. Elindeki kâğıtları masanın üzerine bıraktı, altındaki iskemleyi geriye iterek ayağa kalktı. Kahveci Hüsnü'nün kulağına :

— Bayramına mayramına koydurma, dedi, esas bayram burada.. Oyunu zaten kaç partidir kaybediyoruz, sen de başımıza gelip de hava basma!.. Haydi bize çay getir, çay...

Biz tam oyunu kızıştırmıştık, dışarıdan sesler gelmeye başladı :

— Babamııızzz!..

— Helâl olsun sana bu yollar!

— Garajlar kıralı...

Kahveci Hüsnü masaya eğildi, yavaşça :

— Size akıl vermek bana düşmez, dedi, Keloğlan kürsüye çıkmış konuşuyor, siz burada oturmuş pişti oynuyorsunuz. Vallahi ayıp, hem çok ayıp.. Kahvenin önüne çıkın da alkış tutun, alkış!..

Tarihçi Heradod Kâzım bize döndü :

— Sakın ha, dedi, çocukluk yapayım demeyin.. Biz devlet memuruyuz, alkış tutmak, politika yapmak bize yasaktır!..

Dalga geçercesine Kahveci Berduş Hüsnü'ye baktı, sonra :

— Ülen kopuk!.. diye güldü. Biz memur adamları. Biz alkış tutmayız, politikaya karışmayız, şöyle olmuş böyle bitmiş diye söz etmeyiz.. Bize grev yasaktır, bize dernek yasaktır. Efendim, çünkü biz maaşlı kişileriz. Devlet çarkı bizden sorulur, oğlum! Ya işte böyle, memur demek hiç bir şeye karışmayan adamdır. Biz yan tutmayız, yan adım atmamız, eğri oturup doğru dururuz.. Devlet memuru politika yaparsa, her taraf karma karışık olur, çok düzenli giden devlet çarkı bozulur, haa...

Tarihçi Heradod Kâzım böyle konuştu ya, Hüsnü ses etmedi.

Biz yine dalgamıza devam ediyorduk. Adliye Kâtibi Makul Bayram sık sık pişti yapıyordu. O pişti yaptıkça

da Keşanlı Nebil deli oluyordu. Oyunumuz çok kızışmıştı, ben vale ile kesiyordum, Bayram da küt diye piştii yapıştırıyordu.. Biz böyle harala gürala yaparken arımdan bir öksürük sesi geldi, dönüp bagktım bizim Tüccar Fettah Beydi. Daha ben, «Oooo, buyrun Fettah Bey, hele oturun da bir çayımızı için!...» demeden, o patladı :

— Eeee, dedi, gayrı anlaşıldı.. Demek ki sizin kible-niz de başkaymış. Dışarıda Keloğlan vatan millet için nefes tüketiyor, siz burada oturmuş kumar oynuyorsunuz!..

Tüccar Fettah'ın bu sözlerine biz hiç kulak vermedik. Adam bize fırça atmak istedi ama, biz ona uymadık. Bu Fettah eskiden Parti Başkanlığı yapmış adamdı, bilmez mi ki memur adam politika yapamaz, bilir ama, onun-kisi bizi ateşe atmaktı. O istiyordu ki, biz kahvenin önüne ayna gibi çikalım, nutuk dinleyelim, millet alkış tuttu mu biz de deli deli alkış tutalım! Yooo, devlet memuru politika yapamaz, o bunları çok iyi biliyor ama, onun amacı ve isteği bizi topu nağzına sürmektir! Biz Keloğlan'ı alkışlarken, ya bir de Karaoğlan'ın adamları bizi görürler-se?..

Biz Demokrasi Kahvesi'nden çıktığımızda Keloğlan çoktan gitmişti. Alanda tek kürsüsü kalmıştı..

Aradan kaç gün geçmişti, bir hafta mı bir ay mı?

Biz yine toplanmış, oyunumuzu oynuyorduk. Bu kez konken oynuyorduk. Pişti de makara geçiyorduk, konken de bu olmuyordu.. Çayları ocakçı getirip masanın üzerine bıraktı. Ocağına dönüyordu, birden vazgeçti, yanımıza geldi :

— Bugün şenlik var, dedi, şenlik...

Yaygara Cemil güldü :

— Ulan yorgansız, dedi, ne şenliği var?.

— Kürsü yine kuruldu, bu gün Karaoğlan konuşacak!

Ocakçı başka bir söz etmeden, yürüdü.

Oyunun kaçınıcı turuna gelmiştik, alanda sesler yükselmeye başladı. «Halkçı Karaoğlan!...»

Korna sesleri, bağırıp çağırılmalar gırla gidiyordu dı-

şarıda. Bir ara başımı oyundan kaldırıp camdan dışarı baktım, bir de ne göreyim, Karaoğlan otobüsün üzerinde veryansın ediyordu. Seçim otobüsü de bizim Demokrasi Kahvesinin hemen önündeydi. Otobüsün ne zaman gelip de durmuş, Karaoğlan ne zaman konuşmaya başlamıştı? Hem konuşuyordu, hem de bize bakıyordu. Biz de kahvenin içinde kabak gibi gözüküyorduk ki, adam konuşurken habire bize bakıyordu!

Az sonra Polis Emeklisi Zeynel Bey yanımıza geldi, bizi böyle oyun oynarken görünce :

— Yooo, olmaz böyle şey, dedi. Sizler ayıdan yana mısınız, yoksaa dayıdan yana mı?..

Tarihçi Heradod Kâzım'ın kafası attı.. Ben, «Memur politika yapmaz, memur aç kalmaz, memur üşümez, memur yakınmaz...» diyecek oldum, ama Zeynel Bey davrandı hemen :

— Demek böyle ha, çok ayıp, çok kötü... Adam dışarıda bağırmaktan kan ter içinde kalmış, siz burada oturmuş poker oynuyorsunuz?..

Mırmır'ın yüzü al al oldu birden :

— Yahu arkadaşlar, dedi, biz kimden yanayız?.

Heradod Kâzım bağırdı :

— Biz yasalardan yanayız, yasalardan!..

Heradod bu sözleri söylerken, Polis Emeklisi Zeynel dışarı çıkıyordu.

Biz yine oyunumuza daldık. Az sonra Eski Valilerden Selim Yanbasmazoğlu kahvenin kapısından içeri girmez mi? Hemen yanımıza geldi. Bizi masanın başında böyle kâğıt oynarken görünce, elindeki bastonu sinirli sinirli havaya kaldırdı :

— Sizi okumuş eşekler sizi!.. dedi. Karaoğlan gelmiş konuşuyor, ee, siz burada kumar oynuyorsunuz?. Memur demek kapıkulu demektir. Ben de sizin gibiydim gençliğimde, ama başıma gelmeyen kalmadı. Az mı sürüldüm, az mı çektim?. Şam'a sürüldüm, Girit'e kovuldum.. İşkodra'da kaldım... Varıp gidin alkış tutun, benden size söylemek. Bu işin yarını da vardır!.. Gün doğmadan neler do-

ğar, neler?.. Kimden yanasınız, kimden?..

Selim Bey böyle söz edince, elimizdeki kâğıtları masanın üzerine bırakıp kara kara düşünmeye başladık. Bu Sellim Yanbasmazoğlu gün ve devair görmüş bir adamdı. Elbette ki onun da bir bildiği vardı.. Adam kaç Padişah görmüş, kaç Sadrazam devirmiş?..

Baktık ki papuç pahalıydı, kahvenin önüne çıkıp dikilmeye başladık, hiç el çırpıyorduk. Devlet memuru el çırpamaz, dinler... Biz böyle kazık gibi dikiliyorduk ya, yanımıza Karaoğlan'cı Hikmet gelmez mi, bizim el çırpmadığımızı görünce :

— Eeee, anlaşıldı, dedi, anlaşıldı... Sizin kimden yana olduğunuz gayri belli oldu... Hani alkış?..

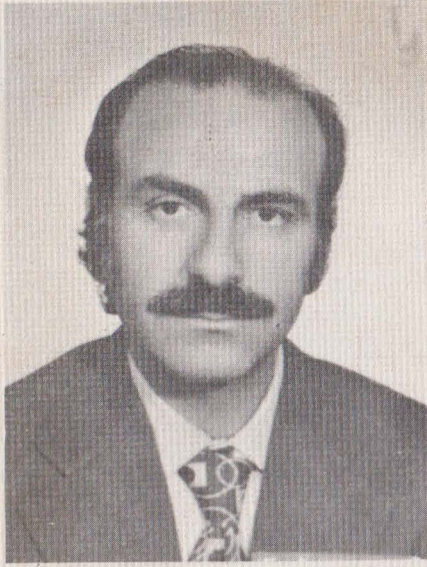
Kahvenin önünde ne yapacağımızı bilemez olduk. İki cami arasında namazsız kalmıştık. Birisi öyle söylüyordu, öteki de böyle.. Oyunu yarıda bırakıp kahvenin önüne çıktık. Başladık biz de alkış tutmaya. Bir ara baktım ki, biz hep bir ağızdan «Yaşaaa... Varool!.. diye avazımız çıktığı kadar bağıryorduk. Biz böyle bağırip çağırırken, alkış tutarken, olduğumuz yerde tepinip dururken yanımızda biri öksürmeye başladı. Şöyle yan gözle baktık, bir de ne görelim? Bu öksüren adam Keloğlan'cı Tüccar Fettah değil miydi? Biz onu görünce hemen alkışı mal-kışı bıçak gibi kestik, biz de onun gibi öksürmeye başladık! Hiç çaktırmadan kahveye daldık, başladık oyuna!

Aradan kaç gün geçmişti, kahvede oturmuş yine oyun oynuyorduk. Oyun oynuyorduk ama, kulağımız hep radyodaydı. Seçimi kim kazandı?.. Merakımız buydu! Oyun oynuyorduk ya, içimiz kıpır kıpırdı. Çünkü bir hata yapmıştık ki değme gitsin.. Ah bu Eski Vali Selim Bey, hep onun dümen suyuna gitmiştik. O bizi şeytana uydurdu da alkış tutturdu.. Biz böyle oturmuş oyun oynarken, için için de pirenirken kahveye Tarihçi Heradod Kâzım girdi. Elinde bir gazete vardı, gazeteyi masanın üzerine attı :

— Hiç açık vermeyin, dedi, Keloğlan kazandı!

Yaygara Cemil oturduğu yerde yaygarayı bastı :

— Denklerinizi hazırlayın inekler, dedi, ayvayı yedik!..

1929'da Gönen'de doğmuştur. Fazla bir öğrenim görebilme olanağı bulamamıştır. Uzun yıllar «kâğıt» emekçisi olarak çalışmıştır.

Şakir Balkı'nın gülmece dünyası, yaşamın güç ve o a c ı m a s ız titreşimlerinden kaynaklanmakta ve oluşmaktadır. Onun gülmeceye bakış açısı ve gülmece anlayışı, burjuva gülmececi denilen «kuru-sulu» gülmeceye yönelik değil, halkçı ve halka dönük bir «duru» gülmeceyi içerir.

Yazı yaşamı «Dolmuş» mi-zah dergisinde başlamış, «Pazar»a fanteziler yazmış, «Zübük» dergisinde de gülmece öyküleri çıkmıştır.

Önce Cumhuriyet Gazetesinde tefrika edilen «Büyük Usturalar» gülmece romanı, Tekin Yayınevi tarafından kitap olarak yayınlanmıştır.

1979 Akşehir Nasrettin Hoca Gülmece Öyküsü Yarışmasında «Öküzlük Üstüne Nutuk» başlıklı gülmece öyküsüyle 1. Ödülü almıştır.

«Aç Ayı Oynamaz»ı okurken güleceksiniz, gülerken de-düşüneceksiniz. Tekin Yayınevi, Şakir Balkı'nın bu özgün yapıtını okurlarına kıvançla sunar.

NASREDDİN HOCA
TURİZM DERNEĞİ

KARİKATÜRCÜLER
DERNEĞİ

NASREDDİN HOCA FESTIVAL
FESTIVAL DE NASREDDİN HOCA

100 LİRA